

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILARIN, YETİŞKİNLİK
DÖNEMİ ÖZGÜVEN VE YAŞAM DOYUMU İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Arzu İNİK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Serhat ERGÜN

İSTANBUL- 2020

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Arzu İNİK
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkinlik Dönemi Özgüven ve Yaşam Doymu İle İlişkisinin İncelenmesi
- ENSTİTÜ** : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Psikoloji Anabilim Dalı
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 30.06.2020
- SAYFA SAYISI** : 91
- TEZ DANIŞMANI** : Dr. Öğr. Üyesi Serhat ERGÜN
- DİZİN TERİMLERİ** : Çocukluk Çağı, Travma, Özgüven, Yaşam doymu
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu çalışma, çocukluk çağında travmatik yaşantıların, yetişkinlik döneminde özgüven ve yaşam doymu ile olan ilişkisini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada söz konusu ilişkinin ortaya konması amacıyla nicel yöntemle başvurulmuştur. Bu doğrultuda, katılımcı görüşlerini ortaya koyan anket yöntemine başvurulmuştur. Yüz yüze olacak şekilde katılımcılara ulaştırılan anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler SPSS 26 paket programı yoluyla çözümlenmiştir. Yapılan çözümlenme sonucunda, çocukluk çağı travmatik yaşantıların özgüven ve yaşam doymu ile anlamlı düzeyde bir ilişki doğurduğu ve bu ilişkinin negatif yönde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, katılımcıların özgüvenleri ile yaşam doymu düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

DAĞITIM LİSTESİ

- : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Arzu İNİK

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILARIN, YETİŞKİNLİK
DÖNEMİ ÖZGÜVEN VE YAŞAM DOYUMU İLE İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Arzu İNİK

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Serhat ERGÜN

İSTANBUL, 2020

BEYAN

Bu tezin/projenin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin/projenin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

Arzu İNİK

.../...2020

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Arzu İNİK'in "Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkinlik Dönemi Özgüven Ve Yaşam Doymu İle İlişkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr.Öğr. Üyesi Serhat

ERGÜN

(Danışman)

Üye

Dr.Öğr. Üyesi İshak

SAYĞILI

İmza

Dr.Öğr. Üyesi Necmettin

AKSOY

Üye

Dr.Öğr. Üyesi Necmettin

AKSOY

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2020

İmzası

Unvanı, Adı SOYADI

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, çocukluk çağı travmatik yaşantılar ile yetişkinlik dönemi özgüven ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği (ÇÇTYÖ), Özgüven ve Yaşam Doyumu ölçeklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada ÇÇTYÖ, “duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve cinsel istismar” olmak üzere beş alt boyutta; özgüven ölçeği içsel ve dışsal özgüven olmak üzere iki alt boyutta, yaşam doyumu ölçeği ise tek boyutta incelenmiştir. Bu doğrultuda, İstanbul ilinde yaşayan ve 18 yaş üstündeki toplam 385 kişi üzerinde anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların özgüven ölçeğinden 135,99 puan; yaşam doyum ölçeğinden 17,33 puan ve ÇÇTYÖ ölçeğinden ise 47,38 puan aldığı ortaya çıkmıştır. Araştırmada anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde, korelasyon analizi, Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testleri uygulanmıştır. Araştırmada anlamlı farklılığın çıktığı durumda çoklu karşılaştırma test yöntemlerinden Tukey ve LSD test yöntemlerine başvurulmuştur.

Araştırma sonucunda, ÇÇTYÖ toplam puanlar ile özgüven ve yaşam doyumu ölçeğinden alınan toplam puanlar arasında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile özgüvenleri arasında pozitif yönde ancak zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca katılımcıların cinsiyetleri ile ÇÇTYÖ ve yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada, katılımcıların aylık gelir düzeylerinde, ÇÇTYÖ ve özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı farklılık olmadığı, yaşam doyumu ölçeğinden alınan toplam puanlar arasında ise anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, katılımcıların çocuğa sahip olma durumları ile özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam

puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı, ÇÇTYÖ toplam puanları arasında ise anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca, “psikiyatrik tanı alma, çocukluk döneminde aileden birinin psikiyatrik bozukluğunun olup olmadığı ve çocuklukta travma yaşama durumu” ile ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Son olarak, katılımcıların yaşları ile ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı, Travma, Özgüven, Yaşam doyumu

SUMMARY

The aim of this study is to investigate the relationship between childhood traumatic experiences and adult confidence and life satisfaction. For this purpose, The Childhood Trauma Questionnaire (CTQ), Self Confidence and Life Satisfaction scales were used. In the research, CTQ has five sub-dimensions: “emotional abuse, physical abuse, physical neglect, emotional neglect and sexual abuse”; The self-confidence scale was examined in two sub-dimensions, internal and external self-confidence, and the life satisfaction scale was examined in one dimension. Accordingly, a questionnaire was applied on a total of 385 people over 18 years old living in Istanbul. As a result of the research, 135.99 points from the self-confidence scale of the participants; It was revealed that it got 17.33 points from the life satisfaction scale and 47.38 points from the CTQ scale. Correlation analysis, Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis H Tests were used to analyze the data obtained as a result of the questionnaire application. In case there was a significant difference in the research, Tukey and LSD test methods, which are among multiple comparison test methods, were used.

As a result of the research, it was found that there was a weak and weak relationship between the total scores of the CTQ and the self-confidence and life satisfaction scale. In addition, it was revealed that there was a positive but weakly severe relationship between participants' life satisfaction levels and self-confidence. The study also revealed that there was no significant difference between the sexes of the participants and the total scores they obtained from the scale of the CTQ and life satisfaction, but there was a significant difference between the total scores they received from the self-confidence scale.

In the study, it was revealed that there was no significant difference in the monthly income levels of the participants between the scores obtained from the scale of self-confidence and self-confidence, and there was a significant difference between the total scores obtained from the life satisfaction scale. In addition, it was revealed that there was no significant difference between the participants' status of having children and their total scores on self-confidence and life satisfaction scale, and there was a significant difference between the total scores of CTQ. The study also revealed that there was a significant difference between “getting psychiatric diagnosis, whether a family member had a psychiatric disorder and trauma experience in childhood” and the total scores they received from the scale of self-confidence and life satisfaction.

Finally, it was revealed that there was no significant difference between the participants' ages and their total scores on the scale of the CTQ, self-confidence and life satisfaction.

Keywords: Childhood, Trauma, Self Confidence, Life Satisfaction

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	IX
TABLolar LİSTESİ	X
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
EKLER LİSTESİ	XIII
ÖN SÖZ	XIV
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR	4
1.1. TRAVMA	4
1.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI	5
1.2.1. İstismar	6
1.2.1.1. Fiziksel İstismar	6
1.2.1.2. Cinsel İstismar	7
1.2.1.3. Duygusal İstismar	8
1.2.2. İhmal	9
1.2.2.1. Fiziksel İhmal	9
1.2.2.2. Duygusal İhmal	9
1.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASINI ORTAYA ÇIKARAN FAKTÖRLER VE OLASI SONUÇLAR	10
İKİNCİ BÖLÜM	13
ÖZGÜVEN	13
2.1. ÖZGÜVEN KAVRAMI	13
2.2. ÖZGÜVEN KAVRAMINA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN GÖRÜŞLER	14
2.2.1. Freud'un Yapısal Kişilik Kuramı Bağlamında Özgüven	14
2.2.2. Adler ve Bireysel Psikoloji Bağlamında Özgüven	14
2.2.3. İlişkiler Kuramına Göre Özgüven	14
2.2.4. Kişilik Kuramına Göre Özgüven	15
2.2.5. Maslow ve Holistik Kurama Göre Özgüven	15
2.2.6. Hümanistik Yaklaşımına Göre Özgüven	15
2.3. ÖZGÜVENİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	16

2.4. ÖZGÜVENİN SONUÇLARI	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	18
YAŞAM DOYUMU	18
3.1. YAŞAM DOYUMU KAVRAMI VE ÖNEMİ	18
3.2. YAŞAM DOYUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	19
3.3. YAŞAM DOYUMU KURAMLARI	21
3.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	27
YÖNTEM	28
4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	28
4.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	28
4.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	29
4.4. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	30
4.5. VERİLERİN TOPLANMASI	32
4.5.1. Birinci Bölüm: Kişisel Bilgi Formu.....	32
4.5.2. İkinci Bölüm Özgüven Ölçeği	33
4.5.3. Üçüncü Bölüm: Yaşam Doyum Ölçeği	33
4.5.4. Dördüncü Bölüm: Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği.....	34
4.6. VERİLERİN ANALİZİ.....	34
4.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE VARSAYIMLARI	35
4.8. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	36
BEŞİNCİ BÖLÜM	36
ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	37
5.1. NORMALLİK ANALİZİ	37
5.2. KATILIMCILARA AİT GENEL BETİMSEL İSTATİSTİKLER.....	38
5.3. CİNSİYET DAĞILIMLARI	38
5.4. YAŞ DAĞILIMLARI	38
5.5. MEDENİ DURUM DAĞILIMLARI	38
5.6. AYLIK GELİR DÜZEYİ DAĞILIMLARI.....	39
5.7. EĞİTİM DÜZEYİ DAĞILIMLARI	39
5.8. ÇOCUK SAHİPLİĞİ DAĞILIMLARI	40
5.9. SAHİP OLUNAN ÇOCUK SAYISI DAĞILIMLARI	40
5.10. ÇOCUKLUKTA BAKIMIN DAHA ÇOK KİMİN TARAFINDAN YAPILDIĞINA YÖNELİK DAĞILIMLAR	41
5.11. ANNE-BABANIN MEVCUT DURUM DAĞILIMLARI	41
5.12. PSİKIYATRİK TEDAVİ ALMA DURUMU DAĞILIMLARI.....	42

5.13. ÇOCUKLUK ÇAĞINDA TRAVMA YAŞANIP YAŞANMADIĞI İLE İLGİLİ DAĞILIMLAR.....	42
5.14. ÇOCUKLUKTA AİLEDEN BİRİNİN PSİKİYATRİK BOZUKLUĞUNA ŞAHİT OLMA DURUMU	42
5.15. AİLEDE FİZİKSEL HASTALIK OLUP OLMADIĞI	43
5.16. ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER.....	43
5.17. YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER ...	45
5.18. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER	46
5.19. HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ	49
5.19.1. ÇÇTYÖ İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması.....	50
5.19.2. ÇÇTYÖ İle Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması.....	52
5.19.3. Özgüven İle Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması.....	54
5.19.4. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	54
5.19.5. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması	56
5.19.6. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Çocuk Sahipliğine Göre Karşılaştırılması.....	58
5.19.7. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Psikiyatrik Tanı Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması ...	59
5.19.8. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Çocuklukta Travma Yaşama Durumuna Göre Karşılaştırılması	61
5.19.9. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Aile Üyelerinden Herhangi Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması	63
5.19.10. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doym Düzeylerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması	65
ALTINCI BÖLÜM	66
SONUÇ VE TARTIŞMA	68
6.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR İLE ÖZGÜVEN ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA	68
6.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA.....	68
6.3. YAŞAM DOYUMU VE ÖZGÜVEN ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA.....	70

6.4. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR, ÖZGÜVEN VE YAŞAM DOYUMU İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER ARASINDAKİ FARKLILIĞA YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA.....	70
<u>SONUÇ VE ÖNERİLER</u>	76
KAYNAKÇA	77
EKLER	91

KISALTMALAR

ÇÇT	:	ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI
ÇÇTYÖ	:	ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ
ORT.	:	ORTALAMA
P	:	ANLAMLILIK DÜZEYİ
R	:	KORELASYON KATSAYISI
SS	:	STANDART SAPMA

TABLolar LİSTESİ

SAYFA

Tablo 1. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği İçerisinde Yer Alan Boyutlar	34
Tablo 2. Normallik Test Sonuçları.....	37
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	38
Tablo 4. Katılımcıların Yaşlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar.....	38
Tablo 5. Katılımcıların Medeni Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	39
Tablo 6. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	39
Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar.....	39
Tablo 8. Katılımcıların Çocuk Sahiplik Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	40
Tablo 9. Katılımcıların Çocuk Sahipliğine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar.....	40
Tablo 10. Çocuklukta Bakımın Daha Çok Kimin Tarafından Üstlenildiğine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	41
Tablo 11. Anne ve Baba Durumuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	41
Tablo 12. Katılımcıların Psikiyatrik Tanı Alıp Almadıklarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	42
Tablo 13. Travma Yaşanıp Yaşanmadığına Yönelik Elde Edilen Sonuçları	42
Tablo 14. Çocukluk Sürecinde Aile Üyelerinden Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olup Olmama Sonuçları	43
Tablo 15. Çocuklukta Aile Üyelerinden Birinde Fiziksel Bir Hastalık Hatırlayıp Hatırlamadıklarının Sonuçları.....	43
Tablo 16. Özgüven Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	44
Tablo 17. Yaşam Doyumu Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	46
Tablo 18. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	47
Tablo 19. Araştırma Kapsamında Yer Alan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Toplam Puanlarına Yönelik Elde Edilen İstatistikî Sonuçlar	49
Tablo 20. ÇÇTYÖ İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları... 51	
Tablo 21. ÇÇTYÖ İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları	52

Tablo 22. Özgüven İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları	54
Tablo 23. Cinsiyet Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann- Whitney U Testi Sonuçları.....	55
Tablo 24. Aylık Gelir Düzeyi Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	56
Tablo 25. Aylık Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanın Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	58
Tablo 26. Çocuk Sahipliği Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	58
Tablo 27. Alınan Psikiyatrik Tanı Olup Olmadığı Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları	59
Tablo 28. Çocuklukta Travma Yaşama Durumu Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları	62
Tablo 29. Çocuklukta Aileden Herhangi Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olma Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	64
Tablo 30. Yaş Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	66
Tablo 31. Yaşa Göre Duygusal İhmal Alt Boyutunun Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	67

ŞEKİLLER LİSTESİ

	SAYFA
Şekil 1. Yaşam Doyumu Kuramları	21
Şekil 2. Araştırma Kapsamında Oluşturulan Birinci Model	31
Şekil 3. Araştırma Kapsamında Oluşturulan İkinci Model	31
Şekil 4. Araştırma Kapsamında Oluşturulan Üçüncü Model	32

EKLER LİSTESİ

EK-A KİŞİSEL BİLGİ FORMU

EK-B ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ

EK-C YAŞAM DOYUM ÖLÇEĞİ

EK-D ÖZ GÜVEN ÖLÇEĞİ

EK-E ETİK KURUL ONAY FORMU

ÖNSÖZ

Bu çalışmada çocukluk çağı travmatik yaşantılar ile yetişkinlik dönemi özgüven ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmamda emeği geçen, bilgi ve tecrübesiyle beni destekleyen, içten ve profesyonel yaklaşımıyla bana ışık tutan tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Serhat ERGÜN'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, bu zorlu süreçte manevi destekleriyle daima yanımda olan aileme, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Çocukluk çağı travması, 18 yaş altında olanların yaşadığı istismar ve ihmalin genel adıdır. Maruz kalınan fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ile fiziksel ve duygusal ihmal olmak üzere bireyin sosyal gelişimine zarar veren her türlü davranış çocukluk çağı travması çerçevesinde değerlendirilir. Çocuk ihmali, çocuğun bakımıyla sorumlu olan kişilerin (ebeveyn, bakıcı veya diğer kişiler) çocuğa fiziki veya duygusal açıdan zarar verici davranışlarda bulunmasıdır. Sosyal gelişimi ve ileriki yaşam dönemleri uzun vadede etkileyen bu davranışlarla çocukta kalıcı ve derin izler meydana gelir.¹ Çocuk ihmali istek ve ihtiyaçların karşılanmadığı veya tam olarak giderilemediği durumlarda ortaya çıkar.² Çocukluk çağında yaşanan ihmal ve çocuk istismarı en çok aileler tarafından yapılmaktadır. Anne ve babanın çocukları ile olan ilişkisi ile ilgili yapılan birçok çalışmada ebeveynlerin çocuklarını çeşitli şekillerde yetiştirdiğini ortaya koymuştur.³

Mutlu bir çocukluk geçirmek ve sağlıklı bir yetişkin olarak hayatını idame etmek isteyen çocuklarda, çocukluk çağında yaşanan travmalar, kişisel etkilerin yanı sıra içinde yaşanan dünyaya karşı da birtakım olumsuz görüşleri ortaya çıkarır. Çocuklarda yaşanan travmatik yaşantılar özellikle özgüven ve yaşamdan alınan doyum üzerinde etkilidir. Çocuk ihmali ve istismarı bu etkinin temel sebeplerindendir.^{4,5}

Yaşam doyumunu bireylerin iş ve özel hayatı olmak üzere genel anlamda hayat doyumları üzerine odaklanır. Diğer bir deyişle, yaşam doyumunu, kişisel iyi olma halini yansıtır ve kişinin kendi yaşamını ve hayattan aldığı doyumunu değerlendirmesiyle ortaya çıkar. Burada bireyler hayat beklentileri ile gerçek durumları arasında bir karşılaştırma yapar. Ortaya çıkan sonucun olumlu olduğu durumda bireyin yaşamdan aldığı doyum artış gösterir.⁶ Bireylerin yaşamlarında mutlu olmak ve yaşam doyumunu önemli hedefler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, yaşam doyumunu bilimsel

¹ Nuran Güler, Sultan Uzun vd, Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/ İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2002, 24 (3):128-134..

² Elif Güneri Yöyen vd, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2017, 3 (1), 267-282..

³ Adnan Kulaksızoğlu, *Ergenlik Psikolojisi*. 6. basım İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004..

⁴ Neriman Aral ve Fiğen Gürsoy, Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 2001, 151(5), 36-39..

⁵ Oğuz Polat, *Çocuk ve şiddet*, Der Yayınları, 138-150, İstanbul, 2001.

⁶ Fatih Özgen, Ç.O.M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Çanakkale, 2012. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

anlamda en çok araştırılması gereken konulardan biridir. Kişinin psikolojik açıdan güçlü yönlerini tanımlamak ve geliştirmek yaşam doyumu ile olanaklıdır.⁷

Saygı görme, ait olma ve güvenlik gibi ihtiyaçlar insanları hayvanlardan ayıran temel özelliklerdendir. Söz konusu ihtiyaçlar çevresel koşullarla sağlanır. Özgüven; güvenlik, açlık ve susuzluk gibi fizyolojik ihtiyaçlardan sonra gelen temel ihtiyaçlardandır.⁸ Özgüven, bireyin kendine has özellikleri ve ortaya koyduğu davranışlarıyla ilgili olarak olumlu düşüncelerinin olması ve kendini, çevresindeki olayları kontrol edebileceğine olan inancıdır. Diğer bir deyişle özgüven, bireyin hayata olan bakış açısının farklılaştığı öznel bir durumdur. Yani, duruma, kişiye ve çevresel koşullara göre değişiklik gösteren bir olgudur. Bu bağlamda aynı olay, herhangi bir durum karşısında özgüveni farklı kişilerce farklı şekillerde yorumlanabilmektedir.⁹

Bakıma ve korumaya muhtaç olan çocukların korunması, ebeveynleri veya bakımını üstlenen kişiler tarafından yerine getirilmektedir. Çocuğun bakımı ve korunması sürecinde ortaya çıkan zarar verici davranışlar ve travma halinin ruh sağlığı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır.¹⁰ Bu etkilerden biri olarak yetişkinlerde nöropsikolojik performansın olumsuz yönde etkileneceği, bunun yanında fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan gelişimi engelleyeceği dile getirilmektedir.^{11,12} Yapılan araştırmalarda çocukluk çağı travmalarının psikiyatrik bozuklukların görülmesinde önemli bir risk faktörü olduğu, çocukluğunda travma yaşamış veya şahit olmuş kişilerin yetişkinlikte birtakım ruhsal sorunlar yaşadığı aktarılmıştır.¹³ Çalışmamızda ise çocukluk çağı travmalarının yaşam doyumu ve özgüven arasındaki ilişki ortaya konmuştur. Bu bağlamda ilk olarak travma kavramı açıklanmıştır. Açıklama sonrasında çocukluk çağı travması ve bu kapsamda yer alan istismar ve ihmal ile ilgili

⁷ Havva Kahraman, Zihinsel ve Ortopedik Engelli Bireylerin Ebeveynlerinde Engellilerin Hakları Hakkında Bilgi Sahibi Olmanın Yaşam Doyumu ve Ebeveynlerin Stresle Başa Çıkma Tutumları İle İlişkisi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 22, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

⁸ İsmail Çelik, Ortaokul Öğrencilerinin Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi Afyonkarahisar Örneği.: Türk Hava Kurumu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı İşletme Programı, Ankara, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

⁹ Jale Eldeleklioğlu, Çocuklarda Özgüven Gelişimi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2004, Cilt 24, Sayı 2, 111-121. Ankara..

¹⁰ Ece TOPAL, Çocukluk Çağı Travmaları İle Ruh Sağlığı İlişkisinde Ontolojik İyi-Oluş Düzeyinin Aracılık Etkisinin Yapısal Eşitlik Modellemesi İle Test Edilmesi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹¹ Katja Wingenfeld, Riedeselkirsten, Petrovic Zorica, Philippsen Christine, Meyer Björn, Rose Matthias, Grabe Hans. Barnow Sven, Löwe Bernd, Spitzer Carsten, Impact of Childhood Trauma, Alexithymia, Dissociation, and Emotion Suppression On Emotional Stroop Task. **Journal of Psychosomatic Research**, 2001, 70, 53-58

¹² Angela Nickerson, Aderka Idan M, Bryant Richard A, Hofmann Stefan G, The Relationship Between Childhood Exposure to Trauma and Intermittent Explosive Disorder. **Psychiatry Research**, 2012, 1-7

¹³ Horwitz Allan. V, Widom Cathy. Spatz, Mclaughlin Julie. White Helene. Raskin, The impact of childhood abuse and neglect on adult mental health: A prospective study. **Journal of Health and Social Behavior**, 2001, 42 (2),184201

bilgiler aktarılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde, özgüven kavramı tanımlanarak kavramın açıklanmasına yönelik geliştirilen modellere yer verilmiştir. Bu kısımda ayrıca, özgüveni etkileyen faktörler ve bireyler üzerindeki sonuçlar aktarılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde yaşam doyumu ile ilgili açıklamalara değinilmiştir. Bu kısımda, yaşam doyumu kavramı ve önemi, yaşam doyumunu etkileyen faktörler, yaşam doyumu kuramları ve ilgili araştırmalar ortaya konmuştur. Çalışmanın dördüncü bölümünde, araştırmanın yöntem kısmıyla ilgili açıklamalar aktarılmıştır. Bu bölümde araştırmanın amacı, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın önemi, araştırmanın modeli, verilerin toplanması, araştırmanın sınırlılıkları ve varsayımları ile araştırmanın evreni ve örnekleme ile ilgili açıklamalar yer verilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde, araştırma bulguları yer almaktadır. Bu kısımda, normallik analizi, katılımcılara ait genel betimsel istatistikler, özgüven ölçeğine yönelik elde edilen istatistikler, yaşam doyumu ölçeğine yönelik elde edilen istatistikler, çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeğine yönelik elde edilen istatistikler, hipotezlerin test sonuçları yer almaktadır. Çalışmanın son bölümünde, yapılan alanyazın incelemeleri ve anket uygulaması sonucu elde edilenler doğrultusunda sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir. Bölüm sonunda ise konu bağlamında yapılması gerekenlerle ilgili öneriler ortaya konmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR

1.1. TRAVMA

Travma kendisinin veya bir başkasının hayatını tehdit edecek boyutlarda ciddi bir şekilde yaralama, fiziksel bütünlüğüne zarar verici durumu yaşama veya buna şahit olma karşısında çaresizlik, korku ve dehşet duygusunu yaşama olarak tanımlanır (DSM-5). Budak'a¹⁴ göre travma, kişilik ve psikolojik açıdan uzun vadede olumsuz sonuçlar doğuran, ani ve yıkıcı etkisi bulunan, bireyde sıkıntı doğuran fiziksel veya psikolojik hasarlardır. Evliliğin sona ermesi, çocuk istismarı, dışlanma ve tecavüz bir çeşit travmatik olaylardır. APA¹⁵ travmayı tanımlarken aşağıdaki özelliklere dikkat çekmiştir:

- ✓ Korku, çaresizlik ve dehşet duygusunu ortaya çıkarması,
- ✓ Fiziki bütünlüğe zarar gelmesi,
- ✓ Yıkıcı ve yaşamı tehdit edici boyutta olması,
- ✓ Gecikmiş veya uzamış bir şekilde ortaya çıkması.

Travma ilk olarak 1980 yılında DSM-III'te tanımlanmış olmasına rağmen 1987 yılında DSM-IV'te "Travma Sonrası Stres Bozukluğu" başlığı altında; 2013 yılında ise DSM-V'te "Örselenme ve Tetikleyici Etkenle İlişkili Bozukluklar" başlığı altında incelenmiştir. Bu başlık altında travma tanısı, altı yaşından büyük olan erişkin genç ve çocuklar, altı yaş ve altındaki çocuklar için örselenme sonrası gerginlik bozukluğu olmak üzere 2 alt başlıkta tanımlanmıştır. DSM-V'te gerçek bir ölüm veya ölüm tehdidinin varlığı, yaralanma ve cinsel istismara uğramak travma olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında travma için cinsel şiddetin direkt olarak yaşanmışlığına vurgu yapılarak mesleki veya elektronik medya vasıtasıyla yaşanan mağduriyetler travma kapsamından çıkarılmıştır.¹⁶

Ruhsal açıdan yaşanan travma bireyin algılama, zihinsel düşünme ve hissetme yetisini belirli dönemlerde veya uzun vadede kullanımını olumsuz bir şekilde etkiler.¹⁷

¹⁴ Selçuk Budak, *Psikoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2009

¹⁵ APA, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th ed text revision (DSM-IV-TR), American Psychiatric Association, Washington, DC 2000

¹⁶ Burçin Çolak, Ahmet Kocurcan. Özsan Hüseyin Hamdi, "DSM'ler Boyunca Travma Kavramının Seyri", *Kriz Dergisi*, 2010, 18 (3), 19-25, 23

¹⁷ Franz Ruppert, *Travma, Bağlanma ve Aile Konstelasyonları*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2011

Bu etkilenme; olayın şiddeti, ortaya çıkış özellikleri, benliğin gücü ve olayın nasıl geliştiğine (aniden olup olmadığı gibi) bağlı olarak değişkenlik gösterir.¹⁸

1.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI

Çocukluk çağında fiziksel ve psikolojik gelişimi olumsuz yönde etkileyen stres tarzlı davranış ve yaşantılar çocukluk çağı travması (ÇÇT) olarak tanımlanır.¹⁹ Bu dönemde çocukların karşılaştığı travmatik olaylar daha çok şiddet, cinsel saldırı, kayıplar ve tıbbi hastalıklar olarak kendini gösterir. Bazen de bireyin algılama farklılığından ötürü stres verici olmayan bir yaklaşım travma olarak adlandırılabilir.^{20,21}

Çocukluk çağı travması olarak ele alınan ihmal ve istismar disiplinler arası bir olgudur. Ortaya çıkış sebebi, yöntemleri ve ortaya çıkan sonucun farklılık göstermesinden ötürü çocuk ihmal ve istismarı farklı alanlarda farklı şekillerde tanımlanır. Hukuk ve güvenlik açısından çocuk ihmal ve istismarı, ortaya çıkan suç ve masumiyet karinesine göre ele alınırken sosyal açıdan çocuğun bakımıyla sorumlu olan kişilerin sergilediği davranışlar üzerinden ele alınır. Sağlık açısından ise çocuk ihmal ve istismarı, hasta odaklı bir yaklaşımla tıbbi olarak ele alınır.²² Her ne kadar çocuk ihmal ve istismarı farklı alanlarda farklı şekillerde ele alınsa da kavramın tüm alanlar için taşıdığı özellikler şu şekilde sıralanmıştır.^{23 24 25}

- ✓ Tekrarlayıcılık özelliği,
- ✓ Yasaklanmış olması,
- ✓ Çocuğa fiziksel ve ruhsal açıdan zarar vermesi,
- ✓ Çocuğun psikososyal açıdan gelişimini engellemesi.

ÇÇT öyküsü, bireyin ileriki yaşam döneminde ortaya çıkan birçok psikiyatrik hastalıklarla ilintilidir ve hastalıkların risk faktörüdür.²⁶ Yapılan bir araştırmada, ÇÇT öyküsü olan bireylerin %45,8'inde en az bir ruhsal bozukluğun olduğu ve bunlar

¹⁸ Orhan Öztürk. **V. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları**, Bayt Yayınları, Ankara, 2016.

¹⁹ Ebru Turhan, Özlem Sangün, Tacettin İnandı, Birinci Basamakta Çocuk İstismarı ve Önlenmesi, **STED**, 2006, 15:153-7

²⁰ Güven Bahar vd, Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme, **Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi**, 2009, 4:12

²¹ Remziye Oral vd, Child Abuse in Turkey: An Experience in Overcoming Denial and Description Of 50 Cases. **Child Abuse Negl.** 2001, 25:279-90.

²² Polat, a.g.e. 2001.

²³ Aral ve Gürsoy, a.g.e. 2001.

²⁴ Polat, a.g.e. 2001.

²⁵ Nusret Soylu ve Muhammed Ayaz, Adli Değerlendirme İçin Yönlendirilen Küçük Yaşta Evlendirilmiş Kız Çocuklarının Sosyodemografik Özellikleri ve Ruhsal Değerlendirmesi. **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 2013, 14:136-44

²⁶ Matthew Friedman, **Post Traumatic Stress Disorder: The Latest Assessment and Treatment Strategies**, Compact Clinicals, Kansas City, 2000

arasında da majör depresif bozukluk ve uyum bozukluğunun sıklıkla karşılaştığı ortaya konmuştur. Bunun yanında %29,2'lik bir oranda intihar düşüncesinin olduğu, %20,8'inde de intihar girişiminin yaşandığı aktarılmıştır.²⁷

1.2.1. İstismar

İstismardan söz edilebilmesi için istismara uğrayanla istismarcı arasındaki yaş farkının en az 5 yaş olması gerektiği ifade edilmekle birlikte bazı durumlarda (sözel saldırı gibi) bu farkın geçerli olmadığı dile getirilmiştir.²⁸ Çocukluk çağında yaşanan istismar fiziksel, duygusal ve cinsel istismar olarak incelenmektedir. Fiziksel istismar, çocuğun gelişimi ve fonksiyonlarında istenmeyen bozukluklar meydana getiren her türlü fiziksel şiddet içerikli davranışları bilerek yapması olarak tanımlanır.²⁹ Cinsel istismar, bir yetişkinin cinsel arzu ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çocuk veya ergeni kullanmasıdır.³⁰ Duygusal istismar, çocuğun büyümesi ve yetişmesi gibi konularda bakımını üstlenenler tarafından çocuğun karşı karşıya kaldığı sözel ve ruhsal açıdan zarar verici davranışlardır.³¹

1.2.1.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, çocuğa fiziksel anlamda acı veren, gelişimi ve işlevselliğinde bozukluklar meydana getiren davranışlardır. UNICEF fiziksel istismar için eylemin yasaklanmış ve bilinçli bir şekilde yapılmasını baz almıştır. Buna göre, vurma, sarsma, herhangi bir aletle yaralama ve yakma gibi davranışlar fiziksel istismar kapsamında değerlendirilmiştir. Fiziksel istismarın en belirgin özelliği ortaya çıkış emarelerinin görülebilmesidir.³²

Fiziksel istismar çocuklarda en sık başvurulan istismar türü olup daha çok cezalandırma amaçlı kullanılmaktadır. Pelendecioğlu'na³³ göre fiziksel istismarın ülkemizde sıklıkla başvurulan bir istismar olmasının altında yatan temel düşünce dayanın bir disiplin aracı olarak kullanılmasıdır. Fiziksel istismar ile çocuklarda doku hasarları, yanma ve vücudun organlarında kırılmalar gün yüzüne çıkar.³⁴ Öfkelenen

²⁷ Soylu ve Ayaz, 2013.

²⁸ Irene R Fassler vd, Predicting long-term outcomes for women sexually abused in childhood: Contribution of abuse severity versus family environment. *Child Abuse ve Neglect*, 2005, 29(3), 269-284

²⁹ UNICEF, 2015. <http://unicef.org.tr>, Erişim Tarihi: 25.01.2020

³⁰ Murat Topbaş, İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk İstismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2004, 3 (4): 76-80

³¹ Rosa Elena Ulloa Flores, Machuca Irma Gabriela Navarro, Estudio Descriptivo De La Prevalencia Y Tipos De Maltrato En Adolescentes Con Psicopatología. *Salud Mental*, 2011, 34 (3), 219- 225

³² UNICEF, 2015

³³ Betül Pelendecioğlu ve Sefa Bulut, Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2009, Cilt 9, Sayı 1, 49,-62.

³⁴ Polat, a.g.e.. 2001.

bir annenin bebeği hızla sarsmasıyla beyin kafatasının içinde oluşan hasarla bebeklerde beyin kanamaları yaşanabilir.³⁵

Fiziksel istismarın doğurduğu sonuçlar bireylerde sadece fiziki anlamda değil aynı zamanda gelişim problemlerinin yaşanması ve çevreye uyum gibi problemlerin yaşanmasına neden olur. Bunun yanında akademik alanda yaşanan başarısızlık, algılama yetisindeki bozulmalar ve problem çözme becerilerinin zayıflaması bu sonuçlardan sadece birkaçıdır.^{36 37 38}

Fiziksel istismarın nedenlerine bakıldığında en önemli nedenin ailenin ekonomik düzeyi olduğu bildirilmiştir. Araştırmalarda, gelir düzeyi düşük olanlarda fiziksel istismarın daha yoğun yaşandığı, buna karşın gelir düzeyi yüksek ailelerde fiziksel istismarın daha seyrek yaşandığı ortaya konmuştur.³⁹ Bir diğer araştırmada, kırsal kesimde yaşayanlarda şehirde yaşayanlara; parçalanmış aileye sahip olanlarda aile bütünlüğü olanlara kıyasla daha yoğun bir şekilde fiziksel istismarın yaşandığı gözlenmiştir.⁴⁰

1.2.1.2. Cinsel İstismar

Topbaş'a⁴¹ göre cinsel istismar, henüz gelişimini tamamlamamış çocuk veya ergenin bir yetişkin tarafından cinsel arzularını gidermek amacıyla kullanılmasıdır. Cinsel istek ve arzuların giderilmesinin yanında cinsel istismarın, çocuk veya ergeni kandırmak, onun üzerinde hakimiyet kurmak veya güç kullanmak amaçlı kullanıldığı da ifade edilir. Buna göre çocuğa zorla cinsel içerikli film izlettirmek, sözlü tacizde bulunmak (küfür etmek gibi) cinsel istismar kapsamında değerlendirilmektedir.^{42 43}

Cinsel istismarın etkisi, istismarın türüne, yapan kişinin kim olduğuna, süresine ve yapanın yaşına göre değişkenlik gösterir. Bu çocuklar yapan kişiye karşı herhangi bir karşı koyuş sergileyemedikleri durumda kendilerini suçlu hissederler ve olumsuz düşünceler içerisine girerler.⁴⁴ Bu bağlamda yapılan bir çalışmada, cinsel istismara

³⁵ Bülent Kara vd, Çocuk İstismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2004, 47(2), 140-51

³⁶ Güler vd, 2002.

³⁷ Yasemen Taner ve Bahar Gökler, Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2004, 35, 82-86

³⁸ Bülent Gündüz ve Zafer Gökçakan, Fiziksel İstismar Açısından Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2011, 1(13), 29-40

³⁹ Türkan Yılmaz İrmak, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, 2008. (*Doktora Tezi*)

⁴⁰ Nihal Bostancı vd, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi. *New/Yeni Symposium Journal*, 2006, 44(4), 189-195

⁴¹ Topbaş, 2004.

⁴² Evrim Aktepe, Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009, 1(2).

⁴³ İpek Şenkal ve Sedat Işık, Çocukluk Çağı Travmalarının ve Bağlanma Biçiminin Depresyon Belirtileri ile İlişkisi: Aleksitiminin Aracı Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2015, 1-7

⁴⁴ Kulaksızoğlu, a.g.e., 2004.

uğramış kişilerin suçluluk duygusu, olumsuz benlik algısı, utanma ve şok halinin yaşandığı, kimi zamanda kendilerini kesmeye varacak düzeyde kişisel zararlar doğurduğu aktarılmıştır.⁴⁵

1.2.1.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar, yaş ve bilgi gibi özelliklerle güce sahip olan bireyin çocuk ve genç üzerinde uyguladığı, bilimsel anlamda psikolojik zararları saptanan davranışlardır.⁴⁶ Diğer istismar türlerinin aksine duygusal istismarda, istismarın kesin bir şekilde ispatı söz konusu olmayıp fiziksel ve cinsel istismarla birlikte de uygulanabilmektedir. Bu tür istismarda çocuk veya genç kendisini aşağılayıcı davranışlarla karşı karşıyadır.⁴⁷ Arslan'a⁴⁸ göre duygusal istismar daha çok duyguların incinmesi amacıyla yerine getirilir ve bağırma, küfür etmek, tehdit etmek ve değer vermemek şeklinde kendini gösterir. Shull'a⁴⁹ göre ise duygusal istismar altı gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

- ✓ Reddetme,
- ✓ Rencide etme,
- ✓ Yalnız bırakma,
- ✓ Suça teşvik etme,
- ✓ Kendi çıkarları doğrultusunda kullanma,
- ✓ Yaşından büyük sorumluluk yüklemidir.

Çocuk ve gençlerde duygusal istismara yer vermemek için sarılma, sağlık, beslenme ve korunma gibi temel ihtiyaçları karşılamak, çocuğa örnek olarak onu doğru yola yönlendirmek, duygularını anlamasına yardımcı olmak, çocuğun yaşamdan doyum alabileceği gerekli koşulları sağlamak ve çocuğa değerli olduğu hissini vermek oldukça önemlidir. Duygusal istismar sonucu çocuk ve gençlerde kendini değersiz görme, öz benlik duygusunda gerileme, çevreye uyum sağlayamama, saldırgan davranışlarda bulunma gibi davranışlar gözlemlenir.⁵⁰ Bunun yanında yapılan bir çalışmada, duygusal istismara maruz kalanlarda

⁴⁵ Shanti Shapiro, Self-mutilation and self-blame in incest victims. *American Journal of Psychotherapy*, 1987, 46-53

⁴⁶ Polat, a.g.e., 2001.

⁴⁷ Kulaksızoğlu, a.g.e. 2004.

⁴⁸ Reyhan Arslan, Çocukluk Dönemi Duygusal İstismarı ile Depresyon Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bir Gözden Geçirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2016, 19(4), 202-210.

⁴⁹ Robert Shull, Emotional and Psychological Child Abuse: Notes On Discourse, History, and Change. *Stanford Law Review*, 1999, 1665-1701

⁵⁰ Kara vd., 2004

depresyon, kaygı ve benlik algısının duygusal istismara maruz kalmayanlardan daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.⁵¹

1.2.2. İhmal

Çocuğun veya gencin ailesi tarafından temel ihtiyaçlarından (sağlık, eğitim, güvenlik ve beslenme gibi) mahrum bırakılması ihmal olarak tanımlanır.⁵² Çocukta ihmal pasif bir yapıda iken istismar daha aktiftir. Aral ve Gürsoy⁵³ ihmali duygusal ve fiziksel açıdan 2 grupta toplamıştır. Fiziksel ihmal, çocuğun sosyal kaynaklardan mahrum bırakılmasını; cinsel ihmal, çocuğun cinsel sömürü aracı olmasına göz yummayı; duygusal ihmal ise, çocuğun gerekli sevgi ve ilgiden mahrum bırakılmasını kapsar.⁵⁴ Diğer bir tanımla, fiziksel ihmal, terk edilmek, çocuğa yeterli besin, yiyecek ve giyecek vermemek, sağlık yardımını tam olarak yapmamak gibi örnekleri içerisinde barındıran ihmallerdir.⁵⁵ Duygusal ihmal ise çocukların anne ve babaları tarafından yalnız bırakılması gibi duygusal ihtiyaçların giderilmediği durumda ortaya çıkan ihmal çeşididir.⁵⁶

1.2.2.1. Fiziksel İhmal

Flores'e⁵⁷ göre fiziksel ihmal, çocuğun terk edilmesi, beslenme ve sağlık yardımından mahrum bırakılması, gözetim ve kontrol sağlanmamayı kapsar. Bunlar arasında fizyolojik ihtiyaçların karşılanmaması en sık karşılaşılanıdır. Diğer bir deyişle, çocuğun sağlık bakımından mahrum bırakılması, çocuğun uygun olmayan ortamda bırakılması ve yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarının karşılanmaması fiziksel ihmal kapsamındadır.⁵⁸

1.2.2.2. Duygusal İhmal

Milot,⁵⁹ çocuğun yalnız bırakılması, anne ve babalarına ulaşamaması gibi açılardan duygusal ihmal yaşanır ve bu durum travma yaşanma nedenidir. Duygusal ihmalle çocuk kendini değersiz görmekte ve terk edilmeye bağlı olarak yaşadığı olumsuz deneyimle stres yaşar.

⁵¹ Didem Müge Siyez, Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları İle Depresyon ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.İzmir, 2003. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

⁵² Oral vd., 2001

⁵³ Aral ve Gürsoy, a.g.e., 2001

⁵⁴ Aral ve Gürsoy, a.g.e., 2001.

⁵⁵ Flores, a.g.e., 2011.

⁵⁶ Tristan Milot. Diane ST-Laurent. Louise Ethier. Trauma-related symptoms in neglected preschoolers and affective quality of mother-child communication. *Child Maltreatment*, 2010, 15(4), 293-304

⁵⁷ Flores, a.g.e., 2011.

⁵⁸ Taner ve Gökler, a.g.e., 2004.

⁵⁹ Milot, a.g.e., 2010.

1.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASINI ORTAYA ÇIKARAN FAKTÖRLER VE OLASI SONUÇLAR

Çocukluk döneminde karşılaşılan her olay travmatik bir etki doğurmaz. Çocukluk çağı travması, ebeveyn özellikleri, çocuğun özellikleri ve ailesel özellikler olmak üzere 3 ana nedenden ileri gelmektedir. Ebeveyn özellikleri olarak çocuklukta travma yaşanma sebebi, ebeveynlerden herhangi birinin madde bağımlısı olması, eğitim düzeyinin düşüklüğü, iyi bir anne veya baba olunamaması, depresyon ve anksiyete varlığı gibi nedenleri içerisinde barındırır. Çocuğun özellikleri açısından çocuklukta yaşanan travmalara bakıldığında ise, çocuktaki davranış bozukluğu, yaş, fiziksel ve zihinsel bozuklukların travma yaşanma sebebi olduğu ifade edilmiştir. Ailesel özelliklerde ise, gelir azlığı, aile bireyleri arasındaki ilişkinin zayıflığı ve bunlar arasında sözel veya psikolojik çatışmaların yaşanması yer almaktadır.^{60 61}

Polat'a⁶² göre çocukluk çağı travmalarının ortaya çıkmasında maddi yetersizlikler, kardeş sayısının fazlalığı, çocuklardan herhangi birine diğerlerinden daha az ilgi gösterilmesi etkili olmaktadır.⁶³ Zeytinoğlu⁶⁴ bunların yanında toplumsal normların, çocuğun algılama düzeyinin ve alınan eğitimin travma nedeni olduğunu aktarmıştır. Araştırmalarda ebeveynlerden en az birinin madde bağımlısı olmasının da çocukluk çağında travma yaşanma nedeni olduğunu ortaya koymaktadır.⁶⁵

Çocukluk çağında yaşanan travmaların nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Ekonomik nedenler,⁶⁶
- ✓ Sosyal dışlanma,⁶⁷
- ✓ Aile yapısı (parçalanmış, boşanmış ebeveyn),⁶⁸
- ✓ Ailede psikiyatrik bozukluğun olması,⁶⁹
- ✓ Çatışma sıklığı,⁷⁰

⁶⁰ Connie Burrows Horton, Tracy K. Cruise (2001). *Child Abuse and Neglect*. New York: The Guilford Press.

⁶¹ Taner ve Gökler, a.g.e., 2004.

⁶² Polat a.g.e. 2001.

⁶³ Polat, a.g.e. 2001.

⁶⁴ Sezen Zeytinoğlu, Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında Çalışan Uzmanların Türkiye'de Çocuk İstismarı ve İhmal Sorunu İle İlgili Görüşleri. İçinde E. Konanç, İ. Gürkaynak ve A. Egemen. *Çocuk İstismarı ve İhmal*, 1991, 147-167

⁶⁵ Taner ve Gökler, 2004.

⁶⁶ Filiz Erginer, Ankara İli İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrencilerin Aileleri Tarafından İstismar ve İhmaline İlişkin Görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftiş Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Ankara, 2007. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁷ Taner ve Gökler, a.g.e.,2004.

⁶⁸ Işıl Bulut, *Genç Anne ve Çocuk İstismarı*, Ankara, 1996.

⁶⁹ Taner ve Gökler 2004.

⁷⁰ Sibel Örsel vd, Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı ve Psikopatoloji İle İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2011, 12: 130-136.

- ✓ Ailede alkol ve uyuşturucu kullananların varlığı,⁷¹
- ✓ Anne ve babanın sorunlarla çıkma becerisinin düşük olması.⁷²

Ayan'ın⁷³ yaptığı çalışmada anne ve babanın boşanmış veya vefat etmesi, öğrenciler üzerinde aile içi şiddetin yaşanma nedeni olarak dile getirilmiş, bunun istismarı arttırdığı vurgulanmıştır. Çocuk istismarı yaşanan ve yaşanmayan aileler üzerinde gerçekleştirilen araştırmalarda parçalanmış ailelerde, şiddetin çocuğun yaşı doğrultusunda birtakım bedensel ve psikolojik problemleri doğurduğu ortaya konmuştur.

Çocukluk çağıında yaşanan travmaların bireyler üzerinde doğurduğu sonuçlara dönük yapılan bir araştırmada, bireylerin yaşadıkları travma ile yaşamlarının ileriki dönemlerinde de yaşayacaklarına olan inançtan ötürü kendilerine zarar verdikleri, bu doğrultuda kendilerini kestikleri ortaya konmuştur.⁷⁴ Choi ve Oh'un⁷⁵ yaptıkları çalışmada çocuklukta yaşanan travmanın kişinin kendini anlamasını güçleştirdiği ve sosyal çevresiyle olan uyumu zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Alanyazında yer alan bir diğer çalışmada, yetişkinlerde ortaya çıkan birçok ruhsal problemlerin kaynağının çocuklukta yaşanan travmalar olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, çocukluk çağıında yaşanan travma ile depresyon arasında ilişki olduğu kaydedilmiştir.⁷⁶

Bilir ve arkadaşları⁷⁷ ile Tıraşçı ve Gören⁷⁸ yaptıkları çalışma sonucunda, fiziksel istismara maruz kalan çocukların yetişkinlerle temas kurmaktan kaçındığı ve hatta yetişkinlerin kendilerine dokunmasından ve yaklaşmasından korktuğu, sosyal işlevsellikte yetersiz kaldığı, ebeveynlerinden korkar hale geldiği, korku verici durumlara tepki göstermediğini aktarmışlardır. Aksoy ve Ögel⁷⁹ kendine zarar veren kişiler üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada, fiziksel istismara uğrayanların kendilerine daha çok zarar verdiklerini tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Shapiro⁸⁰ çocukluğunda cinsel istismara maruz kalan kadınların duygusal açıdan yaşadıkları

⁷¹ Polat, a.g.e., 2001.

⁷² Polat, a.g.e., 2001.

⁷³ Sezer Ayan, Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2007, 8, 206-214.

⁷⁴ Judith Herman, *Travma ve İyileşme Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre*. 4. Basım. T. Tosun. (Çev.). İstanbul (2007) Literatür Yayıncılık.

⁷⁵ Ji Choi, Oh Young., Kyung. Ja. Cumulative Childhood Trauma And Psychological Maladjustment Of Sexually Abused Children In Korea: Mediating effects of emotion regulation. *Child Abuse & Neglect*, 2014, 38(2), 296-303

⁷⁶ Bostancı vd., a.g.e., 2006.

⁷⁷ Şule Bilir, Meziyet Arı. Necati Dönmez. Belma B. Atik, Pınar San, *4-12 Yaşları Arasında 16.100 Çocukta, Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme*. I. Ulusal Kongresi, Serbest Bildiriler Kitabı, Gözde Repro Ofset, 1991, 45-53

⁷⁸ Yaşar Tıraşçı ve Süleyman Gören, Çocuk İstismarı ve İhmalı. *Dicle Tıp Dergisi*, 2007, Cilt:34, Sayı:1, (70-74)

⁷⁹ Alper Aksoy ve Kültegin Ögel. Kendine Zarar Verme Davranışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2003, 4: 226-236

⁸⁰ Shapiro, 1987.

travmayı bastırmak amacıyla kendilerine zarar verdiklerini aktarmıştır. Tyler⁸¹, çocuklarda yaşanan cinsel istismarın sosyal ve duygusal sonuçlarını ortaya koyan 41 makaleyi incelediği çalışma sonucunda cinsel istismar ile madde kullanımının arttığı, travma sonrasında stres bozukluğunun yaşandığı, kaçma ve davranış bozukluklarının ortaya çıktığını bildirmiştir. Bruffaerts ve arkadaşları⁸² da cinsel istismarın yaşanması ile intihar girişimi ve intihar düşüncesinin yoğun bir şekilde arttığını ortaya koymuşlardır.

⁸¹ Kimberly A Tyler, Social and Emotional Outcomes of Childhoodsexual Abuse: A Review of Recent Research. **Aggression and Violent Behavior**, 2002, 7: 6, pp. 567-589

⁸² Ronny Bruffaerts vd, Childhood Adversities As Risk Factors For Onset and Persistence of Suicidal Behaviour. **The British Journal of Psychiatry**, 2010, 197:20-27

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZGÜVEN

2.1. ÖZGÜVEN KAVRAMI

Özgüven, kişinin kendisiyle ilgili yapmış olduğu yorumlar sonucunda ortaya çıkan ve davranışlarını etkileyen kişisel bir olgudur. Özgüven doğuştan gelen bir nitelik olmayıp önce aile sonrasında ise yakın çevresi, arkadaşları ve okul çevresi gibi gruplarla yaşanan ilişkiler sonucunda şekillenen bir özelliktir.⁸³ ⁸⁴ Özgüvenle ilgili alanyazında çeşitli tanımlamalar mevcut olmakla birlikte kavram, genel olarak bireyin kendini sevmesi, kendisiyle ilgili olumlu yargılarının olması, bulunduğu hali yeterli görmesi şeklinde tanımlanır.⁸⁵ Akagündüz'e⁸⁶ göre özgüven, bireyin kendisi ve hayatıyla ilgili pozitif düşüncelere sahip olması ve bu düşüncelerden ötürü de çevresiyle barışık bir halde yaşamasıdır. Özgüven ayrıca, eylemin başarılı bir şekilde yerine getirileceği ile ilgili inanç düzeyi olarak da tanımlanmaktadır. Burada kişi, yeteneklerine, düşüncelerine ve aldığı kararlara sonuna kadar güven duyar.⁸⁷ Yapılan tanımlamalardan yola çıkarak özgüvenin bir inanç sistemi olduğu ifade edilebilir. Yani, kişi kendi yaptığına, yeteneklerine, duygu ve düşüncelerine tam olarak inanıp güven duyar.⁸⁸

Özgüven eksikliği hayatın her anında ortaya çıkabilecek bir durumdur. Örneğin çocukluk döneminde ebeveynlerin sergilemiş olduğu tavırların neden olduğu özgüven eksikliği, yaşamın ileriki dönemlerinde değişen ortamlarla beraber ortadan kalkabilmektedir.⁸⁹

Özgüven kavramı kendi içerisinde içsel ve dışsal özgüveni barındırır. İçsel özgüven, kişinin kendisiyle ilgili özgüven iken, dışsal özgüven kişinin kendisi dışında kalan çevresi ve sosyal yaşantısına yönelik duyduğu güvendir.⁹⁰ Daha geniş bir şekilde açıklamak gerekirse içsel özgüven, kişinin kendini sevmesi, tanınması ve kendisiyle ilgili olumlu düşüncelere sahip olmasını içerir. Dışsal özgüven ise,

⁸³ Özcan Gökner, **Özgüven kazanmak** (2.Baskı). Arkadaş Yayınevi. Ankara, 2010

⁸⁴ Kenneth Hambly, **Özgüven**. Çeviren: Barış Bıçakçı, 5. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul, 2003

⁸⁵ Eldeleklioğlu, a.g.e., 2004.

⁸⁶ Nihat Akagündüz, **İnsan Yaşamında Özgüven Kavramı**, Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Yayınları. Sayı:1, İstanbul, 2006.

⁸⁷ Okan Bilgin, Ergenlerde Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya, 2011. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁸⁸ Hambly, a.g.e., 2003

⁸⁹ Nihat Araptarlı, Çocuklarda özgüven gelişimi. <http://www.durupsikolojimerkezi.com> /Cocuklarda-Ozguven-Gelisimi, Erişim Tarihi (28.12.2019)

⁹⁰ Ahmet Akın, Öz-güven Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri. **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2007, 7: 165-75

başkalarıyla iletişim kurabilmesi ve duygularını kontrol edebilmesidir. Buna göre bireyin kendisine ve çevresine karşı içsel ve dışsal açıdan özgüvene sahip olması gerektiği ifade edilebilir.⁹¹

2.2. ÖZGÜVEN KAVRAMINA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN GÖRÜŞLER

2.2.1. Freud'un Yapısal Kişilik Kuramı Bağlamında Özgüven

Freud'un yapısal kişilik kuramında insan davranışları id, ego ve süper egonun bir bütün halindedir. İd, insanın sahip olduğu en ilkel dürtü ve arzuları oluşturur iken ego, İd'in kontrol altında tutulmasını amaçlayan bir kişilik yapısıdır.⁹² Süper ego ise, çevrenin (özellikle ebeveynlerin) değer yargılarını oluşturur.⁹³

2.2.2. Adler ve Bireysel Psikoloji Bağlamında Özgüven

Adler ve Bireysel Psikolojiye göre, birey doğuştan yetersiz ve güvensiz bir şekilde dünyaya gelir. Çocuk, anne ve babası olmadan yaşamını sürdüremeyeceğini ve çaresizlik halini kendi içerisinde hisseder. Adler, güvensizlikle kişi diğerleri üzerinde hakimiyet kurmak amacıyla saldırgan bir tavır içerisine girer.⁹⁴

Adler'e⁹⁵ göre çocuk, yetişkinlerin şekillendirdiği bir dünyaya gözlerini açar açmaz kendini yeteri kadar güçlü hissetmemekte, bu nedenle başkaları olmadan hayatını idame ettiremeyeceğini düşünür. Bu durumdan kurtulmak adına belirlediği hedeflere ulaşamadığında ise başarısızlık, sonucunda da özgüven eksikliği ortaya çıkar. Bu dönemde ebeveynlerin çocukları üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ebeveynlerinden yeterli desteği bulamayan ve aşırı koruyucu bir tavır sergilenen çocuklarda özgüven eksikliği ortaya çıkar.

2.2.3. İlişkiler Kuramına Göre Özgüven

Sullivan'ın geliştirdiği ilişkiler kuramında, kaygıya dönüşüp bireyde huzursuzluğa neden olabileceğinden ötürü bireyin özgüveni kaybetmemeye dönük çabalar konu edinir.⁹⁶ Kurama göre, geçmişinde sürekli bir şekilde hor görülen kişinin aynı tavırla gelecekte de karşılaşacağına olan inancı özgüvende eksik meydana getirir. Bundan ötürü, kişinin insanlar arası ilişkilerini yüksek tutması ve özgüveni

⁹¹ Gael Lindenfield, *Kendine Güvenen Çocuk Yetiştirme*. (Çev., Gülder Tümer). Hyb Yayıncılık, İstanbul, 2004.

⁹² Doğan Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*, Remzi Kitabevi, 150-407-28, İstanbul, 2006.

⁹³ Jerry Burger, *Kişilik*, Kaktüs Yayınları, 79, İstanbul, 2006

⁹⁴ İlkay Kasatura, *Kişilik ve Özgüven*, Evrim Yayınevi, 35, İstanbul, 1998

⁹⁵ Sezin Başoğlu, Turan. Sınav Kaygısı İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe Anabilim Dalı. Maltepe Üniversitesi, Ankara, 2007. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

⁹⁶ Çelik, a.g.e., 2014.

arttıran yöntemleri uygulamaya dökmesi özgüvenin sağlanmasında önemli bir çıkış kapısıdır. Özellikle ebeveynlerin çocuğu ile ilgili yaptığı değerlendirmelerin çocukta özgüven duygusunu önemli düzeyde etkilediği ifade edilir. Ailesi tarafından kötü bir şekilde davranışlarda bulunulması, çocukta özgüven eksikliği doğurur.

2.2.4. Kişilik Kuramına Göre Özgüven

İnsanlar doğumla beraber mutluluğu arar ve potansiyelini ortaya çıkarmak için çaba sarf eder. Mutluluğun kişinin içinde olduğunu savunan Rogers benlik bilinci kavramını ön plana çıkarır. Benlik bilinci ise, kişisel düşünce, algılamave kanaatlere verilen önemdir.⁹⁷ Kişilik kuramında bireyin kendisini algılamasıyla ortaya çıkan gerçek benlik ile olmak istediği özellikleri kapsayan ideal bir benlik yer almaktadır. Gerçek benlik ile ideal benlik arasındaki herhangi bir uyumsuzluk halinde özgüven düzeyinde düşüşler yaşanır.⁹⁸

2.2.5. Maslow ve Holistik Kurama Göre Özgüven

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi içinde benlik sayısı ve özgüven kavramlarına dikkat çekilmiştir. İhtiyaçlar hiyerarşisinde kişinin kendini gerçekleştirme sözünü edilen kavramların önemli bir etkiye sahip olduğu ve özgüvenin ancak psikolojik açıdan sağlıklı kişilerde olduğu dile getirilmiştir. Özgüven burada fizyolojik ihtiyaçlar, güven ihtiyacı, sevgi ve ait olma ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının karşılamasında ön koşuldur.⁹⁹

2.2.6. Hümanistik Yaklaşım Göre Özgüven

Erich Fromm'un savunucusu olduğu Hümanistik yaklaşımda, çocuğun tüm karakterinin ailesi tarafından şekillendirildiği ön plandadır. Yaklaşım göre, aileler toplumun psikolojik ajanları olup toplumun tüm değerlerini, yaşam tarzlarını ve rollerini çocuklara empoze eder. Özgüveni yüksek olan kişiler kendini sevenlerdir. Bundan ötürü özgüven ile kendini sevmek eş anlamlıdır. Kendini sevmenin yanında yaratıcılık, kendini ifade edebilme ve güven duygusu özgüvenin yansımasıdır. Hümanistik yaklaşımda sözünü edilen yansımaların bireyde görülmesi aileleri aracılığıyla sağlanır. Sonuç olarak kişideki özgüven duygusunun gelişiminde ailenin rolü olduğu yorumu yapılabilir.¹⁰⁰

⁹⁷ Cüceloğlu, a.g.e., 2006.

⁹⁸ Bilgin, a.g.e.,2011.

⁹⁹ Bilgin, a.g.e., 2011.

¹⁰⁰ Çelik, a.g.e. 2014.

2.3. ÖZGÜVENİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Bireylerde özgüven eksikliğine neden olan birçok sebep bulunmaktadır. İnsanlar, sergilemiş olduğu davranışlar bağlamında başkalarına karşı üstün olma ve küçük düşmeme içgüdüsüne sahiptir. Başkalarına karşı fiziksel, sosyal ve zihinsel açıdan üstün olamayan insanda, başarısızlığın verdiği hisle özgüven eksikliği ortaya çıkar. Bunun yanında, ebeveynleri tarafından aşırı korumacı bir anlayışla yetiştirilen bireylerde özgüven eksikliği kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkar.^{101 102 103}

Ebeveyn tutumları, çocukta özgüven duygusunun ortaya çıkması ve gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. Çocuğuna karşı, ailenin takındığı tavır ve disiplin anlayışı ailedeki çocuk sayısı, gelir düzeyi, ebeveynin yetiştirilme tarzı, eğitim ve çocuğun cinsiyeti gibi birçok etkene bağlı olarak şekillenir. Çocukta özgüvenin gelişiminde en önemli etken anne ve babanın birbirlerine olan saygısı ve karşılıklı anlayışdır.¹⁰⁴

Başarı, kişisel ihtiyaçları karşılamak üzere insanların elde ettiği ve kimi zaman ruhsal dengeyi korumak amacıyla zorunluluk duyulan bir gereksinimdir. Bazı bireyler için başarısızlık, psikolojik rahatsızlıkların sebebidir. Bu insanlar, başarıya ulaşamadıkları takdirde insanlar tarafından seilmeyeceklerini düşünürler. Başarısızlık yaşamdan alınan doyumunu etkiler ve kişide özgüven eksikliği doğurur.¹⁰⁵

Özgüveni etkileyen bir diğer faktör sosyal çevredir. Sosyal çevre içerisinde okul çevresi, aile, arkadaş grupları ve sosyal gruplar yer almaktadır. Sosyal çevre sahip olduğu, kültürel yapı, norm, değerler ve diğer unsurlarıyla kişilik özelliklerini yapılandırıcı bir role sahiptir. Söz konusu unsurlar bireyin özgüven düzeyini doğrudan etkiler.¹⁰⁶

Dış görünüm, özgüven duygusunu şekillendiren diğer bir faktördür. Dış görünüm her ne kadar özgüven üzerinde doğrudan bir etki doğurmasa da çevredeki insanların birey üzerindeki algılamalarını, davranış biçimlerini ve ilişki düzeyini etkilediğinden ötürü özgüveni dolaylı olarak etkiler.¹⁰⁷

¹⁰¹ Başoğlu, a.g.e., 2007.

¹⁰² Pınar Kurtuldu, Sibel, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Özgüven Düzeyleri İle Liderlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2007. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰³ Bihter Meray, Yetişkinlerde Özgüven Duygusu İle Anksiyete Düzeyi Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması ve Kültürlerarası Bir Yaklaşım. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2010. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁴ Başoğlu, a.g.e., 2007.

¹⁰⁵ Çelik, a.g.e. 2014.

¹⁰⁶ Öznur Yüksel, **Davranış bilimleri**, Gazi Kitapevi, 59, Ankara, 2006

¹⁰⁷ Rita Atkinson, Richard Atkinson and Ernest Ropiequet Hilgard, **Psikolojiye Giriş**, Atakay K, Atakay M, Yavuz A. (çeviren), Sosyal Yayınları, 526, İstanbul, 1995

2.4. ÖZGÜVENİN SONUÇLARI

Özgüvenin yaşantı üzerinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Şöyle ki, bireylerin psikolojik gelişiminde önemli bir rolü bulunan özgüven düzeyine göre kişi olumlu veya olumsuz bir bakış açısına sahip olur. Bu doğrultuda bireylerde olay ve durumlara karşı bir pozitif bakış açısı gelişebilir. Bu bakış açısıyla da hayatın zorluklarıyla kolayca baş edilebilir. Özgüven düzeyi düşük olanlarda ise olumsuz düşüncelerin ağırlıklı olmasından ötürü sürekli olumsuzluklarla karşı karşıya kalınır. Nihayetinde de psikolojik problemler baş gösterir.¹⁰⁸ Humphreys'e¹⁰⁹ göre özgüveni yüksek olan kişilerde, sosyal ilişki düzeyi de olumlu düzeydedir. Buna karşın özgüveni orta seviyede olan bireyler yaşamı hem olumlu hem de olumsuz düzeyde deneyimlemektedir. Çiğdemlioğlu'na¹¹⁰ göre özgüveni düşük olan bireyler kendini değersiz hissetmekte ve çaresizlik duygusu içerisindedir. Ancak özgüveni yüksek olanlar sosyal ortamlarda kendilerini rahatça ifade ederler ve yaşamı olumsuz etkileyecek her türlü olaydan kaçınırlar ve başkalarının mutluluğu için gayret gösterirler.

Özgüven eksikliğinin ortaya çıkardığı sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:¹¹¹

- ✓ Çevredeki insanlara karşı güven duygusu azalır.
- ✓ Kişi kendini rahatça anlatamaz.
- ✓ Başkalarına karşı düşmanca davranışlarda bulunur.

Kurtuldu'ya¹¹² göre özgüven eksikliği ile kişi kendi yaptıklarını kıymetsiz görür ve kendini başarısız sayar. O'na göre özgüveni eksik insanlar, başkalarının reddedilmekten korktukları için huzur verici ortamlardan kaçınırlar ve hayatta karşılaştıkları sıkıntılarla asla mücadele etmezler. Yine bu tür insanlar sürekli çaresizlik duygusu, stres ve kaygı halindedir.

Özgüven eksikliği çocuklarda okul başarısızlığının yanı sıra aile içi iletişimde de sorunlar yaşamasına sebebiyet verir. Ebeveyni tarafından sürekli şiddet ve korkutmaya maruz kalan çocukta kaygı düzeyi artar. Bunun sonucunda da çocukta özgüven zedelenmesi yaşanır.¹¹³

¹⁰⁸ Bilgin, a.g.e., 2011.

¹⁰⁹ Tony Humphreys, **Çocuk Eğitiminin Anahtarı:Özgüven**. (Çeviren: T. Anapa). Epsilon Yayıncılık. İstanbul, 2001

¹¹⁰ Sema Çiğdemioğlu, Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı ve Dışadönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, 2006. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹¹ Fatih Bal ve Filiz Gülgör, (2019). Evli Bireylerde Çocukluk Çağı Travmanın İncelenmesi, **Social Mentality And ResearchThinkers Journal**, Vol 5 / Issue 16, 304-313.

¹¹² Kurtuldu, a.g.e., 2007.

¹¹³ Başoğlu, a.g.e., 2007.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAŞAM DOYUMU

3.1. YAŞAM DOYUMU KAVRAMI VE ÖNEMİ

İnsan olarak günlük hayatta çeşitli olaylarla karşıya kalırız. Mutluluk, acı, umutsuzluk ve bunun gibi sair duyguların yaşanmasına sebebiyet veren bu tür olaylar karşısında yaşamdan alınan zevk bazen artarken bazen de bu tür olaylar insanın yaşama şevkini kırar. Yaşam doyumu, mutluluk, yaşam kalitesi ve öznel açıdan iyi olma hali gibi kavramlarla anılmaktadır. Öznel iyi oluş, bireyin kişisel hayatıyla ilgili etraflıca düşünüp çıkarımda bulunmasıdır.¹¹⁴

Bireyin kendisi ve yaşantısına yönelik geliştirmiş olduğu örüntüler, zaman içinde değişim göstererek yaşam doyumu üzerinde etkili olmaktadır. Yaşam doyumu kavramsal açıdan ilk olarak 1961 yılında Neugarten, Havighurst ve Tobin tarafından insanların hayattan bekledikleri ile sahip olduklarının karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan fark olarak tanımlanmıştır. Buna göre yaşam doyumu hayatın sadece spesifik bir durumundan değil hayatın tüm alanından genel anlamda alınan doyumdur. Doyumun yüksek olması, mutluluk, benlik saygısı ve moralin artması şeklinde kendini gösterir.¹¹⁵

Yaşam doyumu kavramına ilişkin standart bir tanım yoktur. Açıklık ve Gülel'e¹¹⁶ göre yaşam doyumu toplumsal ilişkiler, çalışma yaşamı, günlük yaşantılar, psikolojik ve fiziksel sağlık, gelir gibi bağlamlarda bireyin kendi yaşam sürecini değerlendirmesidir. Yılmaz ve Şahin'e¹¹⁷ göre yaşam doyumu, bir kişinin istediği şeyle sahip olduklarının karşılaştırılmasıyla elde edilen durumla ilgili algısıdır. Şener'e¹¹⁸ göre ise yaşam doyumu, bireyin hayattan istemiş oldukları ile elde ettiklerini karşılaştırdıkları anda ortaya çıkan sonuçtur. Sonuca göre yaşamdan alınan doyum artar veya azalır. Yaşam doyumu, bir bireyin yaşam konusundaki beklentileri ve onları

¹¹⁴ David Myers and Ed.G. Diener. Who is happy? *Psychological Science*, 1995, 6 (1), 10-19

¹¹⁵ BerniceL Neugarten vd, S. The Measurement of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology*, 1961, 16 (2): 134-143.

¹¹⁶ Esin Açıklık Gülel, Suça Sürüklenen Erkek Çocuklarda Aile Aidyeti ve Yaşam Doyumu İlişkisi: İstanbul Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 38, Konya, 2019. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹¹⁷ Ercan Yılmaz ve Mehmet Şahin, A Study into Life Satisfaction Levels of The Teachers Working At Primary Education in Terms of Some Variables. *E- Journal of New World Sciences Academy*. 2009, 4(4). 1405

¹¹⁸ Şener a.g.e., 2008

karşılama düzeyi ile alakalı bir durumdur. Mevcut durumları ile sık sık olmak istedikleri yerler arasındaki açığı azaltabilen bireyler yaşam doyumlarını arttırmaktadır.¹¹⁹

Her insan günlük hayatta çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalır. Bu zorluklar belirli bir süre sonra enerji düşüklüğü ve çaresizlik hissinin ortaya çıkmasıyla psikolojik sorunlara kapı aralar.¹²⁰ Bu sorunlar zamanla bireyin yaşamdan aldığı doyumunu azaltır. Ünal'a¹²¹ göre yaşam doyumunu, bireyin mutluluk duyması, hayatının anlam kazanması, maddi açıdan kendini güvende hissetmesi ve sosyal ilişkilerini geliştirmesi bakımından önemlidir. Öyle ki yaşam doyumunu azalan bireyin tüm hayatı olumsuz bir şekilde etkilenerek başta depresyon olmak üzere umutsuzluk, çaresizlik ve bunun gibi negatif duyguların yaşaması kaçınılmaz olur.¹²²

3.2. YAŞAM DOYUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Kişiden kişiye farklılık gösterebilen bir kavram olduğu için yaşam doyumunu belirleyen faktörlerin net bir şekilde sıralanması mümkün değildir.¹²³ Bunun nedeni, yaşamın birçok şeyi kapsamaması ya da sınırlarının çok geniş olmasıdır.¹²⁴ Buna karşın bireyin yaşam doyumunu etkileyen unsurlar: günlük yaşamdan duyulan mutluluk, yaşamı anlamlı bulmak, hedeflere ulaşma konusunda çabalamak, olaylara pozitif yaklaşmak, kendini iyi hissetmek, maddi güvence, sosyal ilişkiler, özgürlük, demokrasi, açık fikirli olmak, çevresi ile iyi ilişkiler güvenli bir ülke, sosyal ağın geniş olması olarak sıralanabilir.¹²⁵ Baykoçak'a¹²⁶ göre yaşam doyumunu etkileyen faktörler şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ Ekonomik güvenlik,
- ✓ Sosyal ilişki,
- ✓ Fiziksel açıdan kendini iyi hissetmek,
- ✓ Olumlu bir bakışa sahip olmak,
- ✓ Hayatı anlamlı bulmak ve

¹¹⁹ William Pavot, Ed Diener Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*, 1993, 5, 164-172

¹²⁰ Selahattin Avşaroğlu, Engin Deniz, Ali Kahraman, Teknik Öğretmenlerin Yaşam Doyumu İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2005, 14, 115-129

¹²¹ Ayşe Özlem Ünal, Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Trabzon, 2011. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹²² Aynur Gülcan, Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Fatih Üniversitesi, İstanbul, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹²³ Eylem Koruk, Esansiyel Hipertansiyonlu Hastaların Tedaviye Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Aydın. 21. 2019. **(Yüksek Lisans Tezi)**

¹²⁴ Berna Şad, Konaklama İşletmelerinde Çalışan Bireylerin Tükenmişlik Düzeylerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. Balıkesir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir. 64, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹²⁵ Koruk, a.g.e., 2019.

¹²⁶ Canan Baykoçak, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa İli Uygulaması). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2002. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

- ✓ Günlük yaşamdan mutluluk duymak.

Flanagan'ın (1978) yapmış olduğu çalışma sonucunda yaşam doyumunu etkileyen faktörler 15 öğeye indirgenmiştir. Bu öğelerden bazıları şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ İşte çalışma,
- ✓ Yakın arkadaşlık kurma,
- ✓ Sağlık ve kişisel güven,
- ✓ Araçsal rahatlık,
- ✓ Birinci ve ikinci dereceden akrabalarla yakın ilişki içerisinde olmak,
- ✓ Kendini anlayabilme,
- ✓ Sosyal aktiviteyi artırıcı eğlence etkinliklerine katılma.¹²⁷

Bireyin çevresiyle ve ailesiyle ilişkileri, inançları, bedensel bütünlükleri, psikolojik olarak iyi olmaları onların yaşam doyumlarında önemli bir yer tutar.¹²⁸ Toplumsal faktörler de yaşam doyumunu üzerinde etkilidir. Özdevecioğlu (2003)¹²⁹ sosyal olaylara katılım düzeyi, iş dışı sorumluluklar, akrabalık ilişkileri, kişinin toplumsal ve ailevi sorumlulukları ve benzerinin yaşam doyumunu etkilediğinden bahsetmektedir. Deniz ve arkadaşları (2009)¹³⁰ ailede kronik hastalığı var olan bir kişinin bulunmasının aile bireylerinin yaşam doyumunu seviyelerini etkileyeceğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak da ailenin fiziksel, duygusal ve ekonomik dengelerini değiştirmesini göstermişlerdir. Yılmaz¹³¹ yaşam doyumunu etkileyenler içerisinde iş hayatını da saymış, çalışmayan grubun çalışan gruba göre daha mutsuz oldukları sonucuna varmıştır.

Yaşam doyumunu etkileyen bir diğer faktör kişisel faktörlerdir. Buna göre, yaşla ilgili yapılan çalışmalarda, gençlerin daha mutlu olduğu yöndeydi. Ancak günümüze yakın çalışmalarda yaşam doyumunu ile yaş arasında bir ilişki olmadığı kaydedilmiştir. Ayrıca, yaşam doyumunun cinsiyete göre farklılaştığı ve bu farklılıkta kadınların erkeklerden daha fazla olumsuz duygu bildirmelerine rağmen hayattan daha fazla tat

¹²⁷ Kadir Aydın, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi Aksaray İl Örneği. Gazi Üniversitesi, Ankara, 2004. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹²⁸ Asude Hisoğlu, Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Çocukların Ebeveynlerinde Algılanan Sosyal Destek ve Problem Çözme Becerilerinin Yaşam Doyumuna Etkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.17-18, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹²⁹ Aktaran: Alper Tutcu, Duygusal Sermayenin İş ve Yaşam Doyumu Üzerine Etkisine İlişkin Duygusal İyilik Algısının Aracılık Etkisi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep. 102, 2018. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

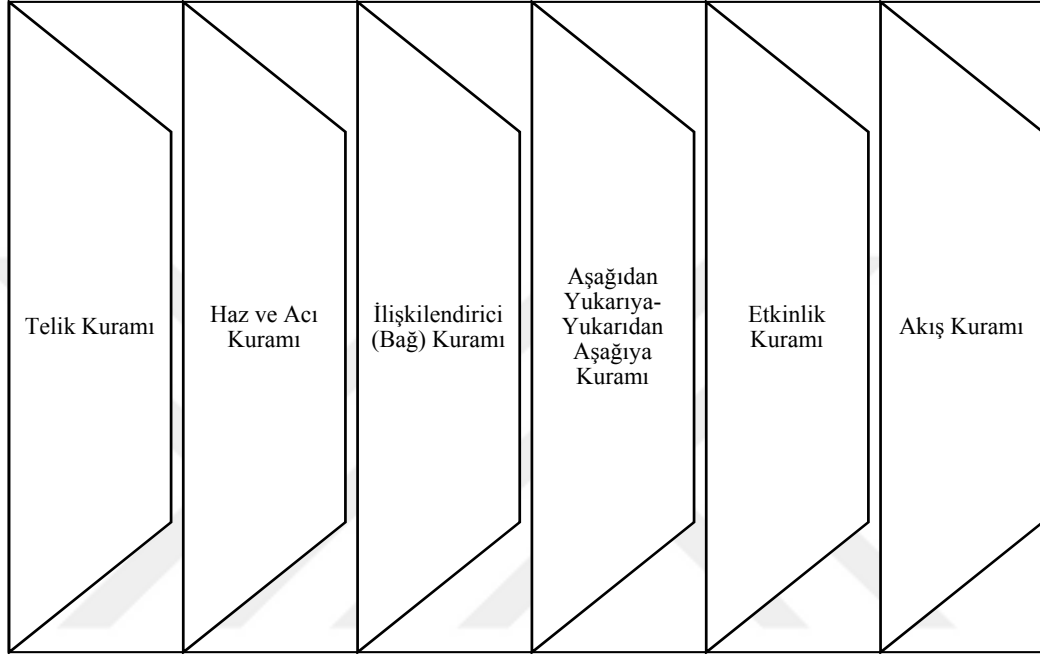
¹³⁰ Aktaran: Esra Baştürk, Obez Bireylerde Bağlanma Stilllerinin, Yaşam Doyumu ve Yeme Tutumuna Etkisi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 42.İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³¹ Büşra Yılmaz, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinde Çalışan Spor Yapan ve Yapmayan Personelin Yaşam Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Kahkahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş. 23, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

aldığı ifade edilmiştir. Bir diğer kişisel faktör çalışma ve iş koşullarıdır. Nitekim, bireyin çalışmayla birlikte edindiği gelir düzeyinin yaşamdan alacağı doyumunu önemli oranda etkilediği ortaya konmuştur.¹³²

3.3. YAŞAM DOYUMU KURAMLARI

Çalışmanın bu kısmında, yaşam doyumunu kavramının açıklanmasına yönelik geliştirilen kuramlara yer verilmiştir.

Şekil 1. Yaşam Doyumu Kuramları

Aras Kemer¹³³, yaşam doyumunu kavramının öznel iyi oluş kuramlarıyla açıklanmaya çalışıldığını, bu kuramların telik (bir noktaya erişme/ereksel) kuramı, haz ve acı kuramı ve ilişkilendirici (bağ) kuram(ı) olduğunu belirlemiştir. Öz (2019:15-18) bu kuramlar arasında aşağıdan yukarıya-yukarıdan aşağıya kuramını, etkinlik (aktivite) kuramını ve akış kuramını da saymıştır.

Telik (bir noktaya erişme/ereksel) kuram, Wilson'a (1960) aittir. Bu kuram hedeflere ulaşıldığında veya ihtiyaçların giderildiği durumlarda mutluluğun oluşacağını ileri sürmektedir. (Diener, 1984)¹³⁴ İhtiyaçların doyumunu mutluluğu sağlarken, tatmin olunmamış ihtiyaçlardaki ısrar ise mutsuzluğu getirmektedir.¹³⁵

¹³² Ünsal Yetim, Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu. Ege Üniversitesi, İzmir, 1991. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

¹³³ Fatma Nur Aras Kemer, Farklı Yetenek Düzeyindeki Ortaokul Öğrencilerinde Sınav Kaygısı İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Umudun Aracı Rolü. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 32-33, Ankara, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³⁴ Aktaran: Ayşegül Beril Baytan, Çalışan ve Emekli Yöneticilerin Yaşamın Anlamı Doğrultusunda Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 19, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³⁵ Baytan, a.g.e., 2019,

Birçok felsefeci, mutluluğun kişinin isteklerinin karşılanmasıyla mı bastırılmasıyla mı oluştuğunu incelemişlerdir. Hedonistler isteklerin doyurulması durumunda iyi oluş meydana geldiğini ifade ederken, estetikler arzudan arınık olmayı mutluluğun kaynağı saymışlardır.¹³⁶

Haz ve acı kuramı, insanların mutluluğa ulaşabilmesinde öncelikle istek ve amaçların doyurulmasının gerekliliğini anlatmaktadır.¹³⁷ Yani, kişiler gereksinim duyduklarına ulaşamazlarsa mutsuz olur, ihtiyaçları devamlı olarak karşılanırsa da mutlu olurlar.¹³⁸

Özkaya'ya¹³⁹ göre bağ kuramı, kişinin hayatındaki olumlu olaylar iç bilişsel öğelere yüklenmişse kişinin mutluluğu daha fazla hissedeceğini öngörmektedir. Bu yaklaşım, mutluluğun insan belleğinde bir ağı olduğunu belirtmektedir. Bu kuramlardan olan Yargı kuramı, bireylerin hayatlarını değerlendiği ölçütlerle gerçekte sahip olduğu koşulları değerlendirmesi sonucunda yaşam doyumunun şekillendiğini belirtmektedir. Gerçekte sahip olunan koşulların değerlendirme ölçütlerinden baskın olması ya da yukarıda olması kişinin yaşam doyumunun da yüksek olduğunu göstermektedir.¹⁴⁰

Aşağıdan yukarıya kuramı, insanların mutlu oldukları ânlarla duygu ve düşüncelerinde daha fazla yer vermeleri sonucu mutlu olduklarını söylerken (Gülaçtı, 2009)¹⁴¹ yukarıdan aşağıya kuramı, insanların mutlu olma nedenlerini kişilik özelliklerine dayandırır.¹⁴²

Etkinlik (aktivite) kuramında etkinlik sürecine odaklanılır ve bu sürecin mutluluğun kaynağı olduğu belirtilir; belirli etkinlikler en iyi biçimde

¹³⁶ R Kazaz, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin İş ve Yaşam Doyumu İle Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 19, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³⁷ Hamza Kökcü, Üniversite Öğrencilerinde Aile İçi Dini Aktiviteler Dini Tutum ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 37, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³⁸ Aras Kemer, a.g.e., 2019.

¹³⁹ Gözde Özkaya, Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Umutsuzluk ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 19, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴⁰ Sunay Orhan, Üniversite Öğrencilerinin Dizi Karakterleri İle Kurdukları Parasosyal İlişkideki İki Etken: Psikolojik Sağlık ve Yaşam Doyumu. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale. 33, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴¹ Aktaran: Selda Kıratlı, Narsistik Kişilik Özellikleri ve Mükemmeliyetçiliğin Yaşam Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 37, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴² Kıratlı, a.g.e., 2018.

gerçekleştirilebilirse insanların mutlu olacağına inanılır.¹⁴³ Bu kuramın ilk temsilcisi Aristoteles'tir.¹⁴⁴

Batan'a¹⁴⁵ göre akış kuramı, Csikszentmihalyi'nin kendi doktora tezine dayanmaktadır. Kuram, bireylerin en fazla ne zaman mutlu olduklarını araştırır ve mutluluğa erişmek için gerekli olan koşulları belirlemeyi amaçlamaktadır.

3.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu kısımda, araştırmaya konu olan çocukluk çağı travmatik yaşantılar, özgüven ve yaşam doyumu ile ilgili yapılmış çalışmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Rosenberg'in özgüveni yüksek olan ergenler üzerinde yaptığı araştırmada, ailenin tutumu ve içinde yaşanılan çevrenin önemine vurgu yapılmıştır. Araştırmada, özgüven eksikliği yaşayan bireylerin, özgüveni yüksek olan kişilere kıyasla daha fazla nevrotik eğilimler sergilediği ve geleceğe dair umutlarının daha düşük olduğu aktarılmıştır. Çalışmada son olarak çevrenin yapmış olduğu olumsuz değerlendirmelerin bireyin psikolojik gelişimlerini negatif yönde etkilediğinden söz edilmiştir.¹⁴⁶

Gazioğlu ve Köknel'in¹⁴⁷ yaptıkları çalışmada özgüven üzerinde ebeveynlerin tutumunun nasıl bir rol oynadığı incelenmiştir. Araştırmada demokratik bir tarzda çocuklarını yetiştiren ailelerde özgüven duygusunun olumlu seyr ettiği tespit edilmiştir.

Young ve Miller'in¹⁴⁸ ergenler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında, algılanan ebeveyn tutumunun içsel destek ve yakınlığın yaşam doyumu ile doğrusal bir ilişki olduğunu kaydetmişlerdir. Moller¹⁴⁹ yaptığı araştırmada ise yaşam doyumunun gelir düzeyi ve etnik özelliklerle yakın ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymuştur.

¹⁴³ Tuğçe Öztürk, Üniversite Öğrencilerinde Madde Bağımlılığı Farkındalığı İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 23, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴⁴ Annabel Ece West, Yetişkin Bağlanma Stillerinin Savunma Mekanizmaları ve Yaşam Doyumuyla İlişkilerinin İncelenmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 29.2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹⁴⁵ Sabriye Nazlı Batan, Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Dini Başa Çıkmanın Yaşam Doyumuna Etkileri. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 18. İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

¹⁴⁶ Kurtuldu, a.g.e., 2007.

¹⁴⁷ G.Gazioğlu ve Ö.Köknel **Çocuk Yetiştirmede Duygusal Zekanın Önemi: Ana Baba Tutumlarının ve Duygusal Zekalarının Çocukların Başarısına ve Öz Benlik Kavramlarına Olan Etkisi**. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Özet Kitabı, İzmir, 2007

¹⁴⁸ Margaret H Young, Miller, Brent, Norton Maria C, HILL Jepprey, The Effect Of Parental Supportive Behaviors On Life Satisfaction Of Adolescent Offspring. *Journal of Marriage and Family*, 1995, 57 (3)

¹⁴⁹ Valerie Moller, Life satisfaction and expectations for the future in sample of university students: A research note. South African *Journal of Sociology*, 1996, 27 (1), 109-125

Alanyazında yaşam doyumu ile ilgili araştırmalar çeşitlilik göstermektedir. Bazı araştırmalarda, yaşam doyumunun kişisel özelliklerle ilişkisine bakılarak cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi özelliklere göre anlamlı bir ilişkinin olmadığı ortaya konmuş iken diğer araştırmalarda yaşam doyumunu ile sosyal ilişkiler ve kültürel yapı arasında anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir.^{150 151 152} Bir başka araştırmada ise mutlu olundukça yaşam doyumunun arttığı ancak yaşın artmasıyla yaşamdan alınan doyumun azaldığı aktarılmıştır.^{153 154}. Dost'un¹⁵⁵ üniversite öğrencileri üzerinde geręekleřtirdięi araştırmada katılımcıların ekonomik durum, cinsiyet, algılanan anne-baba tutumu, dini inanç ve yalnızlığa göre yaşam doyumunu düzeyi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin cinsiyete, algılanan akademik başarıya, ekonomik duruma ve dini inanç ve yalnızlığa göre anlamlı derecede farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada, kızların yaşam doyum düzeylerinin erkeklerden; ekonomik durumu yüksek olanların da ekonomik durumu düşük olanlardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Çeçen'in¹⁵⁶ geręekleřtirmiř olduğu çalışmada bireysel bütünlük saygısı, aile bütünlük duygusu ve özgüvenin yaşam doyumuna olan etkisi incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre özgüvenin yaşam doyumunu üzerinde anlamlı bir katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada özgüveni yüksek olan kişilerin kendini daha pozitif bir şekilde algıladığı ve karşılaşmış olduğu olaylar karşısında kendine yetkin olduklarından ötürü yaşamdan aldıkları doyumun artacağı dile getirilmiştir.

Ünal'ın¹⁵⁷ yapmış olduğu bir araştırmada, öğrencilerin yaşam doyumlarının sınıf, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda, aile ve öğretmenlerin sağladıkları sosyal desteğin katılımcıların yaşam doyumları üzerinde anlamlı derecede etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur.

¹⁵⁰ Ferda Aysan ve Nergüz Bozkurt.Okul Psikolojik Danışmanlarının Yaşam Doyumu, Stresle Başa çıkma Stratejileri İle Olumsuz Otomatik Düşünceleri: İzmir İli Örnekleme, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya, 2004

¹⁵¹ M. Engin Deniz, The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision making styles and decision self esteem: An investigation with Turkish University Students. ***Social Behaviour and Personality***, 2006, 34(9), 1161- 1170;

¹⁵² Pavot ve Diener, a.g.e, 1993.

¹⁵³ Betül Gümüşbaş, Stresle Başa Çıkma Yolları Eğitim Programının İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Yöntemleri ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2008. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁵⁴ Kahraman, a.g.e., 2019.

¹⁵⁵ Meliha Tuzgöl Dost, Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, ***Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 2007, (2) 22

¹⁵⁶ A. Reza Çeçen. Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Ana-Baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, ***Türk Eğitim Bilimleri Dergisi***, 2008, 6(3), 415-431

¹⁵⁷ Ünal, a.g.e., 2011.

Gün ve Bayraktar'ın¹⁵⁸ yaptıkları çalışmada göç eden ve etmeyen ergenlerin benlik saygıları ile yaşam doyumları arasındaki farklılık ortaya konmuştur. Araştırmada, göç eden ergenlerin yaşam doyumu ve benlik saygısı ölçeklerinden daha düşük düzeyde puan aldıkları tespit edilmiştir.

Göker'in¹⁵⁹ ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında yaşam doyumu ile psikolojik yardım alma tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda, söz konusu değişkenler arasında düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Fiziksel istismarın yaşanmışlığı ile yaşamdan alınan doyum azalır ve bireyin kendine zarar verici davranışlarda bulunması hatta intihar vakalarıyla karşılaşılması kaçınılmaz bir haldir.¹⁶⁰ Erginer'in¹⁶¹ Ankara ili özelinde gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların çocukluk çağında en çok maruz kaldıkları travmaların fiziksel şiddet, beslenme eksikliği, barınma ve giyinme konusunda temel ihtiyaçların giderilmemesi ve terkedilme olduğu tespit edilmiştir. Özen ve arkadaşlarının¹⁶² yaptığı çalışmada, çocukluk çağında yaşanan fiziksel istismarın yetişkinlik döneminde karşılaşılan sorunlarla baş etme becerilerini zayıflattığı bildirilmiştir. Bir başka çalışmada ise çocukluk çağında ebeveynlerin disiplin sağlamak amacıyla başvurduğu ödül ve ceza sisteminin fiziksel istismara kapı araladığı, bunun da özgüven, benlik saygısı ve problem çözme becerisini olumsuz yönde etkilediği aktarılmıştır.¹⁶³

Oral ve arkadaşlarının¹⁶⁴ 50 çocuk üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, çocukların %60'ının fiziksel istismara; %26'sının cinsel istismara; %20'sinin ihmal ve %18'inin ise duygusal istismara maruz kaldığı bildirilmiştir. Bu çalışmada çocukların %38'i sadece babalarının; %28'i sadece annelerinin; %34'ü ise birden fazla kişi tarafından istismara maruz kaldığını dile getirmişlerdir. Zoroğlu ve arkadaşlarının¹⁶⁵ ergenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada ise 839 lise öğrencisinin %16,5'inin ihmale; %15,8'inin duygusal istismara; %13,5'inin fiziksel istismara ve %10,7'sinin ise

¹⁵⁸ Zübeyit Gün ve Fatih Bayraktar, Türkiye'de İç Göçün Ergenlerin Uyumundaki Rolü, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2008, 19(2), 167-176

¹⁵⁹ Yasin Göker, Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumları ve Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Ankara, 2013. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁶⁰ Süleyman Salih Zoroğlu vd, Çocukluk Dönemi İstismar ve İhmalinin Olası Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2001, 2 (2), 69-78

¹⁶¹ Erginer a.g.e., 2007.

¹⁶² Şakir Özen vd, Öfkelenme Anında Cama Yumruk Atarak Kendini Yaralayan Hastalarda Problem Çözme Becerileri ve Çocukluk Çağı Travmaları. *Journal of Clinical and Experimental Investigations*, 2010, 1(1).

¹⁶³ David Elliman and Margaret Lynch, The physical punishment of children. *Archives of disease in childhood*, 2000, 83(3), 196-198

¹⁶⁴ Oral vd. a.g.e., 2001.

¹⁶⁵ Zoroğlu ve ark., a.g.e., 2001.

cinsel istismara uğradığı aktarılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2017 raporunda dünyada çocukların %23'ü fiziksel; %36'sı duygusal istismara maruz kalmış iken %16'sının fiziksel ihmale uğradığı aktarılmıştır. Raporda ayrıca cinsel istismara maruz kalan çocukların %18'inin kız, %8'inin ise erkek olduğu dile getirilmiştir. Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmal Verileri Sisteminin verilerine göre ihmal ve istismarın en çok aileler tarafından uygulandığı (80,1'lik düzeyde), akrabalar tarafından istismar ve ihmalin uygulanma oranı %6,5 olarak tespit edilmiştir. Verilerde ayrıca, çocukların en çok maruz kaldıkları istismar türünün %71,1 ile ihmal; %16,1 ile fiziksel istismar; %9,1 ile cinsel istismar ve son olarak %7,3'ü ise duygusal açıdan istismara maruz kaldığı aktarılmıştır.¹⁶⁶ Onat ve arkadaşlarının¹⁶⁷ öğrenciler üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, katılımcıların çocukluk döneminde en çok ihmal ve istismara maruz kaldıkları, bunun içerisinde bağırlılıp azarlanmanın oldukça sık yaşandığı (%81'lik düzeyde) ortaya çıkmıştır.

Bağrıaçık'ın¹⁶⁸ yaptığı çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre ÇÇTYÖ toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada ÇÇTYÖ içerisinde yer alan alt boyutlar bağlamında da 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Arabacıoğlu'nun¹⁶⁹ yaptığı çalışmada ÇÇTYÖ toplam puanı ve alt boyutlar bağlamında elde edilen puanlar arasında gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Kaplan'ın¹⁷⁰ yaptığı çalışmada, ÇÇTYÖ toplam puanı ve duygusal ve fiziksel istismar ile duygusal, fiziksel ve duygusal ihmal alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Demirkapı'nın¹⁷¹ araştırmasında gelir düzeyine göre katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılıkta gelir düzeyi 1000 TL ve altında olanların diğer gelir gruplarına kıyasla daha yüksek ÇÇTYÖ toplam puanına sahip oldukları bildirilmiştir. Çocuk sahipliği değişkenine göre katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ve alt boyutlar bağlamında elde edilen puanlar arasındaki

¹⁶⁶ NCANDS, Child Maltreatment U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families, Children's Bureau. Children's Bureau, 2008

¹⁶⁷ Güliz Onat vd, Çocukluk Döneminde Yaşanan İhmal Veya İstismarın Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi, **HSP**, 2016, 3(1), 9-15

¹⁶⁸ Yasemin Bağrıaçık, Çocukluk Çağı Travmalarının Kişilik ve Psikolojik Dayanıklılık İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, 2019. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁶⁹ Tuba Arabacıoğlu, Vajinismus Hastalarında Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının ve Disosiyatif Özelliklerin Araştırılması, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2017. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁷⁰ Bediha Begüm Kaplan, Konversiyon Bozukluğu Tanılı Kadın Hastalarda Çocukluk Çağı Travma Öyküsünün Psikiyatrik Belirtiler ve Cinsel İşlev İle İlişkisi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁷¹ Esra Şahin Demirkapı, Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler İle İlişkisi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın, 2013. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

farklılığın tespitine yönelik yapılan bir çalışmada, ÇÇTYÖ toplam puanlar ile alt boyutlardan alınan puanların 0,05 düzeyinde farklılaşmadığı ortaya konmuştur.¹⁷².

¹⁷² Bağrıaçık, a.g.e, 2019.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, hipotezleri, araştırmanın önemi, araştırmanın modeli, verilerin toplanması, sınırlılıklar ve varsayımlar ile evren ve örnekleme ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, çocukluk çağı travmatik yaşantılar ile yetişkinlik döneminde özgüven ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bu bağlamda katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantı düzeyleri ortaya konularak bu düzeyin yaşam doyumu ve özgüven üzerinde ilişki doğurup doğurmadığı ortaya konmuştur. Araştırmada ayrıca, katılımcıların bazı demografik özellikleri ile çocukluk çağı travmatik yaşantılar düzeyi, özgüven ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ortaya konmuştur.

4.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Bu araştırmada yukarıda ifade edilen amaç doğrultusunda aşağıdaki hipotezler oluşturulmuş ve test edilmiştir:

H1: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile içsel özgüven toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile dışsal özgüven toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile yaşam doyum ölçeğinden almış oldukları toplam puan arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile içsel özgüven toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile dışsal özgüven toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H9: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H10: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H11: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile çocuk sahiplik durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H12: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile psikiyatrik tanı alıp almama durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H13: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile çocuklukta travma yaşayıp yaşamama durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H14: Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılar ölçeği, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış aldıkları toplam puan ile çocuklukta aileden birinin psikiyatrik bozukluğuna tanık olma durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

4.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsanlığın var olduğu günden beri pek çok kişi travmatik olaylara maruz kalmıştır.¹⁷³ Söz konusu travmatik olayların sıklıkla yaşandığı dönemlerden biri çocukluk dönemidir.¹⁷⁴ Çocukluk çağında yaşanan travmatik olaylar ise bireylerin

¹⁷³ Van Der Kolk B. A. McFarlane, A. C. The Black Hole of Trauma. Bessel A. B. A. Van der Kolh, A. C. MacFarlane L. Weisaeth (Eds.), Traumatic stress: The effects of overwhelming experience on mind, body, and society içinde (3-23). New York, NY: The Guilford, 1996

¹⁷⁴ Saveanu Radu V, Nemeroff Charles B, Etiology Of Depression: Genetics And Environmental Factors. *Psychiatry Clin N Am*, 2012, 35, 51-71

başta nöropsikolojik performans düzeyleri olmak üzere, fiziksel, biyolojik, duygusal ve sosyal olma özelliklerini etkilemektedir.^{175 176 177} Bunun yanında çocukluk çağında yaşanan travmatik olayların bireylerin özgüven ve yaşam doyum düzeylerini de etkilemektedir.

Özgüven, bireyin başarılı olma becerisi veya yeterliliğidir.¹⁷⁸ Özgüven içsel ve dışsal olmak üzere 2 kısımda incelenmektedir. İçsel özgüven, bireyin kendisiyle uyum içerisinde olması yani kendiyi barışık halde yaşamını sürdürmesi olarak açıklanmakta iken dışsal özgüven, içsel özgüvenle gün yüzüne çıkan kendini sevmeye ve kendiyi barışık olma halinin çevreye yansıtılmasıdır.¹⁷⁹

Araştırma kapsamında yer alan yaşam doyumunu ise kişinin hayatından mutlu olması yani hayatının anlam kazanması olarak tanımlanır. Çeşitli araştırmalara konu olan yaşam doyumunu hayatın her aşamasında yer alır ve hayatın olumlu bir şekilde değerlendirilmesi ile ilgilidir.¹⁸⁰ Yaşam doyumunu, birtakım değerlerin baz alınarak bireyin genel anlamda yaşam kalitesini değerlendirmesi olarak da açıklanabilir.^{181 182} Bu süreçte kişi kendi yaşam koşulları ile standartlar arası bir karşılaştırma yapar ve bu karşılaştırma sonucunda belirgin bir farklılığın olmadığı durumda yaşam doyum düzeyinde artış gözlenir.¹⁸⁴

Bu araştırmada yukarıda yapılan açıklamalar göz önüne alındığında çocukluk çağı travmatik yaşantıların yetişkinlerin özgüven ve yaşam doyumunu ile olan ilişkisi ortaya konmuştur. Araştırmanın bu yönüyle önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çalışmanın ilgili alanyazına katkı sunmasının yanında, çocukluk çağında yaşanan travmatik yaşantılar ile yaşam doyumunu ve özgüvenin katılımcıların bazı özelliklerine göre farklılaşma oluşturup oluşturmadığının tespitine imkân tanınması araştırmanın diğer bir önemi olarak ifade edilebilir.

4.4. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada, yetişkinlerin çocukluk çağındaki yaşamış oldukları travmatik olayların özgüven ve yaşam doyumunu üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla

¹⁷⁵ Wingenfeld vd., a.g.e., 2011.

¹⁷⁶ Nickerson vd., a.g.e., 2012.

¹⁷⁷ Tanju ve Demirbaş, 2012

¹⁷⁸ Michael Mahoney anod Benjamin Chapman. P. *Psychological Skills Training in Sport*. University of North Texas, Denton, Texas, USA, 2004

¹⁷⁹ Akagündüz, a.g.e., 2006.

¹⁸⁰ Ruut Veenhoven, Happy Life-Expectancy: A Comprehensive Measure Of Quality-Of- Life In Nations. *Social Indicators Research*, 1996, Vol: 39, 1–58

¹⁸¹ Dohchull Shin, Johnson D. M. Avowed Happiness As An Overall Assessment of The Quality of Life. *Social Indicators Research*, 1978, 5, 475-492

¹⁸² Diener Ed, Emmons Robert A. Larsen Randy J. GRIFFIN Sharon. The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 1985, 49 (1), 71-75

¹⁸³ Diener Ed, Suh Eunkook, Measuring Quality of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators, *Social Indicators Research*, 1997, 40, 189-216

¹⁸⁴ Diener vd., a.g.e., 1985.

nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırmada öncelikle katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantıları, özgüvenleri ve yaşam doyumları ortaya konmuş, sonrasında çocukluk çağı travmatik yaşantıların özgüven ve yaşam doyumu ile ilişkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Bu bağlamda araştırmada ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Yani, araştırmada, bağımlı değişken (çocukluk çağı travmatik yaşantılar) ile bağımsız değişken/değişkenlerin (özgüven ve yaşam doyumu) arasındaki ilişkinin ortaya konmak istenmesi bu araştırmayı ilişkisel modele yöneltmiştir. Araştırmada katılımcıların özgüvenleri içsel ve dışsal; çocukluk çağı travmatik yaşantıları ise duygusal, cinsel ve fiziksel istismar ile fiziksel ve duygusal ihmal olarak boyutlanmıştır.

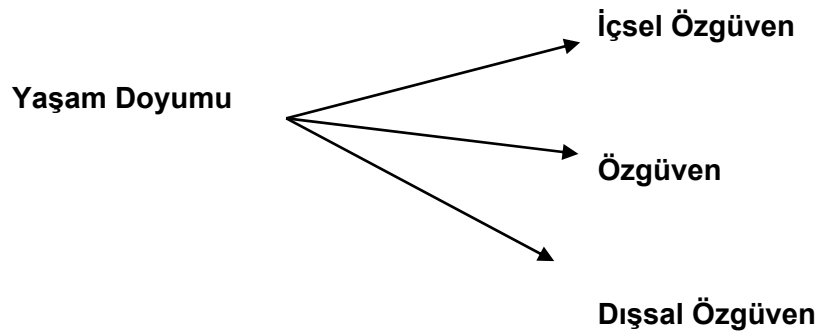
Araştırmaya konu olan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait modeller aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Şekil 2. Araştırma Kapsamında Oluşturulan Birinci Model

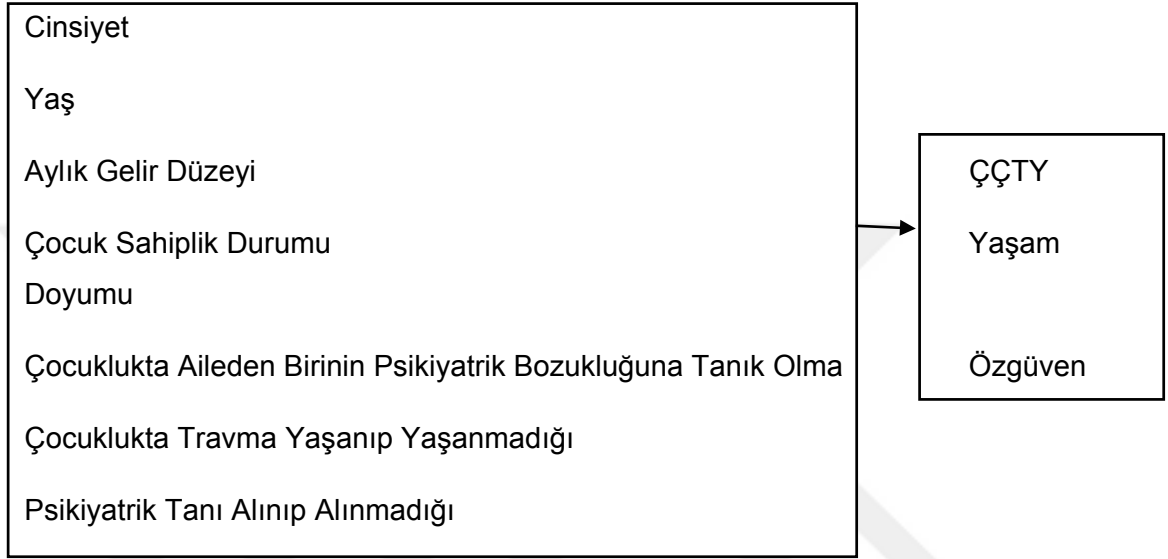
Model 1 kapsamında araştırmada bağımlı değişken olarak yer alan çocukluk çağı yaşantılarından alınan toplam puan ile yaşam doyumu ve özgüven (içsel ve dışsal dahil) arasındaki ilişki ortaya konmuştur.

Araştırmada bağımlı değişken olarak ele alınan bir diğer değişken yaşam doyumdur. Bu kapsamda katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile özgüven (içsel ve dışsal dahil) arasındaki ilişki ortaya konmuş olup modele ilişkin şekil aşağıda yer almaktadır.

Şekil 3. Araştırma Kapsamında Oluşturulan İkinci Model

Araştırmada ayrıca katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantıları, yaşam doyumları ve özgüven düzeyleri ile cinsiyet, yaş, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, çocuk sahiplik durumu, bakımın yapıldığı kişi, anne ve babanın durumu, psikiyatrik tanı alınıp alınmadığı, çocuklukta travma yaşanıp yaşanmadığı, çocuklukta aileden birinin psikiyatrik bozukluğuna tanık olma değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına dönük model kurulmuştur.

Şekil 4. Araştırma Kapsamında Oluşturulan Üçüncü Model

4.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada verilerin elde edilmesi noktasında anket yöntemine başvurulmuş olup anketler yüz yüze olarak öğrencilere ulaştırılmıştır. Söz konusu anket içerisinde katılımcıların özel bilgilerini ortaya koyan sorulara yer verilmemiştir (Ad-Soyad gibi). Böylece soruların samimi bir şekilde cevaplanması sağlanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 25 paket programından (Statistical Package for the Social Science) yararlanılmıştır. Anket formu dört bölümden oluşmaktadır.

4.5.1. Birinci Bölüm: Kişisel Bilgi Formu

Bu kısımda katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, aylık gelir düzeyi, eğitim düzeyi, çocuk sahipliği, çocuk sayısı, çocuklukta bakımın üstlenildiği kişi, anne ve babanın durumu, psikiyatrik tanının alınıp alınmadığı, çocuklukta travma yaşanıp yaşanmadığı, çocuklukta aileden birinin psikiyatrik bozukluğuna tanık olma durumu, çocuklukta ailede fiziksel bir hastalığın olup olmadığı ile ilgili sorular yer almaktadır.

4.5.2. İkinci Bölüm Özgüven Ölçeği

Bu kısımda toplam 33 soru yer almaktadır. Katılımcıların özgüven düzeylerini oluşturmak amacıyla oluşturulan bu sorular hiçbir zaman ile her zaman arasında seçenek ile katılımcılara sunulmuştur. Örneğin, Kendimi başarılı bir insan olarak görürüm.” ölçek ifadesi için katılımcılar;1: Hiçbir Zaman; 2: Nadiren; 3: Bazen; 4: Genellikle ve 5: Her Zaman tarzında cevap ortaya konmuştur.

Akın¹⁸⁵ tarafından geliştirilen özgüven ölçeğinde içsel ve dışsal özgüven olmak üzere iki boyut yer almaktadır. Birinci kısımda yer alan içsel özgüven düzeyi 17 maddeden (1,3,4,5,7,9,10,12,15,17,19,21,23,25,27,30,32) oluşmakta olup katılımcıların bireyin kendini sevmesi, tanınması, açık hedefler belirlemesi, bilmesi gibi özellikleri değerlendirmektedir. Dış öz güven alt boyutu ise 16 maddeden oluşmakta ve bireylerin dış çevre ve sosyal yaşamlarına yönelik öz güvenleriyle ilişkili olup, kolay iletişim kurabilme, kendini sağlıklı biçimde ifade edebilme, duygularını kontrol edebilme ve risk alabilme gibi özellikleri içermektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması halinde bireyin özgüveninin yüksek olduğu kabul edilir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ölçeğin bütünü için .91 iç öz güven faktörü için .89 ve dış öz güven faktörü için .76 olarak bulunmuştur. Bizim araştırmamızda ise, ölçeğin bütünü için güvenilirlik düzeyi .96 bulunmuş iken bu oran içsel özgüven boyutunda .94; dışsal özgüven boyutunda ise .93 olarak bulunmuştur.

4.5.3. Üçüncü Bölüm: Yaşam Doyumu Ölçeği

Bu kısımda ise katılımcıların yaşam doyum düzeylerini ortaya koyan ve 5'li likertli bir tarzda oluşturulan sorular yer almaktadır. Ölçek içerisinde “Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.”, “Hayat şartlarım mükemmel.”, “Hayatımdan memnunum.”, “Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.” ve “Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştiremezdim” gibi ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler ise kesinlikle katılmıyorumdan kesinlikle katılıyuma doğru şekillenmiştir. Ölçeklendirme şu şekildedir:

- 1: Kesinlikle Katılmıyorum
- 2: Katılmıyorum
- 3: Kararsızım
- 4: Katılıyorum
- 5: Kesinlikle Katılıyorum.

¹⁸⁵ Akın, a.g.e., 2007.

Diener ve arkadaşları tarafından geliştirilen yaşam doyumu ölçeği- The Satisfaction with Life Scale (SWLS), bireylerin yaşamlarından aldıkları doyumu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Alpha = 0.87 olarak, bulmuşlardır. Ölçek A. Dağlı tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği 0.86 olarak bulunmuştur. Bizim çalışmamızda ise yaşam doyumu ölçeğinin güvenilirlik düzeyi 0.87 olarak tespit edilmiştir.

4.5.4. Dördüncü Bölüm: Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği

Bernstein ve arkadaşları¹⁸⁶ tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlaması ise Şar ve arkadaşları¹⁸⁷ tarafından yapılan ÇÇTYÖ 5'li likert olarak hazırlanmış toplam 28 ifadeden oluşmaktadır. Bu ifadeler, cinsel, fiziksel, duygusal istismarı ve duygusal, fiziksel ihmal alt boyutlarından oluşmaktadır. Boyutların genelinden alınan toplam puan ÇÇTYÖ puanını vermektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmış çalışmada güvenilirlik düzeyi .93 olarak tespit edilmiştir. Araştırmamızda ölçeğin güvenilirlik düzeyi .72 olarak tespit edilmiştir. Ölçek içerisinde yer alan 2, 5, 7, 13, 19, 26 ve 28. maddeleri ters çevrilerek kodlanmaktadır. Ölçek içerisinde yer alan maddelerin boyutlara göre dağılımları ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği İçerisinde Yer Alan Boyutlar

Boyutlar	Maddeler
Duygusal İstismar	3, 8, 14, 18 ve 25
Fiziksel İstismar	9, 11, 12, 15 ve 17
Fiziksel İhmal	1, 4, 6, 2 ve 26
Duygusal İhmal	5, 7, 13, 19 ve 28
Cinsel İstismar	20, 21, 23, 24 ve 27

4.6. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin analizinde kullanılan yöntemler şu şekildedir:

Frekans dağılımları: Araştırmada yer alan anket uygulaması sonucunda katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim düzeyi gibi demografik

¹⁸⁶ Bernstein David P, Fink Laura, Handelsman Leonard, Foote Jeffrey, Lovejoy Meg, Wenzel Katherine, Sapareto Elizabeth, Ruggiero Joseph. Initial Reliability And Validity Of A New Retrospective Measure Of Child Abuse And Neglect. *American Journal Psychiatry*, 1994, 151: 1132-1136

¹⁸⁷ Vedat Şar, Erdiç Öztürk, Eda İkikardeş, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri*, 2012, 32(4), 1054-1063

özelliklerine yönelik elde edilen sonuçların ortaya konmasında başvurulmuştur. Burada kişi sayısı ve yüzdeler dilimlere yer verilmiştir.

Betimsel istatistikler: Araştırmada yer alan ÇÇTYÖ, özgüven ölçeği ve yaşam doyum ölçeği içerisinde yer alan ifadelerin ortalama ve standart sapma değerlerinin ortaya konmasında betimsel istatistik sonuçları ortaya konmuştur.

Güvenilirlik analizi: Araştırmada yer alan ölçek ifadelerinin güvenilirliklerinin test edilmesinde Cronbach's Alpha katsayısına yönelik sonuçlar ortaya konmuştur.

Normallik analizi: Araştırmada elde edilen verilerin normallik sonuçlarında KomogorovSmirnov ve Shapiro Wilk değerleri ortaya konmuştur. Bu kısımda elde edilen p anlamlılık değerinin 0.05'den büyük veya küçük olmasına dikkat edilmiştir.

Korelasyon Analizi: Araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkinin tespitinde korelasyon analizine başvurulmuştur. Buna göre ÇÇTYÖ ile yaşam doyum ve özgüven arasındaki ilişkinin tespitinde ve yaşam doyum ile özgüven arasındaki ilişkinin tespitinde korelasyon analizi sonuçları aktarılmıştır. Bu sonuçların aktarılmasında anlamlı çıkan sonuçların değerlendirilmesinde Spearman's Rho katsayısına yer verilmiştir. Bu katsayıya başvurulmasının nedeni, elde edilen verilerin normal bir dağılım göstermemesinden kaynaklanmaktadır.

Mann-Whitney U Testi: Araştırmada katılımcıların ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçekleri ve bu ölçekler içerisinde yer alan alt boyutlardan alınan puanlar ile ikili değişkenler (cinsiyet, medeni durum gibi) arasındaki karşılaştırmanın ortaya konmasında Mann-Whitney U testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Kruskal-Wallis H Testi: Araştırmada katılımcıların ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçekleri ve bu ölçekler içerisinde yer alan alt boyutlardan alınan puanlar ile ikiden fazla değişkenler (yaş, aylık gelir düzeyi gibi) arasındaki karşılaştırmanın ortaya konmasında Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Araştırmada yer alan Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testi sonucu elde edilen sonuçların anlamlılık düzeyinin değerlendirilmesinde 0,05 değeri baz alınmıştır.

4.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI VE VARSAYIMLARI

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan ölçekler araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Yani, araştırma, ÇÇTYÖ, yaşam doyum ölçeği ve özgüven ölçeği ile sınırlıdır.

Araştırmada yer alan ölçek ifadeleri ve demografik bilgi formunu katılımcıların samimi bir şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.

Araştırma, çalışmada yer alan istatistiksel yöntemlerle sınırlandırılmıştır.

4.8. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni, İstanbul ilinde yaşayan 18 yaş üstündeki yetişkinleri kapsamaktadır. Örneklemi ise, bu kişiler arasından basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen kişiler oluşturmaktadır. Ana kütleği temsil edecek örneklem sayısı %95 güvenilirlik düzeyinde $(n=(z/e)^2p.q)$ formülü ile hesaplanmıştır.¹⁸⁸ Ana kütleğinin 100.000 ve üzeri olduğu araştırmalarda örneklem hacminin minimum 384 olması gerektiğini savunmaktadır. Bu çalışma ise 385 kişi üzerinde yapılmıştır.

¹⁸⁸ Uma Sekaran, Research Methods For Business- A Skill-Building App- Instructor's Resource Guide with Test Questions & Transparency Masters. **John Wiley & Sons**, Incorpo, 1992

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

5.1. NORMALLİK ANALİZİ

Araştırmada anket sonucu elde edilen verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğinin tespitinde Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk değerine yer verilmiştir. Burada söz konusu değerlerin anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiş olup test sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Normallik Test Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstistik	df	P	İstistik	df	P
Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği Toplam Puan	0.157	385	0.000	0.894	385	0.000
Yaşam Doyumu Toplam Puan	0.091	385	0.000	0.977	385	0.000
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	0.104	385	0.000	0.911	385	0.000
İçsel Özgüven Toplam Puan	0.100	385	0.000	0.911	385	0.000
Dışsal Özgüven Toplam Puan	0.099	385	0.000	0.912	385	0.000
Duygusal İstismar	0.307	385	0.000	0.674	385	0.000
Fiziksel İstismar	0.434	385	0.000	0.438	385	0.000
Fiziksel İhmal	0.200	385	0.000	0.900	385	0.000
Duygusal İhmal	0.127	385	0.000	0.919	385	0.000
Cinsel İstismar	0.472	385	0.000	0.361	385	0.000

Tablo 5.1'den de görüldüğü üzere anket sonucu elde edilen verilerin normal bir dağılım göstermediği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle araştırmada parametrik olmayan test yöntemleri tercih edilmiştir.

5.2. KATILIMCILARA AİT GENEL BETİMSSEL İSTATİSTİKLER

Çalışmanın bu kısmında, araştırmaya katılanların demografik özellikleri ile çocuklukta bakımlarının daha çok kim tarafından üstlendiği, şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı alıp almadıkları, çocukluk çağında travma yaşanıp yaşanmadığı ve çocukluk döneminde aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğuna tanık olup olunmadığı ile ilgili dağılımlar yer almaktadır. Söz konusu dağılımların ortaya konmasında frekans dağılımlarına yer verilmiştir.

5.3. CİNSİYET DAĞILIMLARI

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine ilişkin dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Erkek	190	49.4
Kadın	195	50.6
Toplam	385	100.0

Katılımcıların cinsiyet dağılımlarında %49,4'ünün erkek, %50,6'sının ise kadın olduğu ortaya çıkmıştır.

5.4. YAŞ DAĞILIMLARI

Çalışmada, katılımcıların yaş dağılımları ile ilgili elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaşlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
24 Yaş ve altı	126	32.7
25-29 yaş	105	27.3
30 yaş üstü	154	40.0
Toplam	385	100.0

Katılımcıların yaş dağılımlarında %32,7'sinin 24 yaş ve altında; %27,3'ünün 25-29 yaş; %40'ının 30 yaş üstünde olduğu ortaya çıkmıştır.

5.5. MEDENİ DURUM DAĞILIMLARI

Çalışmanın bu kısmında, araştırmaya katılanların medeni durumları ile ilgili sonuçlar yer almaktadır. Söz konusu sonuçlar ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Medeni Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Evli	190	49.4
Bekar	195	50.6
Toplam	385	100.0

Katılımcıların medeni durum dağılımlarında %49,4'ünün evli, %50,6'sının ise bekar olduğu ortaya çıkmıştır.

5.6. AYLIK GELİR DÜZEYİ DAĞILIMLARI

Araştırmada katılımcıların aylık gelir düzeylerinin ne kadar olduğuna ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda aktarılmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Gelir Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
2000 TL ve altı	68	17.7
2001-2500 TL	58	15.1
2501-3000 TL	74	19.2
3001 TL ve üzeri	185	48.1
Toplam	385	100.0

Katılımcıların aylık gelir düzeylerine baktığımızda %17,7'sinin 2000 TL ve altında; %15,1'inin 2001-2500 TL arası gelire; %19,2'sinin 2501-3000 TL arası gelire ve son olarak %48,1'inin 3001 TL ve üzerinde gelire sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

5.7. EĞİTİM DÜZEYİ DAĞILIMLARI

Bu kısımda, katılımcıların eğitim düzeylerine yönelik sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Okur-yazar değil	6	1.6
Okur-yazar ama diplomasız	8	2.1
İlkokul mezunu	14	3.6
Ortaokul mezunu	53	13.8
Lise mezunu	128	33.2
Üniversite mezunu	176	45.7
Toplam	385	100.0

Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır.

5.8. ÇOCUK SAHİPLİĞİ DAĞILIMLARI

Çalışmanın bu kısmında, çocuk sahibi olan katılımcıların kaç çocuk sahibi olduklarına yönelik sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Çocuk Sahiplik Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Evet	172	44.7
Hayır	213	55.3
Toplam	385	100.0

Katılımcıların çocuk sahibi olup olmadıklarına yönelik dağılımlarda %44,7'sinin çocuk sahibi olduğu, %55,3'ünün ise çocuk sahibi olmadığı ortaya çıkmıştır.

5.9. SAHİP OLUNAN ÇOCUK SAYISI DAĞILIMLARI

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların çocuk sahibi olup olmadıklarına yönelik elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Çocuk Sahipliğine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Çocuğum yok	213	55.3
1	43	11.2
2	70	18.2
3	37	9.6
4	15	3.9
5	5	1.3
6	1	0.3
7	1	0.3
Toplam	385	100.0

Çocuk sahibi olanların sahip olduğu çocuk sayısına ilişkin elde edilen verilerde çoğunluğun 2 çocuğa sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

5.10. ÇOCUKLUKTA BAKIMIN DAHA ÇOK KİMİN TARAFINDAN YAPILDIĞINA YÖNELİK DAĞILIMLAR

Araştırmada elde edilen bulguda, katılımcıların çocuklukta bakımlarının daha çok kim tarafından üstlendiği ile ilgilidir. Bu sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 10. Çocuklukta Bakımın Daha Çok Kimin Tarafından Üstlenildiğine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Annem	280	72.7
Babam	41	10.6
Kardeş(ler)im	2	0.5
Anneannem/Babaannem	30	7.8
Bakıcım	1	0.3
Kreş	17	4.4
Diğer	14	3.6
Toplam	385	100.0

Katılımcıların çocukluklarında bakımlarını büyük ölçüde kimin üstlendiklerine yönelik elde edilen sonuçlarda, büyük çoğunluğunun bakımının annesi tarafından yerine getirildiği ortaya çıkmıştır.

5.11. ANNE-BABANIN MEVCUT DURUM DAĞILIMLARI

Katılımcıların anne ve babalarının durumlarına yönelik elde edilen sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 11. Anne ve Baba Durumuna Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Annem ve babam birlikte yaşıyor	351	91.2
Boşanmış ve ayrı yaşıyor	24	6.2
Ayrı yaşıyor ama boşanmamış	1	0.3
Annem babam başka bir ilde ya da yurt dışında yaşıyor	9	2.3
Toplam	385	100.0

Katılımcıların anne ve babalarının durumlarına yönelik elde edilen sonuçlarda büyük çoğunluğunun anne ve babasının birlikte yaşadığı ortaya çıkmıştır.

5.12. PSİKİYATRİK TEDAVİ ALMA DURUMU DAĞILIMLARI

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı alıp almadıklarına yönelik sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların Psikiyatrik Tanı Alıp Almadıklarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Evet	39	10.1
Hayır	346	89.9
Toplam	385	100.0

Araştırmaya katılanların şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı alıp almadıklarına yönelik dağılımlarda %10,1'inin psikiyatrik tanı aldığı, %89,9'unun ise psikiyatrik tanı almadığı ortaya çıkmıştır.

5.13. ÇOCUKLUK ÇAĞINDA TRAVMA YAŞANIP YAŞANMADIĞI İLE İLGİLİ DAĞILIMLAR

Bu kısımda, araştırmaya katılanların çocukluk dönemlerinde herhangi bir travma yaşayıp yaşamadıklarının sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13. Travma Yaşanıp Yaşanmadığına Yönelik Elde Edilen Sonuçları

	N	%
Evet	45	11.7
Hayır	340	88.3
Toplam	385	100.0

Tablo 13'den de anlaşılacağı üzere, katılımcıların %88,3'ünün çocukluk döneminde herhangi bir travma yaşamadığı, %11,7'sinin ise travma yaşadığı ortaya çıkmıştır.

5.14. ÇOCUKLUKTA AİLEDEN BİRİNİN PSİKİYATRİK BOZUKLUĞUNA ŞAHİT OLMA DURUMU

Çalışmada, katılımcıların aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğuna şahit olup olmadıklarına yönelik sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 14. Çocukluk Sürecinde Aile Üyelerinden Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olup Olmama Sonuçları

	N	%
Evet	72	18.7
Hayır	313	81.3
Toplam	385	100.0

Tablo 14'den de anlaşılacağı üzere, katılımcıların %18,7'si çocukluk döneminde ailesinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğuna şahit olduğu, %81,3'ü ise bu tür bozukluğa şahit olmadığını dile getirmiştir.

5.15. AİLEDE FİZİKSEL HASTALIK OLUP OLMADIĞI

Bu kısımda, araştırmaya katılanların çocukluk döneminde ailesinde fiziksel bir hastalığı hatırlayıp hatırlamadıklarına yönelik sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 15. Çocuklukta Aile Üyelerinden Birinde Fiziksel Bir Hastalık Hatırlayıp Hatırlamadıklarının Sonuçları

	N	%
Evet	73	19.0
Hayır	312	81.0
Toplam	385	100.0

Tablo 15'e bakıldığında katılımcıların %19'u çocukluk döneminde aile üyelerinden herhangi birinin fiziksel hastalığını hatırladığı, %81'i ise bunu hatırlamadığını dile getirmiştir.

5.16. ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER

Bu kısımda özgüven ölçeği içerisinde yer alan sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplardan elde edilen ortalama, standart sapma değerleri ve katılım düzeylerine yer verilmiştir. Bu kısımda katılım düzeyinin ortaya konmasında aşağıdaki sınıflandırma baz alınmıştır:

1,00-1,79 aralığında çok düşük;

1,80-2,59 aralığında düşük;

2,60-3,39 aralığında orta;

3,40-4,19 aralığında yüksek ve 4,20-5,00 aralığında çok yüksek¹⁸⁹

¹⁸⁹ Meriena Putri Ajiwibawani, Harti Subroto Waspodotjijto, The Effect of Achievement Motivation, Adversity Quotient, and Entrepreneurship Experience on Students Entrepreneurship Attitude, International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 2017, Vol. 7, No: 9, 445

Tablo 16. Özgüven Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ort.	SS	Katılım Düzeyi
Kendimi başarılı bir insan olarak görürüm	4.09	0.952	Yüksek
Başkalarının yanında heyecanımı kontrol edebilirim.	3.95	0.996	Yüksek
Seçimlerimde başkalarına bağımlı değilimdir.	3.84	1.259	Yüksek
Yaşamdaki zorluklarla baş edebilirim.	4.27	0.886	
Benim için aşılamayacak sorun yoktur.	4.02	0.892	Yüksek
Başkalarının görüşlerine saygı gösteririm.	4.35	0.859	Çok Yüksek
Problemlerimin üstesinden gelebileceğime inanırım	4.30	0.782	Çok Yüksek
Sosyal etkinliklere katılmaktan çekinmem.	4.07	0.955	Yüksek
Verdiğim kararların arkasında dururum.	4.34	0.889	Çok Yüksek
Kendi kendime yetebileceğime inanırım.	4.21	0.942	Çok Yüksek
Aktif birisi olduğumu düşünürüm.	3.99	1.012	Yüksek
Öz-eleştiri yapabilirim.	4.12	0.965	Yüksek
Anlamadığım konularda başkalarına soru sorabilirim.	4.31	0.884	Çok Yüksek
Yeni girdiğim ortamlara uyum sağlarım.	4.20	0.886	Çok Yüksek
Kendimle barışık bir insanım.	4.29	0.908	Çok Yüksek
Gerektiğinde sonuna kadar hakkımı savunurum.	4.35	0.995	Çok Yüksek
İstediğim şeyleri elde etmek için mücadele edebilirim.	4.34	0.917	Çok Yüksek
Kendimi rahat bir şekilde ifade edebilirim.	4.21	0.933	Çok Yüksek
Kendimi ve başkalarını olduğu gibi kabul ederim.	4.17	1.020	Yüksek
Çevremde yeteri kadar güvenebileceğim insan vardır.	3.91	1.085	Yüksek
Sorumluluk almaktan çekinmem.	4.16	1.009	Yüksek
Diğer insanların eleştirilerini anlayışla karşılayabilirim.	4.05	0.962	Yüksek
Sıkıntılı anlarımda bile olumlu düşünmeye çalışırım.	3.90	1.056	Yüksek

Tablo 16. Özgüven Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (devamı)

Ön plana çıkmaktan korkmam.	3.94	1.059	Yüksek
Başarısız olduğumda hemen pes etmem.	4.05	1.013	Yüksek
Başka insanlarla kolaylıkla iletişim kurabilirim.	4.19	0.947	Yüksek
Değerli birisi olduğuma inanırım.	4.17	0.990	Yüksek
Kolay arkadaş edinebilirim.	4.06	0.999	Yüksek
Düşüncelerimi ifade ederken başkalarından çekinmem.	4.12	1.006	Yüksek
Kolay karar verebilirim.	3.83	1.133	Yüksek
Sosyal bir insan olduğuma inanırım.	3.96	1.062	Yüksek
Kendimi severim.	4.22	0.970	Çok Yüksek
Başka insanların övgülerini hak ettiğime inanırım.	4.04	1.010	Yüksek

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların özgüven düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortaya konması için oluşturulan ölçek ifadelerine katılımcıların tümünün cevap verdiği görülmüştür. Tablo 5.15’de katılımcıların en yüksek değerli ortalamayı “Başkalarının görüşlerine saygı gösteririm.” Ve “Gerektiğinde sonuna kadar hakkımı savunurum.” İfadeleri ile sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların en düşük düzeyli ortalamayı ise, “Kolay karar verebilirim.” ifadesine ait olduğu görülmüştür.

5.17. YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER

Bu kısımda yaşam doyumu ölçeği içerisinde yer alan sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplardan elde edilen ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Söz konusu ölçek ifadelerine yönelik ortalama değer aralıkları da benzer şekilde;

1,00-1,79 aralığında çok düşük;

1,80-2,59 aralığında düşük;

2,60-3,39 aralığında orta;

3,40-4,19 aralığında yüksek ve 4,20-5,00 aralığında çok yüksek olarak sınıflandırılmıştır.¹⁹⁰

Tablo 17. Yaşam Doymu Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ort.	SS	Katılım Düzeyi
Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.	3.49	1.092	Yüksek
Hayat şartlarım mükemmel.	3.39	1.111	Orta
Hayatımdan memnunum.	3.79	1.033	Yüksek
Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.	3.60	1.093	Yüksek
Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştiremezdim.	3.06	1.262	Orta

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların yaşam doyumlarına ilişkin görüşlerinin ortaya konması için oluşturulan ölçek ifadelerine katılımcıların tümünün cevap verdiği görülmüştür. Tablo 5.16'da katılımcıların en yüksek değerli ortalamayı "Hayatımdan memnunum." ifadesi ile sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların en düşük düzeyli ortalamayı ise, "Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştiremezdim." ifadesine ait olduğu görülmüştür.

5.18. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR ÖLÇEĞİNE YÖNELİK ELDE EDİLEN İSTATİSTİKLER

Bu kısımda ÇÇTYÖ içerisinde yer alan sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplardan elde edilen ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Söz konusu ölçek ifadelerine yönelik ortalama değer aralıkları da benzer şekilde;

1,00-1,79 aralığında çok düşük;

1,80-2,59 aralığında düşük;

2,60-3,39 aralığında orta; 3,40-4,19 aralığında yüksek ve 4,20-5,00 aralığında çok yüksek olarak sınıflandırılmıştır.¹⁹¹

¹⁹⁰ Ajjiwbawani vd, 2017.

¹⁹¹ Ajjiwbawani ve ark., a.g.e., 2017.

Tablo 18. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ort.	SS	Katılım Düzeyi
Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.	1.30	0.699	Çok Düşük
Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.	3.65	1.518	Yüksek
Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1.42	0.807	Çok Düşük
Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.	1.05	0.330	Çok Düşük
Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	3.44	1.417	Yüksek
Yırtık, sökük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.	1.32	0.681	Çok Düşük
Sevildiğimi hissediyordum.	3.76	1.386	Yüksek
Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	1.42	0.938	Çok Düşük
Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1.24	0.707	Çok Düşük
Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	2.35	1.432	Düşük
Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1.19	0.656	Çok Düşük
Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1.18	0.582	Çok Düşük
Ailemdelikler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	3.59	1.361	Yüksek
Ailemdelikler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1.34	0.685	Çok Düşük
Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.	1.19	0.622	Çok Düşük

Tablo 18. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri (devamı)

Çocukluğum mükemmeldi.	3.34	1.339	Orta
Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1.12	0.499	Çok Düşük
Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1.17	0.607	Çok Düşük
Ailemdelikler kendilerini birbirlerine yakın hissederdilerdi.	3.68	1.388	Yüksek
Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	1.12	0.532	Çok Düşük
Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1.11	0.507	Çok Düşük
Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	3.87	1.328	Yüksek
Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1.10	0.477	Çok Düşük
Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1.11	0.492	Çok Düşük
Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	1.29	0.770	Çok Düşük
İhtiyacım olduğunda beni doktora götüreceğim birisi vardı.	3.96	1.437	Yüksek
Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1.19	0.781	Çok Düşük
Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	3.97	1.344	Yüksek

Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların ÇÇTYÖ içerisinde yer alan ifadelerin tümüne cevap verdiği görülmüştür. Tablo 5.17’de katılımcıların en yüksek değerli ortalamayı “Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.” İfadesi ile sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların en düşük düzeyli ortalamayı ise, “Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.” ifadesine ait olduğu görülmüştür.

Tablo 19. Araştırma Kapsamında Yer Alan Ölçeklerin ve Alt Boyutlarının Toplam Puanlarına Yönelik Elde Edilen İstatistikî Sonuçlar

	Minimum	Maksimum	Ort.	SS
Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği Toplam Puan	35	90	47.38	9.395
Yaşam Doyumu Toplam Puan	5	25	17.33	4.530
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	33	165	135.9	22.126
İçsel Özgüven Toplam Puan	17	85	70.28	11.471
Dışsal Özgüven Toplam Puan	16	80	65.71	11.092
Duygusal İstismar	5.00	22.00	6.64	2.676
Fiziksel İstismar	5.00	22.00	5.93	2.458
Fiziksel İhmal	5.00	19.00	11.30	2.514
Duygusal İhmal	5.00	25.00	18.45	5.399
Cinsel İstismar	5.00	21.00	5.63	2.0127

Tablo 19, araştırma kapsamında yer alan özgüven, ÇÇTYÖ ve yaşam doyumu toplam puanları ile alt boyutlardan elde edilen toplam puana ilişkin sonuçları göstermektedir. Buna göre katılımcıların özgüven ölçeğinden 135.99;yaşam doyum ölçeğinden 17.33 ve ÇÇTY ölçeğinden ise 47.38 puan aldığı ortaya çıkmıştır. Katılımcıların özgüven düzeylerinde ortalamanın içsel özgüven alt boyutunda 70.28; dışsal özgüven alt boyutunda ise 65.71 puan aldığı ortaya çıkmıştır. Buna göre katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Katılımcıların ÇÇTYÖ içerisinde yer alan alt boyutlardan aldıkları puana bakıldığında ise en yüksek puanı duygusal ihmal boyutundan aldığı; en düşük puanı ise cinsel istismar boyutundan aldığı ortaya çıkmıştır.

5.19. HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ

Araştırmanın bu kısmında başlangıçta oluşturulan hipotezlerin test sonuçları yer almaktadır. Bu kısımda katılımcıların ÇÇTY ölçeğinden almış oldukları toplam puan ile yaşam doyumu ve özgüven düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir. Yine bu kısımda katılımcıların yaşam doyumu ölçeğinden almış oldukları toplam puan ile özgüven düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir. Son olarak katılımcıların bazı demografik özellikleri ile ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden almış oldukları toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup

olmadığının tespit edilmesinde ikili gruplar için Mann Whitney U testi; ikiden fazla gruplar için Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bunun yanında katılımcıların yaşam doyumu ile özgüven düzeyleri; çocukluk çağı travmatik yaşantılar ile yaşam doyumu ve özgüven düzeyleri arasındaki ilişkinin test edilmesinde Korelasyon analizine (Spearman's Rho) başvurulmuştur. Araştırmada gruplar arası karşılaştırma düzeyinde p anlamlılık değeri 0.05 olarak kabul edilmiştir. Korelasyon analizinde ortaya çıkan anlamlılığın düzeyi için r değeri;¹⁹²

0,00-0,25 arasında olanlar Çok Zayıf;

0,26-0,49 arasında olanlar Zayıf;

0,50-0,69 arasında olanlar Orta;

0,70-0,89 arasında olanlar Yüksek;

0,90-1,00 arasında olanlar Çok Yüksek” olarak değerlendirilmiştir.

5.19.1. ÇÇTYÖ İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile özgüvenleri arasında ilişki olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Bu kısımda, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konmasında Korelasyon analizine başvurulmuştur. Ortaya çıkan anlamlı sonuçların değerlendirilmesinde korelasyon katsayısı olarak verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılan Spearman's Rho katsayısına yer verilmiştir.

¹⁹² Şeref Kalaycı, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2005

Tablo 20. ÇÇTYÖ İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	ÇÇTY	Duygusal İstismar	Fiziksel İstismar	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal	Cinsel İstismar
ÇÇTY	-					
Duygusal İstismar	.61**	-				
Fiziksel İstismar	.51**	.56**	-			
Fiziksel İhmal	-.41**	.10*	.11*	-		
Duygusal İhmal	-.84**	-.40**	-.30**	.49**	-	
Cinsel İstismar	.43**	.35**	.23**	-.14**	-.27**	-
Özgüven	-.31**	-.36**	-.33**	.05	.33**	-.25**
İçsel Özgüven	-.32**	-.37**	-.33**	.07	.34**	-.24**
Dışsal Özgüven	-.31**	-.34**	-.31**	.04	.31**	-.25**

*Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, özgüven ile ÇÇTY arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre ÇÇTY ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların özgüvenlerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY alt boyutlarından duygusal istismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, katılımcıların özgüvenleri ile duygusal istismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre duygusal istismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların özgüvenlerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel istismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, özgüven ile fiziksel istismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre fiziksel istismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların özgüvenlerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel ihmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY alt boyutlarından Duygusal İhmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında pozitif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, özgüven ile Duygusal İhmal arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre Duygusal İhmal alt ölçeğinden alınan toplam puanın yüksek çıkması durumunda katılımcıların özgüvenlerinin de artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların özgüvenleri (alt boyutlar dahil) ile ÇÇTY alt boyutlarından Cinsel İstismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve çok zayıf bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, özgüven ile Cinsel İstismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre Cinsel İstismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın yüksek çıkması durumunda katılımcıların özgüvenleri azalacaktır.

5.19.2. ÇÇTYÖ İle Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile yaşam doymaları arasında ilişki olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Bu kısımda, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konmasında Korelasyon analizine başvurulmuştur. Ortaya çıkan anlamlı sonuçların değerlendirilmesinde korelasyon katsayısı olarak verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılan Spearman's Rho katsayısına yer verilmiştir.

Tablo 21. ÇÇTYÖ İle Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	ÇÇTY	Duygusal İstismar	Fiziksel İstismar	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal	Cinsel İstismar
ÇÇTY	-					
Duygusal İstismar	.61**	-				
Fiziksel İstismar	.51**	.56**	-			
Fiziksel İhmal	-.41**	.10*	.11*	-		
Duygusal İhmal	-.84**	-.40**	-.30**	.49**	-	
Cinsel İstismar	.43**	.35**	.23**	-.14**	-.27**	-

Yaşam	-.36**	-.45**	-.36**	.02	.38**	-.17**
Doymu						

*Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, yaşam doyum düzeyi ile ÇÇTY arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre ÇÇTY ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından duygusal istismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, yaşam doyum düzeyi ile duygusal istismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre duygusal istismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel istismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, yaşam doyum düzeyi ile fiziksel istismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre fiziksel istismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın düşük çıkması durumunda katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel ihmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından Duygusal İhmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında pozitif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, yaşam doyum düzeyi ile Duygusal İhmal arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre Duygusal İhmal alt ölçeğinden alınan toplam puanın yüksek çıkması durumunda katılımcıların yaşam doyum düzeylerinin de benzer şekilde artış göstereceği ifade edilebilir.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından Cinsel İstismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve çok zayıf bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, yaşam doyum düzeyi ile Cinsel İstismar arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre Cinsel İstismar alt ölçeğinden alınan toplam puanın yüksek çıkması durumunda katılımcıların yaşam doyum düzeyleri azalacaktır.

5.19.3. Özgüven İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Ortaya Konması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile özgüvenleri arasında ilişki olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Bu kısımda, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konmasında Korelasyon analizine başvurulmuştur. Bu kısımda ortaya çıkan anlamlı sonuçların değerlendirilmesinde de korelasyon katsayısı olarak verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılan Spearman's Rho katsayısına yer verilmiştir.

Tablo 22. Özgüven İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Özgüven	İçsel Özgüven	Dışsal Özgüven
Özgüven	-		
İçsel Özgüven	.53**	-	
Dışsal Özgüven	.54**	.97**	-
Yaşam Doyumu	.49**	.97**	.90**

**Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi sonucuna bakıldığında özgüven ile yaşam doyum arasında pozitif yönde ancak zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların dışsal ve içsel özgüven düzeyleri ile yaşam düzeyleri arasında pozitif yönde çok yüksek şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre katılımcıların özgüven düzeyleri ile yaşam doyum düzeyleri arasında doğrusal bir ilişki olduğu kaydedilmiştir.

5.19.4. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların cinsiyetleri ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 23. Cinsiyet Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıralı Ortalama a	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
ÇÇTYÖ Toplam Puan	Erkek	190	203.03	38576.50	16618.500	0.08
	Kadın	195	183.22	35728.50		
	Toplam	385				
Duygusal İstismar	Erkek	190	185.91	35323.00	17178.000	0.17
	Kadın	195	199.91	38982.00		
	Toplam	385				
Fiziksel İstismar	Erkek	190	196.98	37426.50	17768.500	0.33
	Kadın	195	189.12	36878.50		
	Toplam	385				

Tablo 23. Cinsiyet Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları (devam)

	Cinsiyet	N	Sıralı Ortalama a	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
Fiziksel İhmal	Erkek	190	184.54	35062.50	16917.500	0.13
	Kadın	195	201.24	39242.50		
	Toplam	385				
Duygusal İhmal	Erkek	190	183.12	34792.00	16647.000	0.08
	Kadın	195	202.63	39513.00		
	Toplam	385				
Cinsel İstismar	Erkek	190	191.91	36463.50	18318.500	0.76
	Kadın	195	194.06	37841.50		
	Toplam	385				
Yaşam Doyumu Toplam Puan	Erkek	190	198.82	37776.00	17419.000	0.31
	Kadın	195	187.33	36529.00		
	Toplam	385				
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	Erkek	190	206.35	39206.00	15989.000	0.02
	Kadın	195	179.99	35099.00		
	Toplam	385				
İçsel Özgüven Toplam Puan	Erkek	190	207.97	39514.00	15681.000	0.01
	Kadın	195	178.42	34791.00		
	Toplam	385				
Dışsal Özgüven Toplam Puan	Erkek	190	203.98	38756.00	16439.000	0.06
	Kadın	195	182.30	35549.00		
	Toplam	385				

Katılımcıların cinsiyetleri ile ÇÇTYÖ (alt boyutlar dahil), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, özgüven ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda ayrıca özgüven ölçeği içerisinde yer alan içsel özgüven alt boyutundan alınan puanın cinsiyete göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Buna göre, erkeklerin özgüven düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde erkeklerin içsel özgüvenlerinin kadınlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.5. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Aylık Gelir Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların aylık gelir düzeyleri ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 24. Aylık Gelir Düzeyi Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Aylık Gelir Düzeyi	N	Sıralı Ortalam a	Kruskal Wallis H	p
ÇÇTYÖ Toplam Puan	2000 TL ve altı	68	191.36	1.866	0.60
	2001-2500 TL	58	177.66		
	2501-3000 TL	74	189.69		
	3001 TL ve üzeri	185	199.74		
	Toplam	385			
Yaşam Doyumu Toplam Puan	2000 TL ve altı	68	168.20	9.155	0.03
	2001-2500 TL	58	180.17		
	2501-3000 TL	74	183.07		
	3001 TL ve üzeri	185	210.11		
	Toplam	385			
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	2000 TL ve altı	68	179.46	3.792	0.29
	2001-2500 TL	58	181.72		
	2501-3000 TL	74	186.08		
	3001 TL ve üzeri	185	204.28		
	Toplam	385			

	Toplam	385			
İçsel Özgüven	2000 TL ve altı	68	179.95	4.731	0.19
Toplam Puan	2001-2500 TL	58	181.44		
	2501-3000 TL	74	182.07		
	3001 TL ve üzeri	185	205.79		
	Toplam	385			
Dışsal Özgüven	2000 TL ve altı	68	178.03	2.703	0.44
Toplam Puan	2001-2500 TL	58	185.04		
	2501-3000 TL	74	191.08		
	3001 TL ve üzeri	185	201.76		
	Toplam	385			
Duygusal İstismar	2000 TL ve altı	68	199.64	0.767	0.86
Toplam Puan	2001-2500 TL	58	192.03		
	2501-3000 TL	74	197.69		
	3001 TL ve üzeri	185	188.99		
	Toplam	385			

Tablo 24. Aylık Gelir Düzeyi Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (devamı)

Fiziksel İstismar	2000 TL ve altı	68	183.01	4.236	0.24
	2001-2500 TL	58	184.95		
	2501-3000 TL	74	187.01		
	3001 TL ve üzeri	185	201.59		
	Toplam	385			
Fiziksel İhmal	2000 TL ve altı	68	186.46	.923	0.82
	2001-2500 TL	58	199.94		
	2501-3000 TL	74	186.07		
	3001 TL ve üzeri	185	196.00		
	Toplam	385			
Duygusal İhmal	2000 TL ve altı	68	190.74	2.922	0.40
	2001-2500 TL	58	215.22		
	2501-3000 TL	74	193.02		
	3001 TL ve üzeri	185	186.86		
	Toplam	385			
Cinsel İstismar	2000 TL ve altı	68	199.44	1.279	0.73
	2001-2500 TL	58	194.45		
	2501-3000 TL	74	195.53		
	3001 TL ve üzeri	185	189.17		
	Toplam	385			

Katılımcıların aylık gelir düzeyleri ile ÇÇTYÖ (alt boyutlar dahil), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, yaşam doyum ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda ortaya çıkan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti noktasında çoklu karşılaştırma test sonuçlarından Tukey testine başvurulmuş olup teste ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 25. Aylık Gelir Düzeyine Göre Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanın Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Bağımlı Değişken: Yaşam Doyumu Toplam Puan			
Tukey HSD			
Aylık Gelir Düzeyi	Alt Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
3001 TL ve üzeri	2000 TL ve altı	1.717*	0.037
	2001-2500 TL	1.080	0.382
	2501-3000 TL	1.132	0.260
*. Ortalamalar Farkı 0.05 Düzeyinde Anlamlıdır.			

Katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden aldıkları puanın aylık gelir düzeyine göre çoklu karşılaştırma sonucunda, 3001 TL ve üzerinde gelire sahip olanlar ile 2000 TL ve altında gelire sahip olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.6. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Çocuk Sahipliğine Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların çocuğa sahip olup olmadıkları ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 26. Çocuk Sahipliği Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Çocuğunuz var mı?	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
ÇÇTYÖ Toplam Puan	Evet	172	207.66	35717.00	15797.000	0.02
	Hayır	213	181.16	38588.00		
	Toplam	385				
Duygusal İstismar	Evet	172	203.72	35040.50	16473.500	0.06
	Hayır	213	184.34	39264.50		
	Toplam	385				

Fiziksel İstismar	Evet	172	200.87	34549.00	16965.000	0.08
	Hayır	213	186.65	39756.00		
	Toplam	385				
Fiziksel İhmal	Evet	172	194.94	33529.50	17984.500	0.75
	Hayır	213	191.43	40775.50		
	Toplam	385				
Duygusal İhmal	Evet	172	182.21	31340.50	16462.500	0.09
	Hayır	213	201.71	42964.50		
	Toplam	385				
Cinsel İstismar	Evet	172	191.65	32964.50	18086.500	0.73
	Hayır	213	194.09	41340.50		
	Toplam	385				
Yaşam Doyumu Toplam Puan	Evet	172	196.15	33737.00	17777.000	0.62
	Hayır	213	190.46	40568.00		
	Toplam	385				
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	Evet	172	188.36	32398.50	17520.500	0.46
	Hayır	213	196.74	41906.50		
	Toplam	385				
İçsel Özgüven Toplam Puan	Evet	172	185.83	31962.50	17084.500	0.26
	Hayır	213	198.79	42342.50		
	Toplam	385				
Dışsal Özgüven Toplam Puan	Evet	172	191.38	32917.00	18039.000	0.80
	Hayır	213	194.31	41388.00		
	Toplam	385				

Katılımcıların çocuğa sahip olma durumları ile ÇÇTYÖ (alt boyutlar dahil), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, ÇÇTYÖ toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda çocuğa sahip olanların almış oldukları toplam puanın çocuğa sahip olmayanlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.7. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Psikiyatrik Tanı Alma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı alıp almadıkları ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 27. Alınan Psikiyatrik Tanı Olup Olmadığı Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Şimdiye kadar almış olduğu psikiyatrik tanı var mıdır?	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	p
ÇÇTYÖ Toplam Puan	Evet	39	289.96	11308.50	2965.50	0.00
	Hayır	346	182.07	62996.50	0	
	Toplam	385				
Duygusal İstismar	Evet	39	281.88	10993.50	3280.50	0.00
	Hayır	346	182.98	63311.50	0	
	Toplam	385				
Fiziksel İstismar	Evet	39	266.31	10386.00	3888.50	0.00
	Hayır	346	184.74	63919.00	0	
	Toplam	385				
Fiziksel İhmal	Evet	39	170.01	6630.50	5850.50	0.16
	Hayır	346	195.59	67674.50	0	
	Toplam	385				

Tablo 27. Alınan Psikiyatrik Tanı Olup Olmadığı Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları (devamı)

Duygusal İhmal	Evet	39	118.55	4623.50	3843.50	0.00
	Hayır	346	201.39	69681.50	0	
	Toplam	385				
Cinsel İstismar	Evet	39	204.27	7966.50	6307.50	0.28
	Hayır	346	191.73	66338.50	0	
	Toplam	385				
Yaşam Doyumu Toplam Puan	Evet	39	94.00	3666.00	2886.00	0.00
	Hayır	346	204.16	70639.00	0	
	Toplam	385				
	Evet	39	124.12	4840.50		0.00

Özgüven Ölçeği	Hayır	346	200.76	69464.50	4060.50	
				0	0	
Toplam Puan	Toplam	385				
İçsel Özgüven	Evet	39	127.53	4973.50	4193.50	0.00
	Hayır	346	200.38	69331.50	0	
Toplam Puan	Toplam	385				
Dışsal Özgüven	Evet	39	128.54	5013.00	4233.00	0.00
	Hayır	346	200.27	69292.00	0	
Toplam Puan	Toplam	385				

Katılımcıların şimdiye kadar almış olduğu psikiyatrik tanı alıp almadıkları ile ÇÇTYÖ (fiziksel ihmal ve cinsel istismar alt boyutları hariç), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, değişkenler arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların ÇÇTYÖ ve alt boyutları (fiziksel ihmal ve cinsel istismar alt boyutları hariç) açısından herhangi bir psikiyatrik tanı alma durumunda, tanı alanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları puanda, şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı alanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların özgüven ölçeğinden (alt boyutlar dahil) aldıkları puanın karşılaştırılmasında, şimdiye kadar psikiyatrik tanı almayanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Son olarak, katılımcıların yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanın karşılaştırılmasında ise şimdiye kadar herhangi bir psikiyatrik tanı almayanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.8. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Çocuklukta Travma Yaşama Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların çocukluk döneminde herhangi bir travma yaşayıp yaşamadıkları ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 28. Çocuklukta Travma Yaşama Durumu Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Çocukluğunuzda bir travma yaşadınız mı?	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	
ÇÇTYÖ Toplam Puan	Evet	45	273.13	12291.00	4044.00	0.0
	Hayır	34	182.39	62014.00	0	0
	Toplam	38				
Duygusal İstismar	Evet	45	280.10	12604.50	3730.50	0.0
	Hayır	34	181.47	61700.50	0	0
	Toplam	38				
Fiziksel İstismar	Evet	45	253.14	11391.50	4943.50	0.0
	Hayır	34	185.04	62913.50	0	0
	Toplam	38				
Fiziksel İhmal	Evet	45	178.57	8035.50	7000.50	0.3
	Hayır	34	194.91	66269.50	0	4
	Toplam	38				
Duygusal İhmal	Evet	45	130.68	5880.50	4845.50	0.0
	Hayır	34	201.25	68424.50	0	0
	Toplam	38				
Cinsel İstismar	Evet	45	225.80	10161.00	6174.00	0.0
	Hayır	34	188.66	64144.00	0	0
	Toplam	38				
Yaşam Doyumu Toplam Puan	Evet	45	123.07	5538.00	4503.00	0.0
	Hayır	34	202.26	68767.00	0	0
	Toplam	38				
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	Evet	45	118.83	5347.50	4312.50	0.0
	Hayır	34	202.82	68957.50	0	0
	Toplam	38				
	Evet	45	123.51	5558.00		

İçsel Özgüven Toplam Puan	Hayır	34	202.20	68747.0	4523.00	0.0
		0		0	0	0
	Toplam	38				
Dışsal Özgüven Toplam Puan	Evet	45	120.61	5427.50	4392.50	0.0
	Hayır	34	202.58	68877.5	0	0
	Toplam	38		0		
	Toplam	5				

Katılımcıların çocukluk çağında travma yaşama durumu ile ÇÇTYÖ (fiziksel ihmal alt boyutu hariç) özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, değişkenler arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların ÇÇTYÖ ve alt boyutları (fiziksel ihmal boyutu hariç) açısından çocukluk sürecinde travma yaşama durumunda, travma yaşayanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda katılımcıların duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları puanda, travma yaşamayanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların özgüven ölçeğinden (alt boyutlar dahil) aldıkları puanın karşılaştırılmasında, çocukluk sürecinde travma yaşamayanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Son olarak, katılımcıların yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanın karşılaştırılmasında ise çocukluk sürecinde travma yaşamayanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.9. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Aile Üyelerinden Herhangi Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında çocuklukta aileden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğuna tanık olma ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Burada ortaya konan sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 29. Çocuklukta Aileden Herhangi Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olma Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Çocukluk sürecinizde ailenizden birinin psikiyatrik bir bozukluğuna tanık oldunuz mu?	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
ÇÇTYÖ	Evet	72	264.48	19042.50	6121.500	.00
Toplam	Hayır	313	176.56	55262.50		
Puan	Toplam	385				
Duygusal İstismar	Evet	72	274.22	19743.50	5420.500	.00
	Hayır	313	174.32	54561.50		
	Toplam	385				
Fiziksel İstismar	Evet	72	243.88	17559.00	7605.000	.00
	Hayır	313	181.30	56746.00		
	Toplam	385				
Fiziksel İhmal	Evet	72	195.26	14058.50	11105.50	.85
	Hayır	313	192.48	60246.50		
	Toplam	385				

Tablo 29. Çocuklukta Aileden Herhangi Birinin Psikiyatrik Bozukluğuna Tanık Olma Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Mann-Whitney U Testi Sonuçları (devam)

	Çocukluk sürecinizde ailenizden birinin psikiyatrik bir bozukluğuna tanık oldunuz mu?	N	Sıralı Ortalama	Sıralar Toplamı	Mann-Whitney U	P
Duygusal İhmal	Evet	72	135.98	9790.50	7162.500	0.00
	Hayır	313	206.12	64514.50		
	Toplam	385				
Cinsel İstismar	Evet	72	213.59	15378.50	9785.500	0.01
	Hayır	313	188.26	58926.50		
	Toplam	385				

Yaşam	Evet	72	123.95	8924.50	6296.500	0.00
Doyumu	Hayır	313	208.88	65380.50		
Toplam	Toplam	385				
Puan						
Özgüven	Evet	72	129.32	9311.00	6683.000	0.00
Ölçeği	Hayır	313	207.65	64994.00		
Toplam	Toplam	385				
Puan						
İçsel	Evet	72	132.42	9534.00	6906.000	0.00
Özgüven	Hayır	313	206.94	64771.00		
Toplam	Toplam	385				
Puan						
Dışsal	Evet	72	131.81	9490.50	6862.500	0.00
Özgüven	Hayır	313	207.08	64814.50		
Toplam	Toplam	385				
Puan						

Katılımcıların çocukluk çağında aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğa tanık olma durumları ile ÇÇTYÖ (alt boyutlar dahil), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda, tüm değişkenler arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların ÇÇTYÖ ve alt boyutları (duygusal ihmal alt boyutu hariç) açısından çocukluk sürecinde aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğa tanık olma durumunda, bu tür bozukluğa sahip olanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna karşın, duygusal ihmal alt boyutunda çocukluk sürecinde aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğa tanık olmayanların aldıkları puanın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların özgüven ölçeğinden (alt boyutlar dahil) aldıkları puanın karşılaştırılmasında, çocukluk sürecinde aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğa tanık olanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden aldıkları puanın karşılaştırılmasında ise çocukluk sürecinde aile üyelerinden herhangi birinin psikiyatrik bozukluğa tanık olmayanların puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5.19.10. Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında katılımcıların yaşları ile ÇÇTYÖ toplam puanları (alt boyutlar dahil), özgüven ölçeğinden almış oldukları toplam puan ve yaşam doyum

ölçeğinden almış olduğu toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçların ortaya konmasında ele alınan bağımsız değişkenin (yaş) ikiden fazla gruptan oluştuğundan ötürü Kruskal Wallis H testine başvurulmuş olup sonuçların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 30. Yaş Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Yaşı	N	Sıralı Ortalam	Kruskal Wallis H	p
a					
ÇÇTYÖ Toplam Puan	24 yaş ve altı	126	176.16	8.036	0.08
	25-29 yaş	105	185.02		
	30 yaş ve üstü	154	212.21		
	Toplam	385			
Yaşam Doyumu Toplam Puan	24 yaş ve altı	126	200.08	1.288	0.53
	25-29 yaş	105	183.50		
	30 yaş ve üstü	154	193.68		
	Toplam	385			
Özgüven Ölçeği Toplam Puan	24 yaş ve altı	126	193.64	0.966	0.62
	25-29 yaş	105	200.89		
	30 yaş ve üstü	154	187.10		
	Toplam	385			
İçsel Özgüven Toplam Puan	24 yaş ve altı	126	197.20	1.776	0.41
	25-29 yaş	105	201.23		
	30 yaş ve üstü	154	183.95		
	Toplam	385			

Tablo 30. Yaş Değişkeni İle Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar, Özgüven ve Yaşam Doyum Ölçeğinden Alınan Toplam Puanların Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (devam)

	Yaşı	N	Sıralı Ortalam	Kruskal Wallis H	p
a					
Dışsal Özgüven Toplam Puan	24 yaş ve altı	126	189.69	0.588	0.75
	25-29 yaş	105	200.04		
	30 yaş ve üstü	154	190.90		
	Toplam	385			
Duygusal İstismar	24 yaş ve altı	126	181.21	3.026	0.22
	25-29 yaş	105	193.86		
	30 yaş ve üstü	154	202.06		

	Toplam	385			
Fiziksel İstismar	24 yaş ve altı	126	179.91	5.294	0.07
	25-29 yaş	105	196.45		
	30 yaş ve üstü	154	201.36		
	Toplam	385			
Fiziksel İhmal	24 yaş ve altı	126	204.37	3.144	0.21
	25-29 yaş	105	196.03		
	30 yaş ve üstü	154	181.63		
	Toplam	385			
Duygusal İhmal	24 yaş ve altı	126	205.45	6.544	0.04
	25-29 yaş	105	204.01		
	30 yaş ve üstü	154	175.30		
	Toplam	385			
Cinsel İstismar	24 yaş ve altı	126	189.39	1.435	0.49
	25-29 yaş	105	189.74		
	30 yaş ve üstü	154	198.18		
	Toplam	385			

Katılımcıların yaşları ile ÇÇTYÖ (alt boyutlar dahil), özgüven ve yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasındaki karşılaştırma sonucunda herhangi bir anlamlı sonuç tespit edilememiştir. Buna karşın ÇÇTYÖ içerisinde yer alan duygusal ihmal alt boyutunda katılımcıların yaşlarına göre anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre, ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti amacıyla çoklu karşılaştırma testine başvurulmuş olup elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 31. Yaşa Göre Duygusal İhmal Alt Boyutunun Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Bağımlı Değişken: Duygusal İhmal			
LSD			
Yaşı	Alt Gruplar	Ortalamalar Farkı	P
25-29 yaş	24 yaş ve altı	0.30000	0.67
	30 yaş ve üstü	1.34545*	0.05
*. Ortalamalar Farkı 0.05 Düzeyinde Anlamlıdır.			

Katılımcıların ÇÇTYÖ içerisinde yer alan duygusal ihmal alt boyutundan aldıkları puanın yaşa göre çoklu karşılaştırma sonucunda, 25-29 yaş grubunda yer alanlar ile 30 yaş üstünde olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

6.1. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR İLE ÖZGÜVEN ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA

Çocukluk çağında güven duygusu sağlıklı bir şekilde gelişen bireyler, yaşam karşısında zorluklarla daha kolay başa çıkmaktadır. Ancak güven duygusu sağlıklı olmayan bireyler ileriki yıllarda kendi içine kapanık, hayata küsmüş bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.¹⁹³ Özgüven üzerinde bireyin içinde bulunduğu aile durumu önemli bir etkiye sahiptir. Sevgi dolu bir ortamda büyüyen kişilerin ihtiyaçlarının karşılanması, bireyin kendini değerli hissetmesini ve bu da kişinin kendini sevmesini sağlar. Ancak özellikle çocukluk döneminde aile bireylerinin gösterdiği tepki ve eleştiriler ile çocuğun yaşadığı travmatik yaşantılar özgüven üzerinde olumsuz bir etki doğurmaktadır.¹⁹⁴

Araştırmada elde edilen sonuçlar da bu açıklamayı teyit eder niteliktedir. Nitekim araştırmada katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile özgüven ölçeğinden alınan toplam puanları arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca katılımcıların özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile duygusal istismar, fiziksel istismar ve cinsel istismar arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında negatif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kısımda, içsel ve dışsal özgüven düzeyleri ile duygusal istismar alt boyutu arasında da anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, araştırmada, katılımcıların özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanlar, içsel ve dışsal özgüven alt boyutundan aldıkları puanlar ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel ihmal arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Son olarak araştırmada, katılımcıların özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanlar ve içsel ve dışsal özgüven alt boyutlarından aldıkları puanlar ile duygusal ihmal alt boyutu arasında anlamlı düzeyde, pozitif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

6.2. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR İLE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA

Alanyazında travmatik yaşantıların yaşam doyumu üzerinde negatif yönde bir etki olduğu ortaya konmuştur. Buna göre çocukluğunda travmatik olay yaşayan veya

¹⁹³ Başoğlu, a.g.e., 2007.

¹⁹⁴ Haluk Yavuzer, *Çocuk psikolojisi*, 22. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002

şahit olan kişilerin yaşamdan aldıkları doyumunun düşük olduğu kaydedilmiştir.¹⁹⁵
¹⁹⁶Ülkemizde genç yetişkinlerde yaşam doyumunun açıklanmasında anlam peşinde olmak ve anlama sahip olmada bazı değişkenlerin katkısının ortaya konduğu araştırmada, yaşanan depresyonun yaşam doyumunu üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.¹⁹⁷

Çocukluk çağında yaşanan travmalar, tek bir sendrom olarak nitelendirilemeyen sonuçlar doğurmaktadır. Taner ve Gökler'e¹⁹⁸ göre bu sonuçlar kendini cinsellikte yaşanan sorunlar, emosyonel etkilerde ve depresif duygudurum bozukluklarında gösterir. Bazen de yaşam doyumunu üzerinde kritik sonuçlar doğurmaktadır. Bir araştırmada 14-18 yaş arası gençlerden geçmişinde fiziksel, duygusal ve cinsel istismara uğrayanların benlik sayısı ve yaşam doyum puanlarının bu alanlarda istismara uğramayanlara kıyasla daha düşük seviyede olduğu saptanmıştır.¹⁹⁹

Araştırmamızda, yaşam doyumunu ile ÇÇTYÖ toplam puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Bunun yanında ÇÇTYÖ içerisinde yer alan duygusal istismar, fiziksel istismar ve cinsel istismar ile yaşam doyumunu arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Ancak bu ilişki zayıf düzeydedir. Araştırmada ayrıca katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından fiziksel ihmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Son olarak, katılımcıların yaşam doyum düzeyleri ile ÇÇTY alt boyutlarından Duygusal İhmal arasındaki korelasyon analizi sonuçlarında pozitif yönde ve zayıf şiddetli bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Gürcan ve Kolburan²⁰⁰ yaptıkları çalışmada çocukluk çağı travmatik yaşantıların yaşam doyumunu üzerindeki etkisini olumlu düzeyde tespit etmişlerdir. Bu çalışmada, ÇÇTYÖ alt boyutlarından fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve cinsel istismar alt boyutları ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı buna karşın fiziksel ihmal ve duygusal ihmal alt

¹⁹⁵ Christine Heima, Charles. B. Nemeroffa The role of childhood trauma in the neurobiology of mood and anxiety disorders: preclinical and clinical studies. *Biological Psychiatry*, 2001, 49(12), 1023–1039

¹⁹⁶ Hovens Jacqueline. G, Wiersma Jenneke. E, Giltay E. J., Van Oppen P., Spinhoven P., Penninx B. W. Zitman F. G. Childhood life events and childhood trauma in adult patients with depressive, anxiety and comorbid disorders vs. controls. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 2010, 122(1), 66–74

¹⁹⁷ İtir Cömert Tari. Özyeşil Zümra. Atalay. Özgülük, S. Burcu. Satisfaction With Life, Meaning in Life, Sad Childhood Experiences, and Psychological Symptoms among Turkish Students. *Psychological Reports*, 2016, 118(1), 236-250

¹⁹⁸ Taner ve Gökler, a.g.e., 2004.

¹⁹⁹ Şalibe Korkut, Lise Öğrencilerinde Çocukluk Örselenme Yaşantıları ve Öfke İfade Biçimleri İle Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumunu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2012. (Yüksek Lisans Tezi).

²⁰⁰ Nilsu Gürcan ve Ş. Güliz Kolburan, Üniversitedeki Kız Öğrencilerin Yeme Tutumlarının Yaşam Doyumunu ve Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkisi, *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 2018, 4 Sayı 2, 17-34

boyutlarının herbirinin ayrı olacak şekilde yaşam doyumunu azaltıcı yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

6.3. YAŞAM DOYUMU VE ÖZGÜVEN ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA

Mutlulukla ilişkili olarak görülen özgüven, tatmin edici bir hayatın yaşanmasında sahip olunması gereken niteliklerdendir.²⁰¹ Yaşam doyumunu, özgüven sahibi olanlarda mutlu bir hayatın sürdürülebilirliğinin anahtarıdır. Yaşam doyumunu ile bireyler hayattan istedikleri ve başardıkları arasında olumlu ve olumsuz bir algıya sahiptir.²⁰² Buradaki algının olumsuz olması durumunda bireyin kendine ait güveninde düşüş yaşanır. Diğer bir anlatımla, yaşamlarından aldıkları doyumunu yüksek olan bireylerin özgüvenleri yüksektir ve bu kişiler çevresindeki insanlarla sağlıklı bir ilişki yürütür.²⁰³

Araştırmada, katılımcıların yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar ile özgüven ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların içsel ve dışsal özgüven alt boyutlarında ise benzer şekilde yaşam doyum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Yiğit'in²⁰⁴ yapmış olduğu bir araştırmada, katılımcıların özgüven düzeyleri ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğu kaydedilmiştir.

6.4. ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR, ÖZGÜVEN VE YAŞAM DOYUMU İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER ARASINDAKİ FARKLILIĞA YÖNELİK SONUÇ VE TARTIŞMA

Yaşadığımız her türlü olumsuz olay, özgüven duygusunda zedelenme doğurur. Örneğin, uzun süren hastalıklar, stres hali, işsizlik ve çocuk sahibi olmanın yanında boşanma özgüven duygusunu olumsuz yönde etkiler.²⁰⁵ Özgüven bebeklik döneminde, ebeveynler ile olan ilişkiye bağlı olarak şekillenir. Bu dönemde bebeğe bakan kişinin davranışlarıyla bebek arasında güvenli veya güvensiz bir bağ ortaya çıkar. Bebek, kendisine yönelik sergilenen davranışları yorumlar ve buna göre

²⁰¹ Bilgin, a.g.e., 2011.

²⁰² Zeliha Selçukoğlu, Araştırma Görevlilerinde Tükenmişlik Düzeyi İle Yalnızlık Düzeyi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Konya. 2001. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

²⁰³ Diener Robert, Diener Ed, Tamir Maya. The psychology of Subjective Wellbeing, *Doedalus*, 2004, 133(2), 18-25

²⁰⁴ Hatice Yiğit, Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Konya, 2010. **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

²⁰⁵ Sema Mutluer, Özgüven Oluşmasında Manevi Değerlerin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Arıkara, 2006. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

kendine bir değer biçer. Bebeklik döneminde ebeveynlerin ve bakıcıların tutumları özgüven üzerinde yapıcı bir etkiye sahiptir. İhtiyaçları karşılanan çocuklar kendilerini değerli hissetmeye başlar ve bu da çocuğun ileriki yaşamında sorunların üstesinden gelmesinde yardımcı rol oynar. Bu bağlamda yapılan bir araştırmada bunu teyit eder niteliktedir. Araştırmada, özgüven düzeyi yüksek olan bireylerin, yine özgüveni yüksek kişiler tarafından yetiştirildiği ortaya konmuştur.²⁰⁶

Bilgin'in²⁰⁷ yapmış olduğu bir çalışmada katılımcıların özgüven düzeyinin lise türüne ve diğer bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmuştur. Bu araştırmada, yaş, gelir düzeyi, algılanan ebeveyn tutumu ve akademik başarıya göre katılımcıların özgüven düzeylerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Çelik'in²⁰⁸ yaptığı araştırmada özgüven düzeyi ile bazı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Bulgulara göre cinsiyete, aile tipine, anne ve babanın durumuna ve kardeş sayısı ile doğum sırasına göre bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın gelir düzeyi, anne ve babanın tutumu, anne ve babanın eğitim düzeyine göre ise farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.²⁰⁹ Öztürk Karataş'ın²¹⁰ yaptığı çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyetlerine göre içsel ve dışsal özgüven düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı bildirilmiştir.

Özdemir ve Koruklu²¹¹ yapmış olduğu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile okul türü ve bazı demografik özellikleri arasındaki farklılık ortaya konmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlarda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta kızların yaşamdan aldıkları doyumun erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Myers ve Diener'in²¹² yaptıkları çalışmada ise yaşam doyumunu ile sosyo demografik özellikler içerisinde yer alan cinsiyet ve gelir düzeyinin yaşam doyumunu üzerinde etkili olmadığı aktarılmıştır. Çalışmada bu değişkenlerden farklı olarak, psikolojik değişkenlerin, kişisel eğilimlerin ve yakın ilişkilerin yaşam doyumunu üzerinde etkili olduğu aktarılmıştır.

Ünal ve Şahin'in²¹³ lise öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenler ve katılımcıların bazı demografik özelliklerine göre farklılaşıp

²⁰⁶ Yavuzer, a.g.e., 2002.

²⁰⁷ Bilgin, a.g.e., 2011.

²⁰⁸ Çelik, a.g.e., 2014.

²⁰⁹ Çelik, a.g.e. 2014.

²¹⁰ Emine Öztürk Karataş, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri ve Öz Güven Davranışlarının İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

²¹¹ Yalçın Özdemir, Nermin Koruklu, İlk Ergenlikte Ana-Babaya Bağlanma, Okula Bağlanma ve Yaşam Doyumu. *İlköğretim Online*, 2013, 12(3).

²¹² Myers ve Diener, a.g.e, 1995.

²¹³ Ünal ve Şahin, a.g.e., 2013.

farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, yaş, cinsiyet, anne ve babanın birlikte olup olmamasının yaşam doyumu üzerinde etki doğurduğu; sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumunun ise yaşam doyumu üzerinde etki doğurmadığı tespit edilmiştir. Gülcan'ın²¹⁴ yaptığı çalışmada iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmada ayrıca yaş, cinsiyet, medeni durum ve sınıf değişkenleri ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda söz konusu değişkenlerin yaşam doyumuna göre farklılaşmadığı dile getirilmiştir. Dost'un²¹⁵ üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, dini inanç, algılanan ebeveyn tutumu, ekonomik durum ve cinsiyet ile yaşam doyumu arasındaki farklılığı tespit ettiği çalışmasında, cinsiyet, dini inanç, yalnızlık ve ekonomik durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu aktarılmıştır.

Yaşam doyumunu etkileyen faktörlerden bir diğeri de yaş faktörüdür. Yaş ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiye dönük araştırmalarda farklı görüşlerin olduğu bilinmektedir. Kimi araştırmacılar gençliğin verdiği enerji ve yaşam beklentisinin yüksek olmasıyla gençlerin yaşamdan aldıkları doyumun yüksek olduğundan söz etmişlerdir. Buna karşın yaşam doyumunun yaşla birlikte arttığı görüşüne sahip araştırmacıların olduğu da bilinmektedir.²¹⁶

Cömert ve arkadaşlarının²¹⁷ yaptıkları çalışmada, katılımcıların yaşam doyum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı, bununla birlikte çocukluk çağındaki üzücü olayların kadınlar ve erkekler arasında farklılaştığı tespit edilmiştir.²¹⁸ Kıvılcım ve Bektaş'ın²¹⁹ yaptıkları çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre çocukluk çağı travma puanlarının farklılaştığı ve bu farklılıkta kızların puanlarının erkeklerden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada ÇÇTYÖ içerisinde yer alan duygusal ve fiziksel istismar ile fiziksel ihmal alt boyutlarından alınan puanların katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı ancak duygusal ihmal ve cinsel istismar alt boyutlarından alınan puanın cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Güneri Yöyen'in öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında ÇÇTYÖ toplam puanının cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir.²²⁰ Bu çalışmada erkeklerin toplam

²¹⁴ Gülcan, a.g.e., 2014.

²¹⁵ Dost a.g.e., 2007.

²¹⁶ Gülcan,a.g.e., 2014.

²¹⁷ Cömert ve ark. a.g.e., 2016.

²¹⁸ Cömert ve ark. a.g.e., 2016.

²¹⁹ Salih Kıvılcım ve Havva Merve Bektaş, Lise öğrencilerinde çocukluk çağı travmatik yaşam olayları, yalnızlık, utangaçlık ve suçluluğun; cinsiyete, lise türlerine ve sınıf düzeylerine göre incelenmesi (Arnavutköy Örneği), Arnavutköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi [Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü, 2017

²²⁰ Güneri Yöyen, a.g.e., 2017.

puanlarının kızlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca ÇÇTYÖ alt boyutlarında erkeklerin fiziksel ihmal puanlarının kadınların fiziksel ihmal puanlarından daha yüksek olduğu; cinsel istismar puanlarının da benzer şekilde erkeklerde yüksek olduğu saptanmıştır. Son olarak bu çalışmada katılımcıların duygusal istismar, fiziksel istismar ve duygusal ihmal puanları bağlamında cinsiyete göre farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Berber-Çelik'in²²¹ yaptığı çalışmada fiziksel istismar alt boyutunda cinsiyete göre farklılaşma olduğu ve bu farklılıkta erkeklerin fiziksel istismar puanlarının kızların puanlarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada ayrıca, duygusal ihmal puanı ile cinsiyet değişkenine arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta erkeklerin duygusal ihmal puanlarının kızlarınkinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Demirkapı'nın²²² yaptığı çalışmada katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile cinsiyet arasında anlamlı farklılaşmaya rastlanmamıştır. Hükümlü bireyler üzerinde gerçekleşen bir araştırmada katılımcıların cinsiyetlerine göre ÇÇTYÖ toplam puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmalin de cinsiyete göre farklılaşmadığı bu çalışmada cinsel istismar alt boyutundan alınan puanların anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılıkta kadınların cinsel istismar toplam puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu aktarılmıştır.²²³

Aydın ve İşmen²²⁴ askerlik görevini yapmakta olan erler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında eğitim düzeyinin azalmasıyla çocukluk çağı travmasının arttığını tespit etmişlerdir. Bağrıaçık'ın²²⁵ yaptığı çalışmada eğitim düzeyi ÇÇTYÖ toplam puanları ile alt boyutlar arasında yer alan duygusal istismar, fiziksel istismar ve fiziksel ihmalde farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkta İlköğretim ve altındaki eğitim düzeyine sahip olanların ÇÇTYÖ toplam puanı ve farklılaşmanın tespit edildiği alt boyutlarda lise, üniversite ve üzerindeki eğitim düzeyine sahip olanlara kıyasla daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir. Arabacıoğlu'nun²²⁶ 2017 yılında gerçekleştirdiği araştırmasında eğitim düzeyine göre ÇÇTYÖ toplam puanı ve alt boyutlardan elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Kaplan'ın²²⁷ yaptığı çalışmada, eğitim süresine göre katılımcıların fiziksel

²²¹ Çiğdem Berberçelik, Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Kendilik Algısı ve Boyun Eğici Davranışlar Üzerine Etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Trabzon, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

²²² Demirkapı, a.g.e., 2013.

²²³ Yüksel, a.g.e., 2016

²²⁴ Aydın ve İşmen a.g.e., 2003

²²⁵ Bağrıaçık, a.g.e., 2019.

²²⁶ Arabacıoğlu; a.g.e., 2017.

²²⁷ Kaplan, a.g.e., 2012.

ihmal, fiziksel istismar ve ÇÇTYÖ toplam puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulguda, gelir düzeyi ile ÇÇTYÖ toplam puanları ile alt boyutlardan alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bağrıaçık'ın²²⁸ yaptığı çalışmada da gelir düzeyine göre ÇÇTYÖ toplam puan ile alt boyutlardan alınan puanlar (duygusal ihmal alt boyutundan alınan puanlar hariç) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Katılımcıların duygusal ihmal alt boyutunda ise aylık 4001 TL ve üzerinde gelire sahip olanların duygusal ihmal puanlarının diğer gelir gruplarına göre daha yüksek olduğu kaydedilmiştir. Yüksel'in²²⁹ çalışmasında gelir düzeyine göre katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile alt boyutlardan (cinsel istismar boyutu hariç) alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada anlamlı farklılığın çıktığı ÇÇTYÖ toplam puanı ile diğer alt boyutlarda gelir düzeyi düşük olanların diğer gruplardan daha yüksek puana sahip oldukları anlaşılmıştır. Yılmaz Irmak²³⁰ 2008 yılında yaptığı çalışmada gelir düzeyine göre fiziksel istismara uğrayanlar ile uğramayanlar arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Çalışmada ekonomik durumu kötü olanların fiziksel istismara aha çok uğradığı sonucuna ulaşılmıştır. Zeren ve arkadaşlarının²³¹ yaptıkları çalışmada gelir düzeyi alt seviyelerde olan ailelerde çocukların duygusal istismar ve toplam çocukluk çağı travma puanının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, annesi boşanmış olan öğrencilerin duygusal istismara uğrama sıklığı anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonucunda katılımcıların psikiyatrik tanısının olup olmaması ile ÇÇTYÖ toplam puanı arasında anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Demirkapı'nın²³² çalışmasında psikiyatrik hastalığın var olup olmamasına göre ÇÇTYÖ toplam puanının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Polat'ın²³³ yaptığı çalışmada, çocuk istismarı ve ihmalinin yaşandığı ailelerde şizofrenik vakaların olduğu ve depresyon, kaygı bozukluğu ve aloklizm gibi bozuklukların yaşandığı tespit edilmiştir. bir diğer çalışmada ise çocukluk çağında fiziksel ve cinsel

²²⁸ Bağrıaçık, a.g.e., 2019.

²²⁹ Yüksel a.g.e., 2016.

²³⁰ Irmak, a.g.e., 2008.

²³¹ Cem ZEREN, Erhan Yengil, Adnan Çelikel, Ayşegül Arık Ve Mustafa Arslan, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi*, 2012, 39 (4): 536-541

²³² Demirkapı, a.g.e., 2013.

²³³ Oğuz Polat, *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 2: Önleme ve Rehabilitasyon*.Ankara: Seçkin Yayıncılık, 257-273, 2007

istismara uğrayan katılımcıların %80'inin en az bir psikiyatrik bozukluk tanısı aldığı tespit edilmiştir.²³⁴

Araştırmamızda katılımcıların yaşları ile ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu kısımda ÇÇTYÖ içerisinde duygusal ihmal alt boyutundan alınan puan ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşlarına göre ÇÇTYÖ toplam puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olup olmadığının tespitine yönelik yapılan bir diğer araştırmada, genel toplam puanlar ile alt boyutlardan alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.²³⁵ Arabacıoğlu'nun²³⁶ yaptığı çalışmada yaş ile ÇÇTYÖ toplam puanı ve ÇÇTYÖ alt boyutlardan alınan puanlar arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Kaplan'ın²³⁷ yaptığı çalışmada, yaşa göre ÇÇTYÖ toplam puanı ve diğer tüm boyutlardan (cinsel istismar hariç) alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Medeni durum değişkenine göre katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanları ile alt boyutlardan alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının test edildiği bir çalışmada, toplam puanlar ile duygusal ihmal boyutu hariç diğer tüm boyutlarda farklılaşma tespit edilememiştir. Katılımcıların duygusal ihmal boyutuna yönelik elde ettikleri puanların medeni duruma göre farklılaşma sonuçlarında boşanmış olanların bekar ve evli olanlardan daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir.²³⁸

Çocuk sahipliği değişkenine göre katılımcıların ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasındaki farklılıkta sadece ÇÇTYÖ puanının farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu kısımda çocuğu olan katılımcıların ÇÇTYÖ toplam puanının çocuğu olmayanlardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada ÇÇTYÖ içerisinde yer alan alt boyutların hiçbirinin çocuk sahipliği değişkenine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır. Bal ve Gülgör'ün²³⁹ yaptıkları çalışmada evli bireylerin ÇÇTYÖ toplam puanları ile çocuğa sahip olup olmama değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada, ÇÇTYÖ içerisinde yer alan alt boyutlardan duygusal ihmal alt boyutundan alınan puan ile çocuğa sahip olma arasında farklılık olduğu ve bu farklılıkta çocuk sahibi olan katılımcıların duygusal ihmal puanlarının çocuğu olmayanlardan daha yüksek olduğu aktarılmıştır.

²³⁴ Silverman Amy, B, Reinherz Helen, Z, Giaconia Rose, M. The long-term Sequelae Of Child and Adolescent Abuse: A Longitudinal Community Study. *Child Abuse Negl*, 1996, 20:709-723

²³⁵ Bağrıaçık, a.g.e., 2019.

²³⁶ Arabacıoğlu, a.g.e., 2017.

²³⁷ Kaplan, a.g.e., 2012.

²³⁸ Bağrıaçık, a.g.e., 2019.

²³⁹ Bal ve Gülgör, a.g.e., 2019

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen bulgular ve ilgili alanyazın incelemeleri sonucunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- Çalışma kapsamında yer alan anket uygulaması sadece İstanbul ilinde gerçekleştirilmiştir. Gelecekteki araştırmalarda farklı örneklem kitleleri üzerinde anket uygulaması yapılarak araştırmanın genellenebilirliği sağlanmalıdır.

- Araştırmada örneklem seçimi noktasında basit tesadüfi örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Gelecekteki araştırmalarda farklı örneklem türleri (amaçlı örneklem gibi) seçilerek araştırmanın spesifik bir kitlede gerçekleştirilmesi sağlanabilir.

- Araştırmada katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantılarının yetişkinlik dönemi özgüven ve yaşam doyumu ile olan ilişkisinin tespiti noktasında nicel analiz yöntemine başvurulmuştur. Gelecekteki araştırmalarda mülakat tekniği ve odak grup görüşmeleri gibi yöntemlerin tercih edildiği durumda kullanılan nitel analiz yöntemine başvurulabilir.

- Araştırmada katılımcıların ÇÇTYÖ, özgüven ve yaşam doyum ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar ile bazı demografik özelliklerinin karşılaştırılmasında ikili değişkenlerde Mann-Whitney U testi; ikiden fazla değişkenlerde ise Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Gelecekteki araştırmalarda söz konusu değişkenlerin bir bütün olarak ele alınarak demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti noktasında çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden biri olan Çift Yönlü Varyans (MANOVA) Analizine başvurulabilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKAGÜNDÜZ Nihat, *İnsan Yaşamında Özgüven Kavramı*, Ümraniye Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Yayınları. Sayı:1, İstanbul, 2006.

APA, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 4th ed text revision (DSM-IV-TR)., American Psychiatric Association, Washington, DC 2000.

ATKINSON Rita, ATKINSON Richard and HILGARD Ernest Ropiequet, *Psikolojiye Giriş*, Atakay K, Atakay M, Yavuz A. (çeviren), Sosyal Yayınları, 526, İstanbul, 1995.

BUDAK Selçuk, *Psikoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2009.

BULUT Işıl, *Genç Anne ve Çocuk İstismarı*, Ankara, 1996.

BURGER Jerry, *Kişilik*, Kaktüs Yayınları, 79, İstanbul, 2006.

CÜCELOĞLU Doğan, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*, Remzi Kitabevi, 150-407-28, İstanbul, 2006.

EREN Erol, *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 11. Basım, Beta Yayın Dağıtım, 12-431-7, İstanbul, 2004.

FRIEDMAN Matthew, *Post Traumatic Stress Disorder: The Latest Assessment and Treatment Strategies*, Compact Clinicals, Kansas City, 2000.

GÖKNAR Özcan, *Özgüven kazanmak* (2.Baskı). Arkadaş Yayınevi. Ankara, 2010.

HAMBLY Kenneth, *Özgüven*. Çeviren: Barış Bıçakçı, 5. Basım, Alfa Yayınları, İstanbul, 2003.

HERMAN Judith, (2007). *Travma ve İyileşme Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre*. 4. Basım. T. Tosun. (Çev.). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

HORTON Connie Burrows, CRUISE Tracy K. (2001). *Child Abuse and Neglect*. New York: The Guilford Press.

HUMPHREYS Tony, *Çocuk Eğitiminin Anahtarı:Özgüven*. (Çeviren: T. Anapa). Epsilon Yayıncılık. İstanbul, 2001.

KALAYCI Şeref, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.

- KASATURA İlkay, Kişilik ve Özgüven, Evrim Yayınevi, 35, İstanbul, 1998.
- KULAKSIZOĞLU Adnan, Ergenlik Psikolojisi. 6. basım İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.
- LİNDENFIELD Gael, *Kendine Güvenen Çocuk Yetiştirme*. (Çev., Gülder Tümer). Hyb Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- MAHONEY Michael, CHAPMAN Benjamin. P. *Psychological Skills Training in Sport*. University of North Texas, Denton, Texas, USA, 2004.
- NCANDS, *Child Maltreatment* U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families, Children's Bureau. Children's Bureau, 2008.
- ÖZTÜRK Orhan. V. *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Bayt Yayınları, Ankara, 2016.
- POLAT Oğuz, *Çocuk ve şiddet*, Der Yayınları, 138-150, İstanbul, 2001.
- POLAT Oğuz, *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 2: Önleme ve Rehabilitasyon*.Ankara: Seçkin Yayıncılık, 257-273, 2007.
- RUPPERTFranz, *Travma, Bağlanma ve Aile Konstelasyonları*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2011.
- SEKARAN Uma, *Research Methods For Business- A Skill-Building App- Instructor's Resource Guide with Test Questions & Transparency Masters*. John Wiley & Sons, Incorpo, 1992.
- SELİGMAN Martin, *Authentic Happiness*, Free Press, Social, Digital & Mobile in the Middle East, New York, 2002.
- VAN DER KOLK B. A. MCFARLANE, A. C. The Black Hole of Trauma. Bessel A. B. A. Van der Kolh, A. C. MacFarlane L. Weisaeth (Eds.), *Traumatic stress: The effects of overwhelming experience on mind, body, and society içinde (3-23)*. New York, NY: The Guilford, 1996.
- YAVUZER Haluk, *Çocuk psikolojisi*, 22. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2002.
- YÜKSEL Öznur, *Davranış bilimleri*, Gazi Kitapevi, 59, Ankara, 2006.

MAKALE

AJIWIBAWANI Meriena Putri, HARTİ SUBROTO WaspodoTjipto, The Effect of Achievement Motivation, Adversity Quotient, and Entrepreneurship Experience on

Students Entrepreneurship Attitude, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2017, Vol. 7, No: 9, 445.

AKIN Ahmet, Öz-güven Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, 7: 165-75.

AKSOY Alper, ÖGEL Kültegin. Kendine Zarar Verme Davranışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2003, 4: 226-236.

AKTEPE Evrim, Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2009, 1(2).

ARAL Neriman, GÜRSOY Figen. Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal Ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 2001, 151(5), 36-39.

ARSLAN Reyhan, Çocukluk Dönemi Duygusal İstismarı ile Depresyon Arasındaki İlişkide Erken Dönem Uyumsuz Şemaların Aracı Rolüne İlişkin Bir Gözden Geçirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2016, 19(4), 202-210.

AVŞAROĞLU Selahattin, DENİZ Engin, KAHRAMAN Ali, Teknik Öğretmenlerin Yaşam Doyumu İş Doyumu Ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2005, 14, 115-129.

AYAN Sezer, Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2007, 8, 206-214.

AYDIN Oktay, İŞMEN Esra, 18-25 Yaş Grubu Erkeklerde Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantısının İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003, 18:7-20.

AYSAN Ferda, BOZKURT Nergüz. *Okul Psikolojik Danışmanlarının Yaşam Doyumu, Stresle Başa Çıkma Stratejileri İle Olumsuz Otomatik Düşünceleri: İzmir İli Örnekleme*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya, 2004.

BAHAR Güven, SAVAŞ Haluk, A. BAHAR Aynur, Çocuk İstismarı ve İhmali: Bir Gözden Geçirme, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2009, 4:12.

BAL Fatih, GÜLGÖR Filiz, Evli Bireylerde Çocukluk Çağı Travmanın İncelenmesi, *SocialMentality And ResearcherThinkers Journal*, (2019)Vol 5 / Issue 16, 304-313.

BERNSTEİN David P, FİNK Laura, HANDELSMAN Leonard, FOOTE Jeffrey, LOVEJOY Meg, WENZEL Katherine, SAPARETO Elizabeth, RUGGİERO Joseph.

Initial Reliability And Validity Of A New Retrospective Measure Of Child Abuse And Neglect. *American Journal Psychiatry*, 1994, 151: 1132-1136.

BİLİR Şule, ARI Meziyet. DÖNMEZ Necati. B. ATİK Belma, SAN Pınar, *4-12 Yaşları Arasında 16.100 Çocukta, Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme*. I. Ulusal Kongresi, Serbest Bildiriler Kitabı, Gözde Repro Ofset, 1991, 45-53.

BOSTANCI Nihal, ALBAYRAK Banu, BAKOĞLU İlkay. ÇOBAN Şenay. Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi. *New/Yeni Symposium Journal*, 2006, 44(4), 189-195.

BRUFFAERTS Ronny, DEMYTTENAERE Koen, BORGES Guilherme, HARO JosepMaria, CHIU WaiTat, HWANG Irwing, KARAM Elie G, KESSLER Ronald C, Childhood Adversities As Risk Factors For Onset and Persistence of Suicidal Behaviour. *The British Journal of Psychiatry*, , 2010, 197:20-27.

CHOI Ji. Young. OH, Kyung. Ja. Cumulative Childhood Trauma And Psychological Maladjustment Of Sexually Abused Children İn Korea: Mediating effects of emotion regulation. *Child Abuse & Neglect*, 2014, 38(2), 296-303.

CÖMERT İtir. Tari. ÖZYEŞİL Zümra. Atalay. ÖZGÜLÜK, S. Burcu. Satisfaction With Life, Meaning in Life, Sad Childhood Experiences, and Psychological Symptoms among Turkish Students. *Psychological Reports*, 2016, 118(1), 236-250.

ÇEÇEN A. Reza. Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Ana-Baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2008, 6(3), 415-431.

ÇOLAK Burçin KOKURCAN Ahmet. ÖZSAN Hüseyin Hamdi, “DSM’ler Boyunca Travma Kavramının Seyri”, *Kriz Dergisi*, 2010, 18 (3), 19-25, 23.

DAĞLI Abidin. BAYSAL Nigah. Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, Cilt:15 Sayı:59 (1250-1262).

DENİZ M. Engin, The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision making styles and decision self esteem: An investigation with Turkish University Students. *Social Behaviour and Personality*, 2006, 34(9), 1161- 1170.

DİENER Ed. Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 1984, 95, 542–575.

DİENER Ed, SUH Eunkook, Measuring Quality of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators, *Social Indicators Research*, 1997, 40, 189-216.

DİENER Ed, EMMONS Robert A. LARSEN Randy J. GRİFFİN Sharon. The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 1985, 49 (1), 71-75.

DİENER Robert, DİENER Ed, TAMİR Maya. The psychology of Subjective Wellbeing, *Doedalus*, 2004, 133(2), 18-25.

DOST Meliha Tuzgöl, Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, (2) 22. Sayı.

ELDELEKLİOĞLU Jale, Çocuklarda Özgüven Gelişimi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004, Cilt 24, Sayı 2, 111-121. Ankara.

ELLİMAN David, LYNCH Margaret, The physical punishment of children. *Archives of disease in childhood*, 2000, 83(3), 196-198.

FASSLER Irene R, AMODEO Maryann, GRİFFİN Margaret L, CLAY Cassandra M, ELLİS Michael A. Predicting long-term outcomes for women sexually abused in childhood: Contribution of abuse severity versus family environment. *Child Abuse ve Neglect*, 2005, 29(3), 269-284.

FLORES Rosa Elena Ulloa, MACHUCA Irma Gabriela Navarro, Estudio Descriptivo De La Prevalencia Y Tipos De Maltrato En Adolescentes Con Psicopatología. *Salud Mental*, 2011, 34 (3), 219- 225.

GAZİOĞLU G. KÖKNEL Ö. *Çocuk Yetiştirmede Duygusal Zekanın Önemi: Ana Baba Tutumlarının Ve Duygusal Zekalarının Çocukların Başarısına Ve Öz Benlik Kavramlarına Olan Etkisi*. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Özet Kitabı, İzmir, 2007.

GÜLER Nuran, UZUN Sultan, BOZTAŞ Zeynep, AYDOĞAN Sevinç, Anneleri Tarafından Çocuklara Uygulanan Duygusal ve Fiziksel İstismar/ İhmal Davranışı ve Bunu Etkileyen Faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2002, 24 (3):128-134.

GÜNDÜZ Bülent, GÖKÇAKAN Zafer, Fiziksel İstismar Açısından Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2011, 1(13), 29-40.

GÜNERİ YÖYEN Elif, Childhood Trauma and Self-Respect. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2017, 3 (1), 267-282.

GÜNERİ YÖYEN Elif, Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Çocukluk Çağı Travması. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 2016, 6 (2), 65-78.

GÜN Zübeyit, BAYRAKTAR Fatih, Türkiye'de İç Göçün Ergenlerin Uyumundaki Rolü, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2008, 19(2), 167-176.

GÜRCAN Nilso, KOLBURAN Ş. Güliz, Üniversitedeki Kız Öğrencilerin Yeme Tutumlarının Yaşam Doymu ve Çocukluk Çağı Travmaları ile İlişkisi, *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 2018, 4 Sayı 2, 17-34.

HEİMA Christine, NEMEROFFA Charles. B. The role of childhood trauma in the neurobiology of mood and anxiety disorders: preclinical and clinical studies. *Biological Psychiatry*, 2001, 49(12), 1023–1039.

HORWITZ Allan. V, WİDOM Cathy. Spatz, MCLAUGHLİN Julie. WHITE Helene. Raskin, The impact of childhood abuse and neglect on adult mental health: A prospective study. *Journal of Health and Social Behavior*, 2001, 42 (2), 184201.

HOVENS Jackqueline. G, WİERSMA Jenneke. E, GİLTAY E. J., VAN OPPEN P., SPİNHOVEN P., PENNİNX B. W. ZİTMAN F. G. Childhood life events and childhood trauma in adult patients with depressive, anxiety and comorbid disorders vs. controls. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 2010, 122(1), 66–74.

KARA Bülent, BİÇER Ümit, GÖKALP Ayşe Sevim. Çocuk İstismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 2004, 47(2), 140-51.

KIVILCIM Salih, BEKTAŞ Havva Merve, Lise öğrencilerinde çocukluk çağı travmatik yaşam olayları, yalnızlık, utangaçlık ve suçluluğun; cinsiyete, lise türlerine ve sınıf düzeylerine göre incelenmesi (Arnavutköy Örneği), Arnavutköy Rehberlik Ve Araştırma Merkezi [Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü, 2017.

MİLOT Tristan. ST-LAURENT Diane. ETHİER Louise. Trauma-related symptoms in neglected preschoolers and affective quality of mother-child communication. *Child Maltreatment*, 2010, 15(4), 293-304.

MOLLER Valerie, Life satisfaction and expectations for the future in sample of university students: A research note. *South African Journal of Sociology*, 1996, 27 (1), 109-125.

MYERS David. G. DİENER Ed. Who is happy? *Psychological Science*, 1995, 6 (1), 10-19.

NEUGARTEN BerniceL, HAVÍGHURST Robert. J. TOBÍN, Sheldon. S. The Measurement of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology*, 1961, 16 (2): 134-143.

NICKERSON Angela, ADERKA Idan M, BRYANT Richard A, HOFMANN Stefan G, The Relationship Between Childhood Exposure to Trauma and Intermittent Explosive Disorder. *Psychiatry Research*, 2012, 1-7.

ONAT Güiliz, DİNÇ Hüsnüye, GÜNAYDIN Sevil, UĞURLU Figen, Çocukluk Döneminde Yaşanan İhmal Veya İstismarın Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi, *HSP*, 2016, 3(1), 9-15.

ORAL Remziye, CAN Demet, KAPLAN Sherrie, POLAT Selma, ATEŞ Nihat, ÇETİN G. MİRAL Suha, HANCI Hamit, ERŞAHİN Yusuf, TEPELİ N. BULGUC A. G. TİRAS Bülent, Child Abuse in Turkey: An Experience in Overcoming Denial and Description Of 50 Cases. *Child Abuse Negl.* 2001, 25:279-90.

ÖZDEMİR Yalçın, KORUKLU Nermin, İlk Ergenlikte Ana-Babaya Bağlanma, Okula Bağlanma Ve Yaşam Doyumu. *İlköğretim Online*, 2013, 12(3).

ÖRSEL Sibel, KARADAĞ Hasan, KARAOĞLANKAHİLOĞULLARI Akfer, AKGÜNAKTAŞ Emel, Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmalarının Sıklığı Ve Psikopatoloji İle İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2011, 12: 130-136.

ÖZEN Şakir, SUBAŞI Mehmet, YILDIRIM Azad, BAŞTÜRK Mustafa, BEZ Yasin, Öfkelenme Anında Cama Yumruk Atarak Kendini Yaralayan Hastalarda Problem Çözme Becerileri Ve Çocukluk Çağı Travmaları. *Journal of Clinical and Experimental Investigations*, 2010, 1(1).

PAVOT William, DİENER Ed, Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*, 1993, 5, 164-172.

PELENDECİOĞLU Betül, BULUT Sefa, Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2009, Cilt 9, Sayı 1, 49, -62.

RODRÍGUEZ Ariel, LA'TKOVA', Pavlina, SUN Ya-Yen, The Relationship Between Leisure and Life Satisfaction: Application of Activity and Need Theory. *Social Indicators Research*. 2008, 86, 163-175.

SAVEANU Radu V, NEMEROFF Charles B, Etiology Of Depression: Genetics And Environmental Factors. *Psychiatry Clin N Am*, 2012, 35, 51-71.

SHAPIRO Shanti, Self-mutilation and self-blame in incest victims. *American Journal of Psychotherapy*, 1987, 46-53.

SHİN DohChull, JOHNSON D. M. Avowed Happiness As An Overall Assessment of The Quality of Life. *Social Indicators Research*, 1978, 5, 475-492.

SHULL Robert, Emotional and Psychological Child Abuse: Notes On Discourse, History, and Change. *Stanford Law Review*, 1999, 1665-1701.

SİLVERMAN Amy, B, REİNERZ Helen, Z, GİACONİA Rose, M. The long-term Sequelae Of Child and Adolescent Abuse: A Longitudinal Community Study. *Child Abuse Negl*, 1996, 20:709-723.

SOYLU Nusret, AYZAZ Muhammed, Adli Değerlendirme İçin Yönlendirilen Küçük Yaşta Evlendirilmiş Kız ocuklarının Sosyodemografik Özellikleri ve Ruhsal Değerlendirmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2013, 14:136-44.

ŞAR Vedat, ÖZTÜRK Erdinç, İKİKARDEŞ Eda, ocukluk ağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenirliği. *Türkiye Klinikleri*, 2012, 32(4), 1054-1063.

ŞENKAL İ İpek, İŞIKLI Sedat, ocukluk ağı Travmalarının ve Bağlanma Biçiminin Depresyon Belirtileri ile İlişkişi: Aleksitiminin Aracı Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2015, 1-7.

TANER Yasemen, GÖKLER Bahar, ocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2004, 35, 82-86.

TANJU EbruHasibe, DEMİRBAŞ Hatice. Investigation of Childhood Trauma Experiences and Family Functions Among University Students. *Social and Behavioral Sciences*, 2012, 47, 1950 –1956.

TIRAŞÇI Yaşar, GÖREN Süleyman, ocuk İstismarı ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 2007, Cilt:34, Sayı:1, (70-74).

TOPBAŞ Murat, İnsanlığın Büyük Bir Ayıbı: ocuk İstismarı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2004, 3 (4): 76-80.

TURHAN Ebru, SANGÜN Özlem, İNANDI Tacettin, Birinci Basamakta ocuk İstismarı ve Önlenmesi, *STED*, 2006, 15:153-7.

TYLER Kimberly A, Social and Emotional Outcomes of Childhoodsexual Abuse: A Review of Recent Research. *Aggression and Violent Behavior*, 2002, 7: 6, pp. 567-589.

UNICEF, (2015). <http://unicef.org.tr>, Erişim Tarihi: 25.01.2020.

ÜNAL Ayşe Özlem, ŞAHİN Mustafa, Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 2013, 2(3).

YILMAZ Ercan Şahin Mehmet, A Study into Life Satisfaction Levels of The Teachers Working At Primary Education in Terms of Some Variables. *E- Journal of New World Sciences Academy*. 2009, 4(4). 1405.

YOUNG Margaret H, Miller, Brent, NORTON Maria C, HILL Jepprey, The Effect Of Parental Supportive Behaviors On Life Satisfaction Of Adolescent Offspring. *Journal of Marriage and Family*, 1995, 57 (3).

ZEREN Cem, YENGİL Erhan, ÇELİKEL Adnan, ARIK Ayşegül ve ARSLAN Mustafa, Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı. *Dicle Tıp Dergisi*, 2012, 39 (4): 536-541.

ZOROĞLU Süleyman Salih, TÜZÜN Ümran, ŞAR Vedat, ÖZTÜRK Mücahit, KORA Meltem Eröcal, ALYANAK Behiye, Çocukluk Dönemi İstismar Ve İhmalinin Olası Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 2001, 2 (2), 69-78.

ZEYTİNOĞLU Sezen, Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk Ve Eğitim Alanlarında Çalışan Uzmanların Türkiye'de Çocuk İstismarı Ve İhmali Sorunu İle İlgili Görüşleri. İçinde E. Konanç, İ. Gürkaynak ve A. Egemen. *Çocuk istismarı ve ihmal*, 1991, 147-167.

WINGENFELD Katja, RIEDESEIKirsten, PETROVÍC Zorica, PHİLİPPSEN Christine, MEYER Björn, ROSE Matthias, GRABE Hans. BARNOW Sven, LÖWE Bernd, SPITZER Carsten, Impact of Childhood Trauma, Alexithymia, Dissociation, and Emotion Suppression On Emotional Stroop Task. *Journal of Psychosomatic Research*, 2001, 70, 53-58.

VEENHOVEN Ruut, Happy Life-Expectancy: A Comprehensive Measure Of Quality-Of- Life İn Nations. *Social Indicators Research*, 1996, Vol: 39, 1–58.

İNTERNET KAYNAKLARI

ARAPTARLI Nihat, Çocuklarda özgüven gelişimi. <http://www.durupsikolojimerkezi.com> /Cocuklarda-Ozguven-Gelisimi, Erişim Tarihi (28.12.2019).

TEZLER

AÇIKEL GÜLEL Esin, Suça Sürüklenen Erkek Çocuklarda Aile Aidiyeti Ve Yaşam Doyumu İlişkisi: İstanbul Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ARABACIOĞLU Tuba, Vajinismus Hastalarında Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının Ve Disosiyatif Özelliklerin Araştırılması, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ARAS KEMER Fatma Nur, Farklı Yetenek Düzeyindeki Ortaokul Öğrencilerinde Sınav Kaygısı İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Umudun Aracı Rolü. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

AYDIN Kadir, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi Aksaray İl Örneği. Gazi Üniversitesi, Ankara, 2004. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAĞRIAÇIK Yasemin, Çocukluk Çağı Travmalarının Kişilik Ve Psikolojik Dayanıklılık İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAŞOĞLU Sezin, Turan. Sınav Kaygısı İle Özgüven Arasındaki İlişkinin Erinlik Döneminde İncelenmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji, İnsan Bilimleri ve Felsefe Anabilim Dalı. Maltepe Üniversitesi, Ankara, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAŞTÜRK Esra, Obez Bireylerde Bağlanma Stillерinin, Yaşam Doyumu ve Yeme Tutumuna Etkisi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 42.İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BATAN Sabriye Nazlı, Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Dini Başa Çıkmanın Yaşam Doyumuna Etkileri. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 18.İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

BAYKOÇAK Canan, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa İli Uygulaması). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 2002. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAYTAN Ayşegül Beril, Çalışan ve Emekli Yöneticilerin Yaşamın Anlamı Doğrultusunda Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 19, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BERBERÇELİK Çiğdem, Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Kendilik Algısı ve Boyun Eğici Davranışlar Üzerine Etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı, Trabzon, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BİLGİN Okan, Ergenlerde Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya, 2011. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇELİK İsmail, Ortaokul Öğrencilerinin Özgüven Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi Afyonkarahisar Örneği.: Türk Hava Kurumu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı İşletme Programı, Ankara, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇİĞDEMOĞLU Sema, Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Akran Baskısı, Özsaygı Ve Dışadönüklük Kişilik Özelliklerinin Okul Türlerine Göre İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, 2006. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

DEMİRKAPI Esra Şahin, Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme Ve Kimlik Gelişimine Etkisi Ve Bunların Psikopatolojiler İle İlişkisi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ERGİNER Filiz, Ankara İli İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğrencilerin Aileleri Tarafından İstismar ve İhmaline İlişkin Görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftiş Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Ankara, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÖKER Yasin, Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumları ve Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Ankara, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜLCAN Aynur, Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Fatih Üniversitesi, İstanbul, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜMÜŞBAŞ Betül, Stresle Başa Çıkma Yolları Eğitim Programının İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Yöntemleri ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2008. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

HİSOĞLU Asude, Otizm Spektrum Bozukluğu Tanılı Çocukların Ebeveynlerinde Algılanan Sosyal Destek ve Problem Çözme Becerilerinin Yaşam Doyumuna Etkisi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.17-18, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KAHRAMAN Havva, Zihinsel ve Ortopedik Engelli Bireylerin Ebeveynlerinde Engellilerin Hakları Hakkında Bilgi Sahibi Olmanın Yaşam Doyumu ve Ebeveynlerin Stresle Başa Çıkma Tutumları İle İlişkisi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 22, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KAPLAN Bediha Begüm, Konversiyon Bozukluğu Tanılı Kadın Hastalarda Çocukluk Çağı Travma Öyküsünün Psikiyatrik Belirtiler ve Cinsel İşlev İle İlişkisi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KAZAZ R, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Çalışan Hemşirelerin İş ve Yaşam Doyumu İle Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. 19, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KIRATLI Selda, Narsistik Kişilik Özellikleri ve Mükemmeliyetçiliğin Yaşam Doyumu İle İlişkinin İncelenmesi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KORKUT Şalibe, Lise Öğrencilerinde Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ve Öfke İfade Biçimleri İle Benlik Saygısı Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi, Adana, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KORUK Eylem, Esansiyel Hipertansiyonlu Hastaların Tedaviye Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Aydın, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KÖKCÜ Hamza, Üniversite Öğrencilerinde Aile İçi Dini Aktiviteler Dini Tutum ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KURTULDU Pınar, Sibel, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Özgüven Düzeyleri İle Liderlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

MEREY Bihter, Yetişkinlerde Özgüven Duygusu İle Anksiyete Düzeyi Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması Ve Kültürlerarası Bir Yaklaşım. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

MUTLUER Sema, Özgüven Oluşmasında Manevi Değerlerin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Arıkara, 2006. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ORHAN Sunay, Üniversite Öğrencilerinin Dizi Karakterleri İle Kurdukları Parasosyal İlişkideki İki Etken: Psikolojik Sağlık ve Yaşam Doyumu. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZGEN Fatih, Ç.O.M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Çanakkale, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZKAYA Gözde, Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Umutsuzluk Ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZTÜRK Tuğçe, Üniversite Öğrencilerinde Madde Bağımlılığı Farkındalığı İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZTÜRK KARATAŞ Emine, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimleri Ve Öz Güven Davranışlarının İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SELÇUKOĞLU Zeliha, Araştırma Görevlilerinde Tükenmişlik Düzeyi İle Yalnızlık Düzeyi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Konya. 2001. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SİVRİBAŞKARA Sibel, Özsaygının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 2003. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SİYEZ Didem Müge, Duygusal İstismara Maruz Kalan Ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları İle Depresyon Ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, 2003. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

ŞAD Berna, Konaklama İşletmelerinde Çalışan Bireylerin Tükenmişlik Düzeylerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. Balıkesir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

TOPAL Ece, Çocukluk Çağı Travmaları İle Ruh Sağlığı İlişkisinde Ontolojik İyi-Oluş Düzeyinin Aracılık Etkisinin Yapısal Eşitlik Modellemesi İle Test Edilmesi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

TUTCU Alper, Duygusal Sermayenin İş ve Yaşam Doyumu Üzerine Etkisine İlişkin Duygusal İyilik Algısının Aracılık Etkisi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep, 2018. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

ÜNAL Ayşe Özlem, Lise Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Trabzon, 2011. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YETİM Ünsal, Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu. Ege Üniversitesi, İzmir, 1991. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

YILMAZ Büşra, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinde Çalışan Spor Yapan Ve Yapmayan Personelin Yaşam Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Kahkahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILMAZ IRMAK Türkan, Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı Ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, 2008. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

YİĞİT Hatice, Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu Ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Konya, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YÜKSEL Miyase, Yetişkin Hükümlülerin Çocukluk Çağı Travma Düzeyleri Ve Bu Düzeylerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

WEST Annabel Ece, Yetişkin Bağlanma Stilllerinin Savunma Mekanizmaları ve Yaşam Doyumuyla İlişkilerinin İncelenmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

EKLER

Değerli Katılımcı;

Bu anket formu, “Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkinlik Dönemi Özgüven ve Yaşam Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi” amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz doğru bilgi ve görüşleriniz, bu ilişkinin ortaya konmasına önemli katkı sağlayacaktır. Bu formda kişisel özellikleri tanımlayıcı tarzda 13 soru, “Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği” içerisinde 28 ifade; “Öz güven ölçeği” içerisinde 33 ifade ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” içerisinde ise 5 ifade yer almaktadır.

Ankete katılımınız gönüllülük esastır. Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak, sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Bu nedenle forma adınızı, soyadınızı ve adresinizi belirten açıklama yazmayınız. Anketin cevaplanması sürecinde arzu ettiğinizde anketi cevaplandırmayı sonlandırabilirsiniz.

Zaman ayırdığınız ve içten bir şekilde soruları cevaplayarak konunun çözümüne katkı sağladığınızdan ötürü teşekkür ederim.

Arzu İNİK
Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()
2. Yaşınız: (Lütfen Belirtiniz)
3. Medeni Durumunuz: Evli () Bekar ()
4. Aylık Gelir Düzeyiniz: 2000 TL ve altı () 2001-2500 TL ()
2501-3000 TL () 3001 TL ve üzeri ()
5. Eğitim Düzeyiniz: Okur-yazar değil () Okur-yazar ama diplomasız ()
İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu ()
Lise mezunu () Üniversite mezunu ()
6. Çocuğunuz var mı?: Evet () Hayır ()
7. Evet İse Kaç Tane: (Lütfen Belirtiniz)
8. Çocukluğunuzda bakımınızı büyük ölçüde kim üstlenmişti?
Annem () Babam () Kardeş(ler)im ()
Anneannem/Babaannem () Bakıcım () Kreş ()
Diğer (lütfen belirtiniz)
9. Anne- Babanızla ilgili aşağıdaki durumlardan sizin için uygun olanı seçiniz
Annem ve babam birlikte yaşıyor ()
Boşanmış ve ayrı yaşıyor ()
Ayrı yaşıyor ama boşanmamış ()
Annem babam başka bir ilde ya da yurt dışında yaşıyor ()

10. Şimdiye kadar almış olduğunuz bir psikiyatrik tanı var mıdır?

Evet ()

Hayır ()

11.Çocukluğunuzda bir travma yaşadınız mı?

Evet ()

Hayır ()

12. Çocukluk sürecinizde ailenizden birinin psikiyatrik bir bozukluğuna tanık oldunuz mu?

Evet ()

Hayır ()

13.Çocukluk sürecinize dair hatırladığınız ailede fiziksel bir hastalık var mı?

Evet ()

Hayır ()

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMATİK YAŞANTILAR ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan ifadeler çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir ifadeye size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...

Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantılar Ölçeği		Hiçbir Zaman	Nadiren	Kimi Zaman	Sık Olarak	Çok Sık
1.	Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.	1	2	3	4	5
2.	Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.	1	2	3	4	5
3.	Ailemdelikler bana "salak", "beceriksiz" ya da "tıpsız" gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1	2	3	4	5
4.	Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.	1	2	3	4	5
5.	Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	1	2	3	4	5
6.	Yırtık, sökük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
7.	Sevildiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
8.	Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
9.	Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
10.	Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	1	2	3	4	5
11.	Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
12.	Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
13.	Ailemdelikler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	1	2	3	4	5
14.	Ailemdelikler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
15.	Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
16.	Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
17.	Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
18.	Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5

19.	Ailemdelikler kendilerini birbirlerine yakın hissedilerdi.	1	2	3	4	5
20.	Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
21.	Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
22.	Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
23.	Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
24.	Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
25.	Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
26.	İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecektir birisi vardı.	1	2	3	4	5
27.	Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
28.	Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5

YAŞAM DOYUM ÖLÇEĞİ

	YAŞAM DOYUM ÖLÇEĞİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.	1	2	3	4	5
2	Hayat şartlarım mükemmel.	1	2	3	4	5
3	Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
4	Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.	1	2	3	4	5
5	Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştiremezdim.	1	2	3	4	5

ÖZGÜVEN ÖLÇEĞİ

ÖZ GÜVEN ÖLÇEĞİ		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
1	Kendimi başarılı bir insan olarak görürüm.	1	2	3	4	5
2	Başkalarının yanında heyecanımı kontrol edebilirim.	1	2	3	4	5
3	Seçimlerimde başkalarına bağımlı değilimdir.	1	2	3	4	5
4	Yaşamdaki zorluklarla baş edebilirim.	1	2	3	4	5
5	Benim için aşılamayacak sorun yoktur.	1	2	3	4	5
6	Başkalarının görüşlerine saygı gösteririm.	1	2	3	4	5
7	Problemlerimin üstesinden gelebileceğime inanırım	1	2	3	4	5
8	Sosyal etkinliklere katılmaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
9	Verdiğim kararların arkasında dururum.	1	2	3	4	5
10	Kendi kendime yetebileceğime inanırım.	1	2	3	4	5
11	Aktif birisi olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
12	Öz-eleştiri yapabilirim.	1	2	3	4	5
13	Anlamadığım konularda başkalarına soru sorabilirim.	1	2	3	4	5
14	Yeni girdiğim ortamlara uyum sağlarım.	1	2	3	4	5
15	Kendimle barışık bir insanım.	1	2	3	4	5
16	Gerektiğinde sonuna kadar hakkımı savunurum.	1	2	3	4	5
17	İstediğim şeyleri elde etmek için mücadele edebilirim.	1	2	3	4	5
18	Kendimi rahat bir şekilde ifade edebilirim.	1	2	3	4	5
19	Kendimi ve başkalarını olduğu gibi kabul ederim.	1	2	3	4	5
20	Çevremde yeteri kadar güvенеbileceğim insan vardır.	1	2	3	4	5
21	Sorumluluk almaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
22	Diğer insanların eleştirilerini anlayışla karşılayabilirim.	1	2	3	4	5
23	Sıkıntılı anlarımda bile olumlu düşünmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
24	Ön plana çıkmaktan korkmam.	1	2	3	4	5
25	Başarısız olduğumda hemen pes etmem.	1	2	3	4	5
26	Başka insanlarla kolaylıkla iletişim kurabilirim.	1	2	3	4	5
27	Değerli birisi olduğuma inanırım.	1	2	3	4	5
28	Kolay arkadaş edinebilirim.	1	2	3	4	5
29	Düşüncelerimi ifade ederken başkalarından çekinmem.	1	2	3	4	5
30	Kolay karar verebilirim.	1	2	3	4	5
31	Sosyal bir insan olduğuma inanırım.	1	2	3	4	5
32	Kendimi severim.	1	2	3	4	5
33	Başka insanların övgülerini hak ettiğime inanırım.	1	2	3	4	5

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ : 20.05.2020
TOPLANTI SAYISI : 2020-14

KARAR NO: 2020-14-20: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 180624118 numaralı öğrencisi Arzu İNİK'in "Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkinlik Dönemi Özgüven ve Yaşam Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 30.04.2020 tarih ve 2020-12 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR

Prof.Dr.Nuri KURUOĞLU
Rektör Yardımcısı